

ภาพกิจกรรม 10 การติดตามผลการหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม
หลักสูตรท้องถิ่น (ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง)
ณ โรงเรียนในอำเภอเวียงแหง
23 พฤษภาคม-30 กันยายน 2554

ประชุมติดตามผลการใช้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
เวียงแหง โดยครูผู้สอนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการ
เรียนการสอน

คณะผู้วิจัย ติดตามผลการใช้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
เวียงแหง และสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในการใช้หลักสูตร และกระบวนการจัดการ
เรียนการสอน

คณะผู้วิจัย ติดตามผลการใช้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและ หลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
เวียงแหง และสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในการใช้หลักสูตร และกระบวนการจัดการ
เรียนการสอน

3. กิจกรรมเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

สรุปผลการจัดกิจกรรม

1. ชื่อกิจกรรม เวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน
2. วัน-เวลา วันที่ 7 ตุลาคม 2554
3. สถานที่ดำเนินการ โรงเรียนบ้านเปียงหลวง
4. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม
 - 4.1 ทีมวิจัย 3 คน
 - 4.2 ครูผู้สอน 60 คน
 - 4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน
 - 4.4 ศึกษาพิเศษ 4 คน
 - 4.5 นักเรียนโรงเรียนบ้านเปียงหลวง โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนม่วงปอก
โรงเรียนบ้านจอง โรงเรียนบ้านกองลม โรงเรียนบ้านนามน โรงเรียนบ้านเวียงแหง โรงเรียน
บ้านปางป๋อ และโรงเรียนบ้านห้วยไคร้ รวมประมาณ 150 คน
 - 4.6 ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน 7 คน
 - 4.7 พระสงฆ์ 5 รูป
 - 4.8 หน่วยงานภาครัฐ (อบต., กศน.,) 12 คน
 - 4.9 ชมรมประวัติศาสตร์เวียงแหง 4 คน
 - 4.10 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง 30 คน
5. วิธีดำเนินการ
 - 5.1 ขอความร่วมมือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3
โดยผู้อำนวยการ อาจารย์กิตติพันธ์ โนสุ ให้การสนับสนุนกิจกรรมเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน
ได้กำหนดการจัดกิจกรรมในวันที่ 7 ตุลาคม 2554 ซึ่งได้มอบหมายให้ศึกษาพิเศษ อาจารย์สมเดี้ยว
เกตุอินทร์ เป็นผู้ประสานงานกับทีมคณะผู้วิจัย
 - 5.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน
หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม
 - 5.3 จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการวางแผนการจัดกิจกรรมเวทีคืบหลักสูตร
ท้องถิ่นสู่ชุมชนเพื่อวางแผนวิธีดำเนินการการจัดกิจกรรม ในวันที่ 30 กันยายน 2554 และ วันที่ 6
ตุลาคม 2554

6.ผลของการจัดกิจกรรม

6.1 ผู้บริหารทุกระดับให้การสนับสนุนกิจกรรมเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

6.2 รูปแบบการดำเนินการจัดกิจกรรมเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

6.2.1 ประชานในพิธีเปิด คือ ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและวิชาการ
สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6.2.2 สถานที่ดำเนินการ โรงเรียนบ้านเปียงหลวง

6.2.3 กิจกรรมเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชนประกอบด้วย

1) การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม
และหลักสูตร ประวัติศาสตร์เวียงแหง ในแต่ละ โรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน

2) การแสดงของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียงแหง เรื่องสมเด็จพระ
นเรศวรมหาราช

3) การเสวนาหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ของหลักสูตรคุณธรรม
จริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง)

4) การคัดเลือกครูผู้ช่วยนักวิจัยดีเด่นหลักสูตรละ 1 คน

5) การเยี่ยมชมค่ายกิจกรรมคุณธรรมและจริยธรรม ณ สำนักสงฆ์โรงเรียน
เวียงแหงปริยัติศึกษา อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

6.3 ประชานในพิธีเปิด ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานและวิชาการ(ผอ.วิชา อัคร
ธรรม) ดิการกิจสำคัญของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มอบหมายให้ อาจารย์สุกัญญา งาม
บรรจง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ มาเป็นประธานพิธีเปิดแทน

6.4 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง
คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน คณะครูและนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทน
หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จึงแสดงให้เห็นว่าชุมชนท้องถิ่นเวียงแหงให้ความสำคัญต่อการจัด
การศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

6.5 อาจารย์สุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ เยี่ยม
ชมนิทรรศการการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตร
ประวัติศาสตร์เวียงแหง) และให้คำแนะนำ พร้อมกับให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน ตลอดจนรับทราบปัญหา
ของผู้บริหารในแต่ละโรงเรียน เกี่ยวกับ การขาดแคลนครู การโยกย้ายของครู และความรู้ความเข้าใจ
การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งในครั้งนี้ได้มีโครงการวิจัยเข้ามาช่วยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จึง
ส่งผลให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

7.บทเรียนและข้อสังเกต

7.1 ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียน และชุมชน ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้จำนวนมาก

7.2 นักเรียนแต่งกายตามชนเผ่าซึ่งแสดงให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น และการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

7.3 ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นมาร่วมงานและให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียงแหง บางท่านพูดภาษาไทยไม่ได้แต่พูดเป็นภาษาท้องถิ่น การแต่งกายตามชนเผ่าซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีต่อเยาวชนนักเรียนที่ได้มาร่วมงาน เพื่อการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีของชนเผ่า

ภาพกิจกรรม 11 เวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน
ณ โรงเรียนบ้านเปียงหลวง
7 ตุลาคม 2554

คณะผู้วิจัย จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการวางแผนการจัดกิจกรรมเวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน (วันที่ 30 กันยายน 2554) และ เตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน (วันที่ 6 ตุลาคม 2554)

อาจารย์สุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ ประธานในพิธี
กล่าวเปิดงานเวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน และ รศ.ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ รายงานโครงการวิจัย

การแสดงของนักเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียงแหง เรื่อง สมเด็จพระนเรศวรมหาราชและ
นักเรียนโรงเรียนในอำเภอเวียงแหงเข้าร่วมในงาน โดยนักเรียนแต่งกายตามชนเผ่า

เวทีการเสวนาหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ของหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) และ ทีมวิจัย สัมภาษณ์ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน

ประธานในพิธี อาจารย์สุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้
เยี่ยมชมนิทรรศการการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตร
ประวัติศาสตร์เวียงแหง) ให้คำแนะนำ พร้อมกับให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน และ ชมผลงานของนักเรียน

คณะผู้วิจัย คัดเลือกผู้ช่วยนักวิจัยดีเด่น จำนวน 2 คน คือ ครูสุภาพ พิริยะสุนทรภาพ
ครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวง และ ครูสุพัตรา วันติยา ครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน ประกอบด้วย ผู้บริหารของสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 3 ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง
คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน คณะครูและนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทน
หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

สรุป กระบวนการดำเนินการงานวิจัยในช่วงที่ 3 เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากช่วงที่ 2 คือ การทดลองใช้หลักสูตรและการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนครูผู้สอน อันเนื่องมาจากการโอนย้ายครูผู้สอน และการจัดครูผู้สอนใหม่ในแต่ละโรงเรียน คณะผู้วิจัยจึงมีความจำเป็น ในการดำเนินการทบทวนหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง โดยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร เนื้อหาโครงสร้างของหลักสูตร ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานวิจัยและเป้าหมายการใช้หลักสูตร

ผลการวิเคราะห์

1. ควรมีการติดตามหนุนเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สู่ผู้รู้แต่ละโรงเรียน ตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน

2. เกิดการแลกเปลี่ยนและการถ่ายทอดถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้เรียน และชุมชนให้เกิดความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและกำหนดเนื้อหาตามสภาพความต้องการของชุมชน

3. หลักสูตรท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน สำหรับครูผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่นำหลักสูตรไปใช้นั้น จะต้องไม่ให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นภาระเพิ่มขึ้นแต่อย่างไร

4. จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนและครูผู้สอนมีความสนใจและมีส่วนร่วมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเชื่อมโยงระหว่างองค์ความรู้ภูมิปัญญาของชุมชน และผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น หลักฐานโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์เวียงแหง

5. ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสนุกสนานกับกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง และศึกษากับข้อมูลจริง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามสภาพจริงโดยการศึกษาออกสถานที่แต่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาด้วย เงื่อนไขของการดำเนินงานวิจัยและกิจกรรม จะต้องเป็นเรื่องของโรงเรียน ครูผู้สอนที่จะจัดกิจกรรมการเรียนให้ผู้เรียนสืบเนื่องต่อไป

6. ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เวียงแหงและการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรมสืบเนื่องจากการมีการโยกย้ายครูผู้สอนบ่อย ๆ และครูผู้สอนไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่อำเภอเวียงแหง

7. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนเล่าถึงสิ่งที่ได้ปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครูผู้สอนมีการเสริมแรงโดยให้กำลังใจและให้คำแนะนำ ติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

8. การสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งมีหน่วยงานสนับสนุนอย่างจริงจังเป็นการเพิ่มศักยภาพของชุมชน เป็นการส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

1. เป็นช่วงฤดูแล้งอากาศแห้งแล้งทางวัฒนธรรม ศาสนา ประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน สมาชิกบางท่านไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้อย่างต่อเนื่องจึงทำให้การรับรู้ขาดความต่อเนื่องได้

2. อุปสรรคการเดินทางในการเข้าร่วมประชุมของครูผู้สอน บางครั้งเกิดฝนตกทำให้ถนนลื่นมีความยากลำบากต่อการเดินทางในฤดูฝน

3. ทีมงานครูผู้ช่วยนักวิจัยมีการปฏิบัติงานและรับผิดชอบงานประจำทำให้ประสิทธิภาพในการทดลองใช้หลักสูตรไม่เป็นตามแผนการจัดการเรียนรู้

4. ทีมงานครูผู้ช่วยนักวิจัยบางท่านยังไม่เข้าใจกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตร และบทบาทของครูผู้สอนในฐานะนักสร้างและพัฒนาหลักสูตร

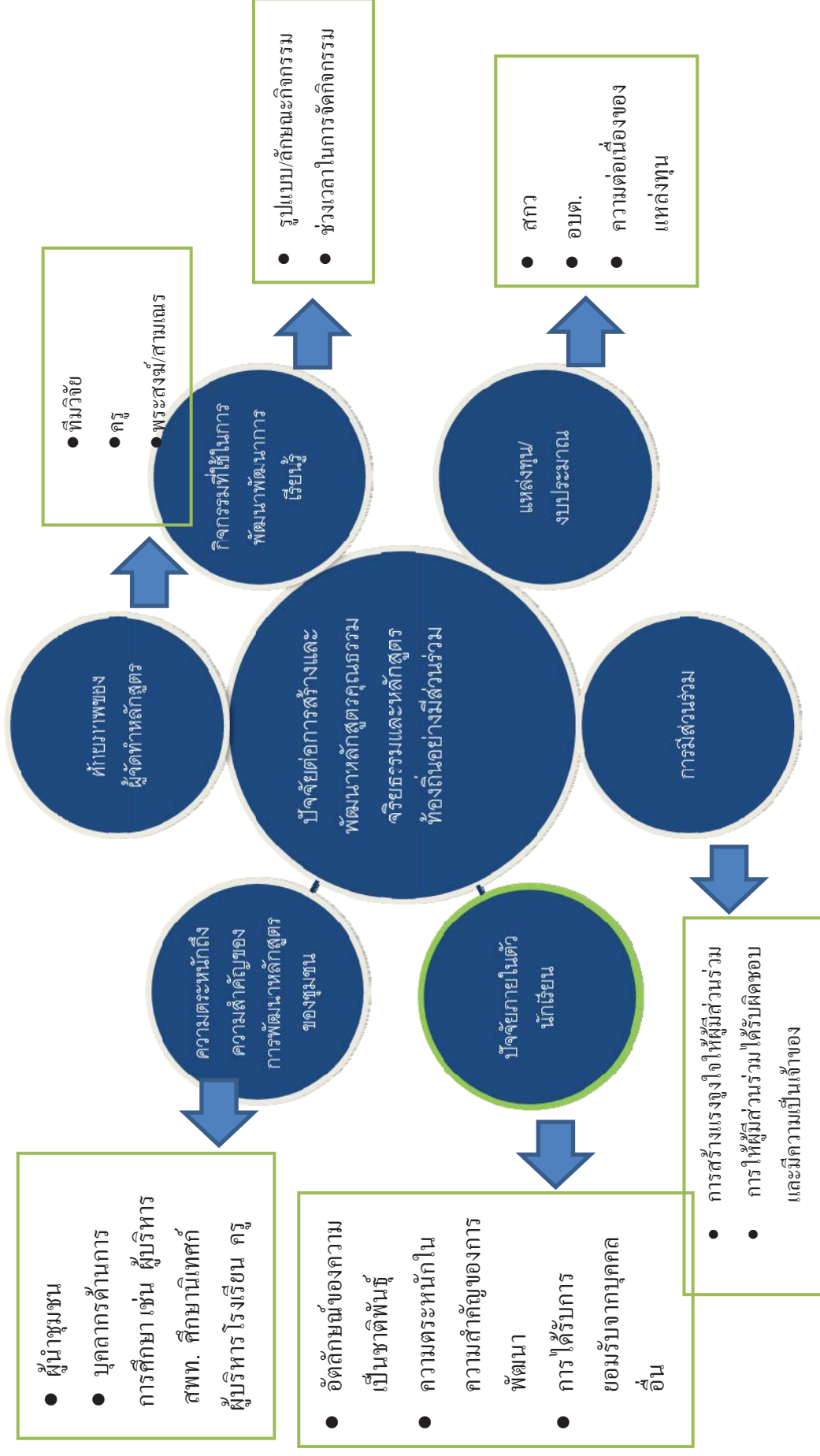
5. ครูผู้ช่วยนักวิจัยมีการโยกย้าย จึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานวิจัยเพราะขาดความต่อเนื่อง จึงต้องทำให้สร้างครูผู้ช่วยนักวิจัยใหม่และบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยไม่อนุญาตให้ครูผู้สอนเข้าร่วมกิจกรรม ถึงแม้ว่าคณะผู้วิจัยได้มีระบบกลไกของการบังคับบัญชาในระดับสูง

6. ครูผู้ช่วยนักวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ตามเป้าหมายเนื่องจากมีภารกิจและกิจกรรมที่โรงเรียน และบางครั้งมีความจำเป็นต้องเดินทางกลับภูมิลำเนา เนื่องจากต้องใช้เวลาในการเดินทางหลายชั่วโมง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมหลักสูตรท้องถิ่น (ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง) ของโรงเรียนใน อำเภอเวียงแหงโดยมีส่วนร่วมของชุมชน

การวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ประกอบด้วย 2 ทาง คือ 1) ข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีเสวนาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นคุณธรรมจริยธรรมและประวัติศาสตร์วัยแห่ง และการสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมคืนข้อมูลหลักสูตรสู่ชุมชน 2) ข้อมูลจากการดำเนินโครงการทุกขั้นตอนของกระบวนการตั้งแต่การศึกษาบริบทของพื้นที่ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำหลักสูตรในอดีตที่ผ่านมา กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมและสืบสานตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตร การติดตามผลทดลองใช้หลักสูตร ตลอดจนกิจกรรมสรุปผลกิจกรรมตามโครงการ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม สรุปได้ ดังแผนภูมิ 4.2

จากแผนภูมิ 4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ปัจจัยภายในได้แก่ อัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ ความตระหนักในความสำคัญของความสำคัญของประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น และ การได้รับการยอมรับจากบุคคล ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ความตระหนักของผู้นำชุมชน คนในชุมชน และบุคลากรด้านการการศึกษา เช่นผู้บริหาร สพป.เขต 3 ผู้บริหารโรงเรียน ครู 2) ประสพการณ์ผู้จัดเงื่อนไขการเรียนรู้ ได้แก่ ทีมวิจัย ครู และพระสงฆ์/สามเณร 3) กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาได้แก่ รูปแบบ/ลักษณะกิจกรรม ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม และความต่อเนื่องของกิจกรรม 4) แหล่งทุน/งบประมาณสนับสนุนได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ชุมชน/อบต. เปียงหลวง สถานธรรมปสิวิเวก 5) การมีส่วนร่วมได้แก่ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมและ การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิชอบและมีความเป็นเจ้าของ

แผนภูมิ 4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตร

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร

1. อัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์

เนื่องจากบริบทด้านสังคมประชากรของอำเภอเวียงแหงมีหลากหลายชาติพันธุ์ อาศัยอยู่รวมกันหลายกลุ่ม เช่น ชาวไทยลื้อ/ไทยพื้นเมือง/ไทยใหญ่ /ลีซอ/ กระเหรี่ยง /มูเซอ ปะโอ /ปะหล่อง/จีนฮ่อ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน แต่แบ่งเขตกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ โดยมีหัวหน้ากลุ่มปกครองดูแลอยู่ในความควบคุมของผู้ใหญ่บ้านและส่วนราชการไทย จากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทำให้มีลักษณะวัฒนธรรมผสมระหว่าง ชนภาคเหนือกับชนเชื้อสายไทยใหญ่กับชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ โดยยึดถือตามแบบการนับถือศาสนาเป็นหลัก ทำให้มีวัฒนธรรมและประเพณีที่หลากหลาย ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมจะมีการผสมผสานระหว่างกัน แต่จากความแตกต่างของความเป็นชาติพันธุ์ที่หล่อหลอมเป็นตัวสมาชิกของครอบครัวทำให้เกิดการแบ่งแยกกลุ่มกัน ส่งผลต่อความสนใจในประวัติศาสตร์ของเวียงแหง สนใจเฉพาะความเป็นมาของกลุ่มตนเองซึ่งได้รับการสืบทอดมาจากครอบครัว ดังนั้นอัตลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์จึงส่งผลต่อการทำหลักสูตรประวัติศาสตร์ซึ่งค่อนข้างยากที่จะครอบคลุมทั้งหมด รวมถึงหลักสูตรคุณธรรม จริยธรรมที่จะสามารถจัดได้เฉพาะกลุ่มที่นับถือศาสนาพุทธเท่านั้น ซึ่งไม่ครอบคลุมนักเรียนทั้งหมดของอำเภอเวียงแหง

2. ความตระหนักในความสำคัญของประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น

สภาพปัจจุบันนักเรียนในโรงเรียนเขตอำเภอเวียงแหง ยังไม่เห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ และขนบธรรมเนียมประเพณีเท่าที่ควร แต่คนในชุมชนซึ่งมีหลากหลายชาติพันธุ์ซึ่งยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและประวัติศาสตร์ของตนเองไว้เป็นอย่างดี และพยายามสืบทอดสิ่งต่าง ๆ ให้กับลูกหลาน ตัวอย่างเช่นตอนเช้าเด็กนักเรียนชาวจีนฮ่อ จะต้องเรียนภาษาจีนในตอนเช้าก่อนมาโรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาในระบบโรงเรียนซึ่งยึดหลักสูตรแกนกลางส่งผลให้นักเรียนเกิดความแปลกแยกออกจากชุมชน (อุดมลักษณ์ ดวงลกคก, 2553) สำหรับโรงเรียนในอำเภอเวียงแหงส่วนใหญ่พยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความ เป็นอยู่ของชุมชน แต่ก็ไม่สามารถที่จะครอบคลุมทั้งหมดได้เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจในกระบวนการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ตลอดจนมีความหลากหลายของชาติพันธุ์มากมายทำให้การสร้างหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปได้ยาก จึงส่งผลให้นักเรียนทุกกลุ่มยังไม่ตระหนักในความสำคัญของประวัติศาสตร์และขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นเท่าที่ควร ยกเว้นนักเรียนที่ได้สัมผัสและเรียนรู้ใกล้ชิดกับปราชญ์ชาวบ้านที่โรงเรียนได้เชิญมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่องเป็นกลุ่ม ๆ (คุณครูสุพิศรา วันติยา, เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครูและปราชญ์ชาวบ้าน)

3. การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นเป็นปัจจัยภายนอกหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นของตนเองจาก การสังเคราะห์จากผลการศึกษาพบว่า การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น เช่น ผู้ปกครอง และผู้ใหญ่ในชุมชน ทำให้เกิดความภูมิใจในตัวเองที่สามารถทำได้ และเป็นแรงขับภายในที่อยากจะแสดงออกมากขึ้น เพื่อเป็นที่ยอมรับในวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ ดังเช่น จากการสัมภาษณ์นักเรียนที่ร่วมการแสดงชุดประวัติศาสตร์เวียงแหง ในกิจกรรม คีน หลักสูตรสู่ชุมชน และนักเรียนที่ร่วมเวทีเสวนาหลักสูตรท้องถิ่น

“ การที่ผู้อื่นสนใจ และยอมรับเช่นในงานวันนี้ที่หนูได้มาพูดให้ผู้อื่นรับฟัง แล้วผู้ใหญ่ให้ความสนใจทำให้หนูเกิดความภาคภูมิใจว่า และอยากจะเรียนรู้เกี่ยวกับบ้านเกิดของตนเองมากยิ่งขึ้น ”

(เด็กหญิงอร นายนุ, เวทีเสวนาหลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง)

“ งานในวันนี้เป็นงานที่ยิ่งใหญ่ในชีวิต หนูตื่นเต้นมากแต่มีความสุขที่ผู้ใหญ่มากมายให้ความสนใจในการแสดงที่เป็นประวัติศาสตร์ของเวียงแหง”

(เด็กหญิง ศิริพร กอนเจิง , เวทีเสวนาหลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง)

ดังนั้นงานทางโรงเรียนควรเปิดเวทีให้นักเรียนได้แสดงความสามารถด้านประวัติศาสตร์ และความเป็นท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นอันจะส่งผลให้นักเรียน เกิดความภาคภูมิใจ และ เกิดความตระหนักในความสำคัญของประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่ง Weiss (1994: 6-10) กล่าวว่าไว้ว่าความรู้สึก มีคุณค่าเป็นการได้รับการยอมรับจากสถาบัน ครอบครัว เพื่อน และสังคม เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมที่มีบทบาทต่อสังคม และได้รับการยอมรับ จะทำให้เกิดความเชื่อมั่นหรือความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น ดังนั้นควร เปิดโอกาสให้เยาวชนมี โอกาสแสดงศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ และคนในชุมชนตามลำดับ

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร

1.ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง หากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรอย่างจริงจังจะทำให้การจัดทำหลักสูตรล้มเหลว

ดังนั้นก่อนลงมือดำเนินการหาพื้นที่ในการวิจัยควรศึกษาบริบทของพื้นที่ก่อนว่า ผู้นำชุมชน คนชุมชน บุคลากรในหน่วยงานด้านการศึกษา เช่นผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด สำหรับงานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ก่อนจึงทำให้ทราบว่าคนในชุมชน ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และผู้บริหาร สพป.เขต 3 ศึกษาพิเศษ และผู้บริหารโรงเรียน และครู ส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จึงเลือกเป็น พื้นที่วิจัย จึงส่งผลทำให้งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดของความตระหนักของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1.1 ความตระหนักของผู้นำชุมชน ในที่นี้รวมถึงผู้นำด้านศาสนา และปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน กลุ่มผู้นำในเขตอำเภอเวียงแหงมีความตระหนักในด้านหลักสูตรท้องถิ่น และคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างดี จากการระดมความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้นำชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งปราชญ์ชาวบ้านที่ได้แสดงความจำนงอย่างชัดเจนที่อยากให้ลูกหลานชาวเวียงแหงได้รู้ถึงรากเหง้าของตนเองก่อนที่จะทำนุชีวิต เพราะปัจจุบันเด็ก ๆ ไม่รู้เรื่องราวของเวียงแหง และยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมจัดทำหลักสูตรเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ นอกจากนี้ผู้นำศาสนาหรือพระสงฆ์โดยการนำของพระ ดร.ฐานี จิตวิริโย และพระ ครรชิต สิริจันโท ที่แสดงเจตนารมณ์จะเข้ามาช่วยเหลือในด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก ๆ ในเวียงแหง ดังสะท้อนได้จาก

สำนักปฏิบัติธรรมปลีกิเวศพร้อมที่จะรองรับบุตรหลานของชาวเวียงแหง
เพื่อสร้างให้เขาเป็นคนดีของสังคมและรักบ้านเกิดของตนเอง แต่เพียงคำพัง
พระก็ไม่สามารถทำได้โดยคำพัง จึงอยากขอความร่วมมือจากหลายฝ่าย
ที่มาในวันนี้มาช่วยกันเพื่อให้เด็กและเยาวชนในเวียงแหงไปอยู่ที่อื่น รับ
วัฒนธรรมจากที่อื่น ลืมความเป็นเวียงแหงของตนเอง

(พระ ดร.ฐานี จิตวิริโย , กิจกรรมร่วมกันเรียนรู้การจัดทำหลักสูตร)

นอกจากนี้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวงยังให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดค่ายคุณธรรม จะเห็นได้ว่าเมื่อผู้นำมีความตระหนักเห็นความสำคัญจะส่งผลต่อหลายการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างดีได้ทั้งงบประมาณ ผู้ให้องค์ความรู้และจิตวิญญาณ ส่วนคนในชุมชนเวียงแหงส่วนใหญ่หากผู้นำชุมชนเห็นสมควรผู้คนส่วนใหญ่จะยอมรับและปฏิบัติตามเมื่อขอความร่วมมือจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

1.2 ความตระหนักของบุคลากรในหน่วยงานด้านการศึกษา เช่นทีมผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยการนำของผู้อำนวยการ กิตินันท์ โนสุ ที่เห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในครั้งนี้จึง มอบหมายให้นายสมเด็ว เกตุอินทร์ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เข้าร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการหลักสูตร กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อให้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีการจัดประชุมชี้แจงให้สถานศึกษา รับ ทราบ และเข้าใจนโยบายของสพป.เขต 3 และถือเป็นแนวปฏิบัตินอกจากนี้ ยังให้ การสนับสนุนอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และการประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้

นอกจากนี้ความตระหนักของผู้บริหารโรงเรียนและครูก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและคุณธรรมจริยธรรมเช่นกัน จากการศึกษาพบว่า หากผู้บริหารโรงเรียนทำเพื่อสนองนโยบายของ สพป.เขตเพียงอย่างเดียว การทดลองใช้หลักสูตรจะไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร แต่หากผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรจะมีการเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรในด้านความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติม มีการจัดสรรจำนวนบุคลากรที่เหมาะสม และการแบ่งภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้งประวัติศาสตร์ และคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเอื้อต่อการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในโรงเรียน เช่นโรงเรียนเปียงหลวง ทำให้การทดลองนำหลักสูตรไปใช้ประสบผลสำเร็จ และสามารถ เป็นโรงเรียนแกนนำในการพัฒนาหลักสูตรต่อยอดได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยแทรกอื่นที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร เช่นกรณีครูที่รับผิดชอบหลักสูตรย้าย เช่น โรงเรียนเปียงหลวง ผู้บริหารโรงเรียนได้กล่าวว่า

ปัญหาของเปียงหลวงในขณะนี้คือครูที่รับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรร่วมกับคณะวิจัยตั้งแต่ต้นจะย้ายไปอยู่พะเยา ยิ่งแก้ปัญหาก็ไม่ได้ว่าจะถ่ายทอดได้อย่างไร เพราะกระบวนการทำอย่างละเอียดใช้เวลาทั้งหมดเป็นปี

(นายชูศักดิ์ เนียมทอง, สัมภาษณ์)

2. ศักยภาพของผู้จัดทำหลักสูตร

ผู้จัดทำหลักสูตรเป็นผู้ที่มีบทบาท และมีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตร คุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมเป็นอย่างยิ่ง จากการจัดกิจกรรมตาม

โครงการพบว่าศักยภาพของผู้จัดทำหลักสูตรส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งในงานวิจัยนี้มีผู้จัดทำหลักสูตรที่มีบทบาทสำคัญดังนี้คือ

2.1 ทีมวิจัย การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทีมวิจัย ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ครู ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งทีมวิจัย ได้ทำความรู้จักพระสงฆ์ ครู นักเรียน ตลอดจนประสานงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวงพระสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ให้รับทราบ และมีส่วนร่วมทำงานในทุกขั้นตอน นอกจากนี้จะต้องแสวงหานักวิจัยที่มีความสามารถในการประสานงานในทีมของครูได้ดี แห่่งทุนสนับสนุนทั้งในชุมชน และนอกชุมชนเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังนั้นทีมวิจัยจึงต้องมีทั้งความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทักษะการประสานงาน และการบริหารงานโครงการ ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2.2 ครูผู้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับบริบทของนักเรียนมากที่สุดและต้องนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์และกระบวนการทำหลักสูตรท้องถิ่นเป็นอย่างดี ในการทำหลักสูตรครั้งนี้พื้นฐานความรู้ของครูที่โรงเรียนส่งเข้ามาจัดทำหลักสูตรแตกต่างกันมาก ทำให้ขั้นตอนของการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรล่าช้ากว่าแผนปฏิบัติงาน โดยทีมวิจัยต้องให้องค์ความรู้ก่อนจากนั้นแบ่งกลุ่มตามระดับชั้นคือ ม. 2 และ ป. 5 และหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม แต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มส่งผลให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกันมากยิ่งขึ้น แต่ปัญหาที่พบที่ทำให้การจัดทำหลักสูตรล่าช้าเนื่องจาก ครูที่เข้าร่วมจัดทำหลักสูตรบางโรงเรียนผลัดเปลี่ยนกันมาทำหลักสูตรทำให้ไม่มีความต่อเนื่องในการจัดทำหลักสูตร ซึ่งมีสาเหตุมาจากครูมีการโยกย้าย และจำนวนครูมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ช่วงของการจัดทำหลักสูตรครูมีภาระงานมาก เช่นมีกิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ การสอบมาตรฐานต่าง ทำให้การจัดทำหลักสูตรล่าช้าส่งผลให้การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ได้ผลไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

จากการวิเคราะห์ผลการทดลองใช้หลักสูตรครูผู้สอนได้ร่วมกันสรุปลักษณะของครูผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมควรมีลักษณะต่อไปนี้คือ

1. เป็นผู้เปิดใจกว้างและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน
2. มีความเข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้และวิธีการจูงใจผู้เรียนเพื่อการมีส่วนร่วม
3. รู้และเข้าใจความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

4. รู้และเข้าใจวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. มีทักษะในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

6. รู้และเข้าใจเทคนิคในการแสวงหาและใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

7. พัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ

8. ประเมินการเรียนรู้ตามความสามารถของผู้เรียนได้

2.3 พระสงฆ์/สามเณร ในการวิจัยโครงการกระบวนการพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นประวัติศาสตร์เวียงแหง พระสงฆ์ และสามเณรเป็นกลุ่มที่มีบทบาทในการให้องค์ความรู้เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรค่ายคุณธรรมจริยธรรม โดยร่วมมือกับครูที่รับผิดชอบการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม เขียนกิจกรรมอย่างละเอียด และให้พระ ดร. ฐานี จิตวิริโย และ พระครรรชิต สิริจันโท. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล โดยพระ ส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ และสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ซึ่งมีพระ ดร. ฐานี จิตวิริโยเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน และพระครรรชิต สิริจันโท เป็นอาจารย์ใหญ่ โดยในโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ได้มีโครงการ เพื่อพัฒนาพระให้เป็นพระวิทยากร ที่มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมและเทคนิคในการอบรมให้ความรู้กับเด็ก และเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมในค่ายพุทธบุตร ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบของนักเรียนที่เคยผ่านค่ายดังกล่าวสะท้อนของนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

“อยากกลับมาเข้าค่ายพุทธบุตรของสำนักปลีกิเวศอีกเพราะเป็นค่ายที่ได้ทำบ้านดินทำน้ำยา EM ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และมีกิจกรรมที่ทำให้เปลี่ยนความคิดจึงประทับใจมากเช่นกิจกรรม ตักบาตรความชั่ว ทำผ้าป่าความดี ”

(เด็กหญิงอาเหมย แซ่หลี่, นำเสนองานกลุ่มความต้องการของนักเรียนในการจัดหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม)

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นค่ายคุณธรรมจริยธรรมคือศักยภาพและประสบการณ์ของพระสงฆ์ และสามเณรที่ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมมาก่อน จึงสามารถถ่ายทอด

ประสบการณ์ให้ครูได้ออประสพการณ์มาเป็นหลักสูตรค่ายดั่งเอกสารเล่มหลักสูตรค่ายคุณธรรมที่
แนบ

3. ลักษณะกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา

3.1 รูปแบบและลักษณะกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร เป็น ปัจจัยหนึ่ง
ที่มีผลต่อกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตร หากกิจกรรมที่ใช้เหมาะสมกับกลุ่ม เยาวชนและ
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม จะส่งผลทำให้การนำหลักสูตรไปใช้ ประสบ
ผลสำเร็จ สามารถพัฒนานักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้ดี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบหรือ ลักษณะ
กิจกรรม 2 รูปแบบดังต่อไปนี้

3.1.1 กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ลักษณะของกิจกรรมในค่ายคุณธรรม เป็น
ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญของ หลักสูตร คุณธรรมจริยธรรม ที่ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ทั้งนี้กิจกรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีสติ และสมาธิในการดำรงชีวิตตาม แนว พระราชดำริ
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนจากชีวิตจริง จากการปฏิบัติตามฐาน การเรียนรู้
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ต่าง ๆ เช่นฐานการสร้างบ้านดิน ฐานการทำนา การปลูกพืช ปลอด
สารเคมี การทำน้ำ EM การทำน้ำหมักชีวภาพ เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้สามารถนำความรู้ไปใช้ ใน
ชีวิตอย่างมีคุณภาพและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย
กระบวนการสร้างสติผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดแทรกความสนุกสนาน และสมาธิที่ผ่านพิธีกรรมที่
สามารถโน้มน้าวจิตใจให้นักเรียนเกิดความนับถือศรัทธาและมีความสุขในการฝึกสมาธิใน
บรรยากาศของความสงบและร่มรื่น เช่นกิจกรรม แทนคุณบิดามารดา สำนึกบาป ดังภาพ 5 และ
กิจกรรมสดชื่นยามเช้าตามแนววิถีพุทธ ดังแสดงใน ภาพ

ภาพ แสดงพุทธบุตรที่ปฏิบัติกิจกรรมระลึกถึงบุญคุณบิดา มารดา

ภาพ แสดงกิจกรรมสดชื่นยามเช้าตามแนววิถีพุทธโดยการเดินจงกลม

3.1.2 กิจกรรมในหลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้คือ

- 1) เวียงแหงเมืองโบราณ เมืองแห่งวัฒนธรรม
- 2) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหงเมืองโบราณ
- 3) ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของอำเภอเวียงแหง
- 4) เวียงแหงเมืองโบราณ เมืองแห่งวัฒนธรรม

โดยมีความคาดหวังให้นักเรียนมีความรู้สามารถเล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญ
ของเวียงแหง และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหง ตลอดจนเห็นความสำคัญของการ
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา มีความรัก และความภูมิใจใน
เอกลักษณ์ของเวียงแหงในแต่ละกิจกรรมมีสื่อประกอบจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ร่วมกันออกแบบ
และจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนตลอดจนให้นักเรียนได้สืบค้นและจัดทำโครงการ เยาวชน
รักษ์เวียงแหงเมืองโบราณ เมืองแห่งวัฒนธรรม ดังรายละเอียดในภาคผนวก

จะเห็นได้ว่ารูปแบบกิจกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรคุณธรรมและ
จริยธรรมและประวัติศาสตร์เวียงแหงที่กล่าวมาข้างต้น เป็นรูปแบบและแนวทางการเรียนรู้ที่
ประกอบไปด้วยแนวทางการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง และสนองตอบความ
สนใจตามความต้องการของนักเรียนที่ได้จากการระดมความคิดของนักเรียนให้มากที่สุด มีสื่อและ
รูปภาพที่น่าสนใจประกอบ มีการนำนักเรียนศึกษานอกห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ด้าน
ประวัติศาสตร์ที่ไม่ไกลเกินไป สำหรับหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมเน้นการปฏิบัติจริง โดย
กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชนเพื่อให้นักเรียน ปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมไปสู่การใช้ชีวิตอย่างเป็นสุขภายใต้วิถีชีวิตของคนวัยแห่ง มีความรักท้องถิ่น อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมของตนเอง ปลุกฝังการทำงานร่วมกัน

3.2 การจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการทดลองใช้หลักสูตร

การจัดสรรเวลาในการปฏิบัติการใช้หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการใช้หลักสูตร เป็นอย่างยิ่งทั้งนี้ทางโรงเรียนต้องมีการจัดแผนการจัดการด้านหลักสูตรสถานศึกษาให้พร้อม รวมทั้งการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกันของครูในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรม ทั้งนี้เนื่องจากจะต้องมีเวลาในการปฏิบัติที่ไม่ตรงกับแผนปฏิบัติที่ ตรงกับโรงเรียนอื่นๆซึ่ง ทีมพระวิทยากรและสถานที่ในการเข้าค่ายอาจไม่มีความพร้อม เนื่องจาก บางครั้งมีหน่วยงานอื่นทั้งในและนอกพื้นที่เข้ามาใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรม ดังนั้นควรจะมีการ จัดปฏิทินปฏิบัติการร่วมกันในแต่ละโรงเรียนไว้ล่วงหน้า สำหรับหลักสูตรประวัติศาสตร์มีปัญหา ด้านการจัดเวลาเพียงเล็กน้อยเนื่องจากแต่ละโรงเรียนที่ทดลองใช้หลักสูตรได้บรรจุเข้าในคาบการ เรียนการสอน แต่จะมีปัญหาในบางครั้งเมื่อมีกิจกรรมเร่งด่วนมาจาก สพป. ที่ให้โรงเรียนต้องทำ แต่อย่างไรก็ตามบางโรงเรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยมีการสับเปลี่ยนหรือหาเวลาทดแทนตาม ความเหมาะสม สำหรับกิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนได้นำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่ ใกล้กับโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ออกไปศึกษาทุกแหล่งที่ปรากฏในหลักสูตร แต่จะใช้สื่อให้ นักเรียนดู

4. งบประมาณสนับสนุนกิจกรรม

4.1 งบประมาณสนับสนุนจาก สกว. และ อบต.

ช่วงแรกของการดำเนินวิจัยงบประมาณสนับสนุนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญทั้งนี้ เนื่องจากผู้มีส่วนร่วมหลายฝ่ายยังไม่ได้เตรียมการเกี่ยวกับงบประมาณไว้ล่วงหน้า เช่น นายก อบต. และหน่วยงานของ สพป. เขต 3 เองจะต้องจัดหางบประมาณมาสนับสนุน ดังนั้นช่วงแรกของการ ดำเนินกิจกรรมในช่วงแรกของงานวิจัยจึงใช้เงินจากการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุน สนับสนุนงานวิจัย สกว. ทำให้ทีมวิจัยสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วงประชุมเตรียมการ การจัดกิจกรรมวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำหลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามก็ได้รับการ สนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ดำเนินการกิจกรรม แต่เมื่อดำเนินกิจกรรมในช่วง ทดลองการใช้หลักสูตร ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมค่ายแก่นักเรียนด้าน คุณธรรมจริยธรรมจาก สพป. 34 หลังจากนั้น อบต. เปียงหลวงก็ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียน ห้วยไคร้ จากการศึกษพบว่า โรงเรียน ไคได้รับการสนับสนุนแหล่งทุนสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาส ผ่านกิจกรรมค่าย

คุณธรรม การจัดกิจกรรมต่อเนื่องในโรงเรียนได้รับความสนใจจากนักเรียน และทำให้เกิดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนของตนเอง แต่อย่างไรก็ตามบางโรงเรียนไม่สามารถจัดหางบประมาณในการดำเนินการจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรมได้ จึงทำให้ไม่สามารถนำนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมได้ ดังนั้นงบประมาณสนับสนุนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการทดลองนำหลักสูตรไปใช้

4.2 ความต่อเนื่องของงบประมาณ งบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและนำกระบวนการในการสร้างหลักสูตรไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นอื่น ๆ เพิ่มเติมตามลำดับ จากการวิเคราะห์ปัจจัยในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ผ่านมาทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรควรวางแผนจัดเตรียมงบประมาณสนับสนุนเพื่อใช้กับนักเรียนในรุ่นต่อไป ตลอดจนจัดการอบรมการใช้หลักสูตรให้กับครูที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ทำหลักสูตรหลายคนโยกย้ายที่ทำงาน จึงควรเปิดเวทีให้ครูที่ผ่านการทำหลักสูตรกับครูที่เข้ามารับผิดชอบในปีการศึกษาต่อไป และที่สำคัญหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมซึ่งต้องมีการเข้าค่ายที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินการ โรงเรียนควรเขียนโครงการขอสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น อบต. อบจ. และหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติกิจกรรมที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

5. การมีส่วนร่วม เป็นสิ่งสำคัญในการจัดทำหลักสูตรเป็นอย่างยิ่งทั้งนี้ความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายได้แก่ การเข้าร่วมประชุม เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการสนับสนุนช่วยเหลือจากปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่น และทุนทรัพย์ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายมีความสะดวกและสามารถทำงานอย่างมีความสุข มีกำลังใจในการทำงาน ก่อเกิดปัญหาน้อยที่สุดในการทำงาน ทีมวิจัยซึ่งเป็นผู้เอื้อกระบวนการควรมีการเสริมพลังในการทำงานดังนี้

5.1 การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานอยากทำงาน ควรมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมอยากเข้ามาทำงาน เช่นการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและนอก สนับสนุน มีทรัพยากร/ข้อมูล ที่เพียงพอมีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรครั้งนี้ทางโครงการวิจัยได้สร้างแรงจูงใจโดยการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการทำสื่อตามที่ครูต้องการ และนำวิทยากรจากมหาวิทยาลัย แม่โจ้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อมาให้ความรู้ และยังช่วยจัดทำสื่อมัลติมีเดียให้ครูได้ใช้ตามความต้องการ และพยายามจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงานร่วมกันของคณะครูตามความสะดวกของครูในแต่ละโรงเรียนโดยได้ร่วมกันจัดทำปฏิทินปฏิบัติการจัดทำหลักสูตร ซึ่งส่วนใหญ่จะดำเนินการในวันศุกร์ และวันเสาร์ แต่สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมคือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงานร่วมกัน แต่

อย่างไรก็ตามผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรครั้งนี้มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลมาก่อนเนื่องจากพื้นที่จะมีการจัดกิจกรรมร่วมกันมาโดยตลอดจึงส่งผลให้ครูที่เข้าร่วมโครงการมีความสนิทสนมคุ้นเคยกันมาก่อนส่งผลให้การประสานงานและการทำงานเป็นไปด้วยดี

5.2 การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิชอบ และมีความเป็นเจ้าของ

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งที่มีความสำคัญปัจจัยหนึ่ง ซึ่งจะต้องให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมให้มากที่สุด ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการจัดทำหลักสูตรและมีความต่อเนื่อง โดยเฉพาะให้ผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ทีมวิจัยได้ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมวางแผน จัดทำปฏิทินปฏิบัติการร่วมกัน และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันตามแผนที่วางไว้ มีการแบ่งภาระงานที่รับผิดชอบในการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตร ตามระดับชั้นที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน จึงได้จัดแบ่งเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มวิชาประวัติศาสตร์เวียงแหงระดับชั้น ป. 5 วิชาประวัติศาสตร์เวียงแหงระดับชั้น ป. 5 และหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งในหลักสูตรนี้จะมีพระสงฆ์ และสามเณรร่วมจัดทำหลักสูตรร่วมกับครูที่ทำหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน และนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนของตนเอง ดังนั้นจึงทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้สึกเป็นเจ้าของหลักสูตร มีความมุ่งมั่นในการจัดทำหลักสูตรถึงแม้ว่าจะมีการกิจแทรกอย่างมากมายตั้งแต่ได้จากช่วงเตรียมกิจกรรม การคืนหลักสูตรสู่ชุมชน ครูผู้จัดทำหลักสูตรและนำหลักสูตรไปทดลองใช้จะร่วมมือกันจัดเตรียม นิทรรศการและเอกสารร่วมกัน โดยใช้โรงเรียนบ้านเปียงหลวงเป็นศูนย์กลางของการเตรียมงาน นอกจากนี้ในวันจัดกิจกรรมก็มีผู้เข้าร่วมงานจำนวนมากและหลากหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ผู้บริหารและครูในอำเภอเวียงแหง ตลอดจนนักเรียน

จากการวิเคราะห์จากข้อคิดเห็นของครูที่ร่วมกระบวนการจัดทำหลักสูตรพบว่า การปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของเวียงแหงที่ผ่านมา โรงเรียนขาดการนำเอาองค์ประกอบสำคัญหลายประการเข้ามาใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยที่กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของเรามุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้ครูเพียงเล็กน้อย แล้วให้ครูลงมือปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรทันที โดยมีเวลาอันจำกัด โดยไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบ และปัจจัยเอื้อที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพตามที่เสนอไว้ข้างต้น ผลที่เกิดขึ้นจึงทำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องขาดความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งขาดความรู้และประสบการณ์ที่ชัดเจนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ส่งผลให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเท่าที่ควร ทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

โครงการวิจัย กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอน โดยใช้วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ ต้นทุน/ศักยภาพ ของชุมชน ในอำเภอเวียงแหง รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นของนักเรียนในโรงเรียนที่อยู่ในเขต อำเภอเวียงแหงที่ผ่านมา 2. เพื่อศึกษากระบวนการและผลของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในเขต อำเภอเวียงแหงทั้งในมิติของโรงเรียน หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท้องถิ่น 3. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบในการทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนในเขต อำเภอเวียงแหงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4. เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนใน อำเภอเวียงแหงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ขอบเขตการวิจัย

1. พื้นที่วิจัย

เป็นเขตพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเมืองแหง ตำบลเปียงหลวง และ ตำบลแสนไห ในอำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ศึกษาพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3

2.2 ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ของโรงเรียนในพื้นที่วิจัยที่เข้าร่วมโครงการ เป็นโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านเปียงหลวง โรงเรียนราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนม่วงป๋อง โรงเรียนบ้านจอง โรงเรียนบ้านกงลม โรงเรียนบ้านนามน โรงเรียนบ้านเวียงแหง โรงเรียนบ้านปางป๋อ และโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

2.3 เจ้าหน้าที่การศึกษาของ อบต.เมืองแหง อบต.เปียงหลวง และอบต.แสนไห

2.4 ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

2.5 พระสงฆ์ที่รับผิดชอบโครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

3. เนื้อหาในการศึกษาวิจัย

3.1 ศึกษากระบวนการและผลของการทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม หลักสูตรท้องถิ่น ที่ผ่านมา ทั้งในมิติของโรงเรียนหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท้องถิ่น

3.2 ศึกษาสถานการณ์ ต้นทุน/ศักยภาพ ปัจจัย ของชุมชนและสถานศึกษาที่มีผลต่อการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในแต่ละโรงเรียน

3.3. วิเคราะห์ข้อมูล และร่วมกันหาแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการในการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และ หลักสูตรท้องถิ่น

3.4 การสร้างและพัฒนาหลักสูตรรูปแบบในการทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

3.5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

* หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่เน้นประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนในอำเภอเวียงแหง

กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์การวิจัย มีกระบวนการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

กระบวนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 1

1. ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง และ ผู้นำชุมชน

2. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสอนหลักสูตรท้องถิ่นและสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีผลต่อการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในแต่ละโรงเรียน โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครู และ ผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์

กระบวนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 2

1. วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการจัดทำหลักสูตร และจัดทำปฏิทินปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตร โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ทีมวิจัยร่วมคณะครู นักเรียน ศึกษาพิเศษ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2. ร่วมกันเรียนรู้สร้างและพัฒนาหลักสูตร โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครูพระสงฆ์ สามเณร ผู้สังเกตการณ์

3. ประมวลผลข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน และวางแผนการจัดทำสื่อตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครู พระสงฆ์และสามเณร และผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้าน

4. การจัดทำสื่อตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และ ศิษยานุศิษย์

5. ประมวลผลและตรวจสอบข้อมูล และระดมเยาวชนในพื้นที่ร่วมเรียนรู้ และสืบทอดข้อมูล โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย พระสงฆ์ คณะครู นักเรียน ผู้รู้ และปราชญ์ชาวบ้าน

6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรประวัติศาสตร์ โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ครูผู้ช่วยนักวิจัย คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พระสงฆ์และ ศิษยานุศิษย์

กระบวนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 3

1. ทดลองใช้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครู พระสงฆ์และ ศิษยานุศิษย์

2. ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ครูผู้ช่วยนักวิจัย คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พระสงฆ์และ ศิษยานุศิษย์

3. เวทีคืนหลักสูตรสู่ชุมชน โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู พระสงฆ์และ ศิษยานุศิษย์

สถานที่ในการดำเนินการวิจัย มีดังนี้ สำนักสงฆ์ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนบ้านจอง โรงเรียนม่วงป้อก โรงเรียนบ้านกองลม โรงเรียนบ้านนามน โรงเรียนบ้านเวียงแหง โรงเรียนบ้านเปียงหลวง โรงเรียนบ้านปางป้อ และโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

การแบ่งช่วงเวลาดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นโครงการวิจัยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ระดมความคิดเห็นผ่านเวทีระดับต่าง ๆ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 การศึกษาปัญหาบทบทวนทุนเดิมและกำหนดกรอบหลักสูตร

โดยทีมคณะผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาของชุมชนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน รวมถึงการศึกษาศักยภาพ และตรวจสอบองค์ความรู้ในพื้นที่ เพื่อให้สามารถทราบปัญหา ทุนเดิม และศักยภาพด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในชุมชน 3 อบต. ของอำเภอเวียงแหง และเพื่อกำหนดกรอบของหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรประวัติศาสตร์ของเวียงแหง ร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ที่มีทั้งองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ครูผู้สอน นักเรียน และชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

ช่วงที่ 2 การสร้างและพัฒนาหลักสูตร

โดยทีมคณะผู้วิจัย ครูผู้ช่วยนักวิจัย ศิษยานุศิษย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันสร้างหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร คุณธรรมและจริยธรรม และหลักสูตรประวัติศาสตร์ ตามขั้นตอนการสร้างและพัฒนาโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม

ช่วงที่ 3 การติดตามและเป็นผลการใช้หลักสูตร

เป็นการวิพากษ์หลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของหลักสูตร และการทดลองสอนโดยครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โรงเรียนในอำเภอเวียงแหง รายวิชาประวัติศาสตร์ โดยใช้หลักสูตรประวัติศาสตร์ ชั้น ป.5 และชั้น ม.2 และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม หลังจากนั้น ทีมคณะผู้วิจัยและศิษยานุศิษย์ ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มในแต่ละโรงเรียน ซึ่งมีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน และการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้เข้าร่วมประชุมคือ ครูผู้สอนทุกโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการการใช้หลักสูตรในการเรียนการสอนโดยมีประเด็นด้านเนื้อหาวิชา สื่อการสอน วิธีการสอน และการวัดและประเมินผลผู้เรียน ครูผู้สอนร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำไปใช้ต่อไป

เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนตามโครงสร้างของหลักสูตร คณะผู้วิจัย ครูผู้สอน นักเรียน ศิษยานุศิษย์ ผู้บริหารทุกระดับ และคณะกรรมการสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน ได้จัดเวทีคืนหลักสูตรสู่ชุมชน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนและนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการได้นำเสนอผลงานเผยแพร่ต่อชุมชน อันจะเป็นการเสริมสร้างกำลังใจและความภาคภูมิใจ ตลอดจนเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง และเพื่อเปิดเวทีเสวนาให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรและการใช้หลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น จึงสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ทำให้ได้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ซึ่งมีสาระสำคัญของหลักสูตรดังนี้

1.1 หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม

เป็นหลักสูตรที่ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.1.1 ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เป็นค่ายจำนวน 3 วัน 2 คืน มีลักษณะเป็นกิจกรรม

ที่เน้นให้เยาวชน เกิดเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาและมีภาวะผู้นำเยาวชนในท้องถิ่น จึงจัดให้เยาวชนได้ปฏิบัติและฝึกฝนจริงเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสอดแทรกคุณธรรมผ่านกิจกรรมที่หลากหลายไม่ใช่เพียงการสวดมนต์ ไหว้พระ เช่น การทำบ้านดิน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ที่เห็นถึงวิถีธรรมะที่สอนเรื่องความเรียบง่าย สมถะ ผ่านวิถีทางธรรมชาติที่ไม่เป็นมลพิษเป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม มีเจตคติต่อพระพุทธศาสนาและมีภาวะผู้นำในชุมชน และมีทักษะด้านการเป็นผู้นำในชุมชน เช่น เป็นผู้จัดกิจกรรมด้านพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมอาสาพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันไปในแนวทางที่ดีเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของท้องถิ่นและประเทศชาติสืบไป ประกอบด้วยกิจกรรมมีดังนี้

กิจกรรมเรียนรู้วิถีพุทธศาสนา ได้แก่กิจกรรม นอนสมาธิ, ทำวัตร สวดมนต์เช้า-เย็น, สดขื่น ยามเช้า (เดินจงกรม),นั่งสมาธิ ได้ร่มกอลด, วิถีธรรม วิถีไทย

กิจกรรมเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ได้แก่กิจกรรมชักชวนปฎิเสธ, อุทาหรณ์สอนจิต คิดทำแต่กรรมดี, แทนคุณบิดามารดา สำนึกบาป, ธรรมะนำพ้นหนทางแห่งความเสื่อม, ปัญหานี้มีคำตอบ (ปฏิจา/วิสังขนา), ฝ่าป่าความดี บินทะนาคความชั่ว

กิจกรรมเรียนรู้ธรรมะกับธรรมชาติ ได้แก่กิจกรรมสร้างเสริมความสามัคคี เรียนรู้การทำบ้านดิน, เรียนรู้ การทำน้ำยา EM, เรียนรู้ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

กิจกรรมเพิ่มเติมหนุนเสริมทักษะกระบวนการค่าย ได้แก่ กิจกรรมสะอาดกาย สบายตา พัฒนาสถานที่ ความประทับใจ หลังค่ายชื่อ

1.1.2 กิจกรรมต่อเนื่อง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง จำนวน 18 สัปดาห์ ดังโครงสร้าง
หน่วยการเรียนรู้ต่อไปนี้

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร คุณธรรมจริยธรรม เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน

ลำดับ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
ปฐมนิเทศ				1
1	สติก่อเกิดปัญญา	1. นักเรียนได้ฝึกหัดการใช้สติในรูปแบบเกมส์ 2..นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดความเพลิดเพลินในการเรียน 3.นักเรียนจะได้สติในการเรียนและการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	-ความหมายของสติ -ความสำคัญของสติ -เห็นคุณค่าของสติที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน -ชื่นชม สัทธาในหลักธรรมเกี่ยวกับการฝึกหัดให้มีสติ	1 1 1 1
2	จิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น	1. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของจิตอาสา 2. นักเรียนทำความดีด้วยจิตอาสา	- ความหมายของจิตอาสา - ความสำคัญของจิตอาสา - การปฏิบัติตามหลักจิตอาสา	1 1 2
3	อยู่กินอย่างพอเพียง	1 นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียงได้ 2นักเรียนสามารถปฏิบัติตามแนวทางการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้	-ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง -แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง	1 1
4	ร้อยเรียงกิจกรรม 5 ดี	1. นักเรียนสามารถอธิบายกิจกรรม 5 ดีได้ 2. นักเรียนปฏิบัติตามหลักกิจกรรม 5 ดีได้ 3. นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมุติในการปฏิบัติตามหลัก 5 ดีได้	กิจกรรม 5 ดี - เพื่อนที่ดี - ลูกที่ดี - ศิษย์ที่ดี - เยาวชนที่ดี - ศาสนิกชนที่ดี	2 1 1 1 1 1
สอบปลายภาค				
รวม				20

1.2 หลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รหัสวิชา ส 22201 ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง มนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” ศึกษาหลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” ประเมินค่า วิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง ได้แก่ ภูน้ำคันดินถิ่นเวียงแหง วัดพระธาตุแสนไห บ่อน้ำช้างศึก วัดฟ้าเวียงอินทร์ วัดสองแผ่นดิน วัดเวียงแหง วัดพระธาตุเวียงแหง เครื่องมือหิน และลูกปัดที่ถ้ำแม่ตะเฒ่าในยุคก่อนประวัติศาสตร์ พระเจ้าแสนแสง(พระเจ้าออกเหงื่อ) พระสิงห์ 1 (วัดหัวขก) เงินโบราณหลักฐานทางการค้า ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง ได้แก่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ่อแห่งชาวาวา เจ้ากองเจียงชนะศึก

โดยใช้กระบวนการสำรวจสืบค้น กระบวนการ อ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน กระบวนการกลุ่ม กระบวนการจัดกลาทางสังคม กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มีมารยาทดีและรักความสะอาด เคารพในสิทธิของความเป็นมนุษย์เห็นคุณค่า ชื่นชม วัฒนธรรมประเพณีไทย อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้
รหัสวิชา ส 22201 รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1

ลำดับ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน
ปฐมนิเทศ				1	
1	เวียงแหงเมืองโบราณ	1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแหงได้ 2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเวียงแหงในแต่ละยุคสมัยได้ 3. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้	ที่มาและความสำคัญของ “เวียงแหง” 1. ประวัติความเป็นมาของ “เวียงแหง” 2. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ม่านฟ้าเวียงแหง” 3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “เวียงแหง”	8 2 2 4	30 10 10 10
สอบระหว่างภาค				1	10
2	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหง เมืองโบราณ	4. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหง 5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ 6. นักเรียนเห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 1. โบราณสถาน คูน้ำคันดินถิ่นเวียงแหง วัดพระธาตุแสนไหบ่อน้ำช้างศึก วัดฟ้าเวียงอินทร์วัดสองแผ่นดิน วัดเวียงแหง วัดพระธาตุเวียงแหง 2. โบราณวัตถุ เครื่องมือหินและลูกปัดที่ถ้ำแม่แตงในยุคก่อนประวัติศาสตร์ พระเจ้าแสนแสง (พระเจ้าออกเหงือ) พระสิงห์ 1 (วัดห้วยหก) เงิน	9 3 3 3	40 20 10 10

		นำเชื่อถือ	โบราณหลักฐานทางการค้า 3. บุคคลสำคัญ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ่อ แห่งชาววา เจ้าน้อยชอหย่นตี้ นายพลโมเฮง (เจ้ากองเจิง)		
สอบปลายภาค				1	20
รวม				20	100

รหัสวิชา ส 22202 ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 2

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของอำเภอเวียงแหง จัดทำโครงการเยาวชนรักษ์เวียงแหงเมืองโบราณมรดกทางวัฒนธรรม

โดยใช้กระบวนการสำรวจสืบค้น กระบวนการ อ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน กระบวนการกลุ่ม กระบวนการจัดเกลาทางสังคม กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มีมารยาทดีและรักความสะอาด เคารพในสิทธิของความเป็นมนุษย์เห็นคุณค่า ชื่นชม วัฒนธรรมประเพณีไทย อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังต่อไปนี้

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

ลำดับ	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
ปฐมนิเทศ				1	
3	ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรม ท้องถิ่นของ อำเภอเวียงแหง	1. นักเรียนอธิบายความ เป็นมาของอำเภอเวียงแหง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย 2.นักเรียนตระหนักและเห็น ความสำคัญของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี มีความ รัก ความภูมิใจและธำรง ความเป็นเอกลักษณ์ของ ท้องถิ่น	ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอเวียงแหง	12	50
			o ภูมิปัญญาท้องถิ่น -ไทยใหญ่ จีน ลีซอ o วัฒนธรรมท้องถิ่น -ไทยใหญ่ จีน ลีซอ	6	25
ระหว่างภาค				1	
4	เวียงแหงเมือง มรดกทาง วัฒนธรรม	3. นักเรียนตระหนักและเห็น ความสำคัญของ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอ เวียงแหง 4. นักเรียนสามารถอนุรักษ์ และเผยแพร่ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง	โครงการเยาวชนรัก ย์ เวียงแหง เมืองโบราณมรดกทาง วัฒนธรรม	6	20
ปลายภาค				1	20
รวม				20	100

1.3 หลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์เวียงแหง รหัสวิชา 15201

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน ภาคเรียนที่ 1

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ศ 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ศ 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

คำอธิบายรายวิชา

การสืบค้นข้อมูล ทางประวัติศาสตร์ ยุคสมัยความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญา รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆของอำเภอเวียงแหงโดยใช้วิธีการกระบวนการปฏิบัติ กระบวนการคิดในการสืบค้นข้อมูลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ สามารถสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ เห็นประโยชน์และธำรงวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาของอำเภอเวียงแหง

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ รายวิชา ประวัติศาสตร์เวียงแหง

ลำดับ	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระสำคัญ	เวลา (ชม)	น้ำหนัก คะแนน
		ปฐมนิเทศ		1	
1.	เวียงแหง เมือง โบราณ	1.นักเรียนสามารถบอกถึงที่มาของชื่ออำเภอ เวียงแหงได้ 2.นักเรียนสามารถบอกประวัติความเป็นมา ของอำเภอเวียงแหงในแต่ละสมัยได้	1.ที่มาของคำว่า “เมืองแหง” 2.ประวัติความเป็นมาของ อำเภอเวียงแหง	2	15
2.	หลักฐาน ทาง ประวัติศาสตร์	1.นักเรียนสามารถสืบค้นหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์อำเภอเวียงแหงได้ 2.นักเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์อำเภอเวียงแหงตามแหล่ง ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ 3.นักเรียนสามารถบอกชื่อโบราณสถานที่ สำคัญของอำเภอเวียงแหงได้ 4.นักเรียนสามารถบอกถึงโบราณวัตถุที่ สำคัญของอำเภอเวียงแหงได้	1.โบราณสถาน 2.โบราณวัตถุ 3.บุคคลสำคัญ	8	30
		ระหว่างภาค		1	
3.	ศูนย์รวม ชาติพันธุ์	1.นักเรียนสามารถระบุที่ตั้งและอาณาเขต ของอำเภอเวียงแหงจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้ 2.นักเรียนสามารถบอกถึงขนบธรรมเนียม ประเพณีของแต่ละชาติพันธุ์ได้ 3.นักเรียนสามารถสืบค้นและรวบรวมข้อมูล เศรษฐกิจจากอดีตถึงปัจจุบันได้อย่างเป็น ระบบ	1.ชาติพันธุ์ -คนเมือง -กะเหรี่ยง -ลีซู -มูเซอ -จีน -ไทยใหญ่ 2.ประเพณี วัฒนธรรม 3.ภูมิประเทศ	7	25
		ปลายภาค		1	
		รวม		20	100

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรม จริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยปัจจัยภายใน และ ปัจจัยภายนอก มีดังนี้

ปัจจัยภายใน	
ปัจจัยภายในตัวนักเรียน	● อัตลักษณ์ของความ เป็นชาติพันธุ์ ● ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนา ● การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น
ปัจจัยภายนอก	
ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร	● ผู้นำชุมชน ● บุคลากรด้านการการศึกษา เช่น ผู้บริหาร สพท.ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู
ศักยภาพของผู้ทำหลักสูตร	● ทีมวิจัย ● ครู ● พระสงฆ์/สามเณร
กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้	● รูปแบบ/ลักษณะกิจกรรม ● ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม
แหล่งทุน/งบประมาณ	● สกว ● อบต. ● ความต่อเนื่องของแหล่งทุน
การมีส่วนร่วม	● การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม ● การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิชอบและมีความเป็นเจ้าของ

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมหลักสูตรท้องถิ่น (ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง) อย่างมีส่วนร่วม

นอกเหนือจากการค้นพบกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมแล้ว การศึกษานี้ยังค้นพบปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนา ศักยภาพเยาวชนในการอนุรักษ์ ประกอบไปด้วย ปัจจัยภายในตัวนักเรียนและปัจจัยภายนอก โดย นำเสนอข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการพัฒนาตามระยะของการดำเนินโครงการดังนี้

7.1 ระยะเตรียมการ ในระยะนี้กลุ่มเป้าหมายให้ความสนใจต่อโครงการน้อยทั้งนี้ เนื่องจากยังไม่เข้าใจ และไม่มั่นใจว่าจะสามารถทำได้หรือไม่ ดังนั้นทีมวิจัยจะต้องลงพื้นที่บ่อยครั้ง เพื่อทำความรู้จักพระสงฆ์ ครู นักเรียน ตลอดจนประสานงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น นายกองค้การ บริหารส่วนตำบลเปียงหลวงพระสงฆ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา และผู้อำนวยการ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษา เขต 3 เพื่อพูดคุย ทำความเข้าใจ และแสดงความตั้งใจจริงที่จะเข้ามาช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้เกิดหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถนำไปใช้กับนักเรียนในอำเภอเวียงแหง นอกจากนี้ต้องแสวงหาครูนักวิจัย ที่มีความสามารถในการประสานงานในทีมของครูได้ดี

นอกจากนี้ช่วงเตรียมการนักเรียนนับว่ามีส่วนสำคัญในการที่จะให้ข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการที่จะให้ ได้มาซึ่งข้อมูลจากนักเรียนทีมวิจัยจะต้องมีกระบวนการในการจัดกิจกรรมเพื่อให้ให้นักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมมีความคุ้นเคยและกล้าแสดงความคิดเห็น จากการจัดกิจกรรมพบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะไม่ กล้าแสดงความคิดเห็นโดยการพูด ดังนั้นทีมวิจัยจึงได้หาผู้นำกิจกรรมด้านเด็กและเยาวชน ปรับเปลี่ยนวิธีการ โดยการทำกิจกรรมเกมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนก่อน จากนั้นใช้วิธีการให้ นักเรียนเขียนตอบตามประเด็นคำถามในกระดาษแต่ละข้อคำถาม จากนั้นให้นำไปรวมกันใน กระดาษฟรุฟของแต่ละฐาน ทำกิจกรรมเกมในการแบ่งกลุ่มและให้แต่ละกลุ่มสรุปความคิดในฐานที่ รับผิดชอบ และเลือกตัวแทนออกมานำเสนอ ซึ่งพบว่าได้รับข้อมูลที่เป็นความคาดหวังของนักเรียนได้ เป็นอย่างดี และได้ค้นพบความสามารถในการนำเสนอของนักเรียนหลายคนที่เข้าร่วมโครงการนี้

ดังนั้นศักยภาพในการเป็นผู้เอื้อกระบวนการของทีมวิจัยเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งใน ระยะนี้โดยทีมวิจัยจะต้องมีทั้งความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน มีทักษะในการเป็นผู้เอื้อกระบวนการ (Facilitator) มีการประสานงานและการบริหารงาน โครงการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนมีความรู้ด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

7.2 ระยะระหว่างดำเนินโครงการ ปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ อย่างต่อเนื่อง และสามารถทำหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพ คือ ความตระหนักถึงความสำคัญของการ พัฒนาหลักสูตรของผู้นำชุมชน บุคลากรด้านการการศึกษา เช่นผู้บริหาร สพท. ศิษยานุเทศ์ ผู้บริหาร

โรงเรียน ครู ในช่วงนี้ทุกฝ่ายต่างให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุน เช่น อบต. เปียงหลวงให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดค่ายคุณธรรมและจริยธรรมของโรงเรียนในเขต อบต. เปียงหลวง สพป. เขต 3 สนับสนุนงบประมาณในการจัดค่ายคุณธรรมจริยธรรมของแก่นำนักเรียนทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ปราชญ์ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้จัดทำหลักสูตร นอกจากนี้ ศักยภาพของผู้จัดทำหลักสูตร เช่นครู พระสงฆ์สามเณรก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน ดังนั้นทีมวิจัย จึงได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์หลักสูตร และจัดทำหลักสูตร ตลอดจนหาผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดทำสื่อ วิชิตี จากคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อที่จะใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร ตลอดจนผลิตสื่อที่ผลิตยากต้องมีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมที่ซับซ้อนให้กับครูที่ตรงกับความต้องการของครู สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อ นอกจากนี้ยังเชิญศึกษานิเทศก์ ดำเนินการเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือและติดตามผลในการจัดทำหลักสูตร อีกด้วย

7.3 ระยะเวลาหลังสิ้นสุดโครงการ

ปัจจัยที่ส่งผลมากในระยะหลังสิ้นสุดโครงการได้แก่ศักยภาพของครูที่นำหลักสูตรทดลองใช้ การติดตามผลของศึกษานิเทศก์ ทีมวิจัยในการให้กำลังใจ โดยในการจัดกิจกรรมคืนหลักสูตรสู่ชุมชน ได้มีการมอบเกียรติบัตรสำหรับครูที่เข้าร่วมกระบวนการจัดทำหลักสูตรทุกคน และมอบรางวัลครูนักวิจัยดีเด่น ที่ทุ่มเทเวลาในการจัดทำหลักสูตรอีกจำนวน 2 คน

จะเห็นได้ว่าแนวทางการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาดังนี้ ผู้นำชุมชน ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู พระสงฆ์ สามเณร ตลอดจนผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านในท้องถิ่นต้องร่วมกันพัฒนาหลักสูตร ที่มีการบูรณาการและ สร้างกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และชุมชน โดยชุมชนต้องให้ความร่วมมือโดยร่วมกันสร้างชุมชนน่าอยู่ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางในการพัฒนาเพื่อความมั่นคง และความยั่งยืน ของการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ซึ่งแนวทางการพัฒนานี้มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา ซึ่งแนวทางการพัฒนาจะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ผู้วิจัย ดำเนินการวิจัยจากการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้เรียนจะรู้อะไร อยากทำอะไรและสามารถจะทำอะไร ได้ แทนที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ครู) คิดว่าตนเองชอบอะไร ต้องการสอนอะไร และต้องการให้ผู้เรียนเป็นอะไร ดังนั้นครูจึงต้อง ร่วมกับผู้เรียนในการเขียนแผนการสอน (หลักสูตรท้องถิ่น) ซึ่งในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1.การสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น

1.1. การกำหนดหัวข้อเนื้อหา (Theme) ของการเรียนการสอน หรือชื่อของหลักสูตร ได้มาจากการความต้องการของผู้เรียน โดยวิธีการ NP (New Participatory Technique) ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งของการหาความจริงเป็นเชิงคุณภาพ ภายใต้วความเชื่อว่าความรู้ความสามารถของมนุษย์มีอยู่มากมายมหาศาล แต่ได้ถูกนำมาใช้เพียงเล็กน้อย การที่มนุษย์จะเปิดเผยความรู้ความสามารถและปัญหาที่มีอยู่อย่างแท้จริงต้องอาศัยเวลา สถานการณ์ ประสบการณ์ และการกระตุ้นหรือกลวิธีหลายๆวิธีเช่น การสัมภาษณ์ สังคมมิติ ซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การสร้างสถานการณ์ การพูดคุย ฯลฯ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาหล่อหลอมรวมกันโดยวิธีฉันทานุมัติ (Consensus) ซึ่งการกำหนดความต้องการนั้น ควรกำหนดในกรณีที่ครูและผู้เรียนแก้ไขได้ แต่ถ้าแก้ไขไม่ได้ก็สามารถนำไปใช้เขียนในลักษณะป้องกันหรือเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียนเองได้ มีหลักการเขียน หัวข้อเนื้อหา หรือชื่อของหลักสูตร โดยหัวเรื่องจากการความต้องการของชุมชน หรือผู้เรียนที่ครูและผู้เรียนแก้ไขได้ เขียนในรูปของประโยคหรือวลีที่สื่อความหมายถึงผลผลิต (Output) ที่ต้องการ และ ข้อความกระชับได้ใจความ ไม่สั้นหรือยาวเกินไป มีหลักคำ (Keywords)ที่สามารถวัดหรือประเมินได้ และมีประเด็นชัดเจน

1.2. การเขียนสาระสำคัญ (Concept) สาระสำคัญหมายถึงบทสรุป ใจความสำคัญของเรื่อง เน้นถึงความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะหรือ ลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน แต่ละหัวข้อเรื่องนั้นเป็นหัวใจหรือตะกอนของความรู้ที่จะติดตัวผู้เรียนไปใช้ในอนาคต สาระสำคัญในแต่ละเรื่อง อาจมีประเด็นที่หลากหลายซึ่งผู้เขียนสาระสำคัญต้องกำหนดว่าอะไรคือความต้องการที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และ การเขียนสาระสำคัญ ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ปลายทาง สาระสำคัญเป็นแก่นของเรื่องหรือเป็นสาระที่จะต้องติดตัวผู้เรียนอย่างถาวรหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้นๆ แล้ว การเขียนสาระสำคัญต้องได้ใจความตรงกับเนื้อหาที่จะสอน ในหลักสูตรฯ จะกำหนดขอบข่ายของสาระสำคัญไว้แล้ว

1.3. การกำหนดขอบเขตเนื้อหา เป็นการระบุว่าหัวข้อเนื้อหานั้นครอบคลุมและสัมพันธ์กับวิชาใดสามารถระบุจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และบูรณาการเรียนการสอน ซึ่งหลักสูตรที่มีลักษณะกระจายและเป็นทางการเกินไปมักประสบความล้มเหลวในการตอบสนองทางความต้องการของบุคคลทางสังคมและวิชาการ การบูรณาหลักสูตรการเรียนการสอนจึงเป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาเพื่อกำจัดความกระจุกกระจายและความโดดเดี่ยวของหมวดวิชาเป็นการรวมกิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน เช่น รวมกิจกรรมการเรียนรู้กับกิจกรรมของชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน และการทำให้ความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การบูรณาหลักสูตรทำได้หลายวิธี บูรณาการโดยใช้หัวข้อ(Theme) ที่เป็นปัญหาร่วมกันของชุมชน ผู้เขียนหลักสูตรต้องรู้ขอบเขตโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลาง (สายสามัญ, อาชีว) ที่มีอยู่ เขียนขอบเขตของเนื้อหาให้บูรณาการองค์ความรู้ครอบคลุมหลักสูตรที่มีอยู่ในจุดประสงค์ของหลักสูตรนั้นๆ และ กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งการศึกษาด้วยตนเองและศึกษาจากกิจกรรมการพบกลุ่ม

1.4. การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปหรือจุดประสงค์ปลายทาง เป็นจุดประสงค์ที่คาดว่าผู้เรียนเมื่อเรียนจบในเนื้อหาวิชานั้นๆแล้ว จะทำอะไรได้บ้าง หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร ควรเขียนให้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยมีหลักการเขียน คือ ผู้เขียนจะต้องตระหนักถึงมวลประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมโดยยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง เขียนในรูปของประโยค หรือ วลี ที่คาดว่าต้องการให้ผู้เรียนเป็นเช่นไร และ การเขียนต้องมีคำหลัก (Key Words) ที่บอกจุดประสงค์ที่เป็นความคาดหวังชัดเจน และครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.5 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ดำเนินการโดยวิธีของทฤษฎีเชิงระบบ

(System Approach) โดย

- ครูและผู้เรียน ร่วมกันรวบรวมความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการจัดกิจกรรมหรือ Input (I) แก่ผู้เรียน
- ผู้เรียน แสดงผลของความรู้ที่ได้รับไปอภิปรายหรือคิดค้นวิธีปรับ / ประยุกต์ ใช้ในวิถีชีวิตของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนของ กระบวนการหรือ Process (P)
- ผู้เรียน แสดงผลของความรู้ หรือการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ กับชีวิต ซึ่งเป็นขั้นตอนของผลผลิตหรือ Output (O)

การเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนให้เรียนตามลำดับขั้นตอน I - P - O ซึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจมี I หรือ P มากกว่า 1 กิจกรรมก็ได้ ทั้งนี้ O จะต้องสามารถวัดผล ประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการจัดสภาพการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามตัวชี้วัด ซึ่งต้องจัดโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะกับธรรมชาติและวัยของผู้เรียน การจัดต้องให้เป็นไปตามลำดับสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนและเนื้อหาสาระ ดังนั้นเมื่อกำหนดการจัดการเรียนรู้แล้วให้ย้อนกลับไปตรวจสอบที่จุดประสงค์การเรียนรู้ว่าได้ดำเนินการครบถ้วนแล้วหรือไม่

1.6 สื่อการเรียนการสอน เป็นการระบุว่าการเรียนการสอนตามหัวข้อเนื้อหา (Theme) นั้นๆ จะต้องใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง จะได้สื่อและอุปกรณ์มาด้วย วิธีใด และระบุตามจุดประสงค์เฉพาะเป็นรายข้อ โดยมีหลักการเขียนดังนี้

- ระบุสื่อการเรียนการสอนที่ต้องใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกจุดประสงค์เฉพาะเนื้อหาย่อยแต่ละเรื่อง

- ระบุชื่อเอกสาร สื่อโสตทัศนูปกรณ์ที่ต้องการใช้เป็นรายจุดประสงค์เฉพาะโดยกำหนดวิธีการใช้สื่ออื่นๆ

สื่อการเรียนรู้หรือแหล่งการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ คือสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเราทุกอย่าง สื่อการเรียนรู้มีหลายอย่าง คือ วัสดุสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสารประกอบบทเรียน บทเรียนสำเร็จรูป นิตยสาร วารสาร จุลสารฯ วัสดุประดิษฐ์ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน แผนภูมิ แผนที่ หุ่นจำลอง บัตรคำฯ วัสดุถาวร เช่น กระดานดำ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์อื่นๆ วัสดุสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ หมึก ดินสอฯ สื่อที่เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการ เช่น การทำโครงงาน สมมติสถานการณ์จำลองฯ สื่อบุคคลรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็ว อีกทั้งมีประโยชน์แก่ผู้เรียน การเลือกใช้สื่อไม่มีสูตรสำเร็จ ไม่มีเงื่อนไขว่าผู้สอนต้องผลิตสื่อเอง แต่ผู้สอนควรมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรสอดคล้องกับกิจกรรมและเหมาะสมกับผู้เรียน ปัจจุบันมีการนิยมนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มมิติการรับรู้ ดังนั้นเมื่อครูใช้สื่อประเภทนี้ควรมีการใช้คำถามเป็นระยะๆ ในการตรวจสอบการใช้สื่อ ฟังระลึกไว้เสมอว่า สื่อทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนรู้ ไม่ใช่ใช้ทดแทนการสอนของครู ข้อเสียของการใช้สื่อแอนิเมชันคือ อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด เพราะผู้เรียนขาดจินตนาการ

1.7 การประเมินผล เป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการใช้แฟ้มสะสมงานซึ่งเป็นผลการทำงานที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ แล้วเก็บเข้าแฟ้มสะสมงานไว้ ครูให้ผู้เรียนประเมินชิ้นงานของตนเอง โดยการเลือกชิ้นงานที่ดีที่สุดเพื่อไว้ประเมินผลต่อไปโดยมีหลักการ คือ เขียนวิธีการประเมินผล โดยจำแนกตามจุดประสงค์เฉพาะของ

เนื้อหาแต่ละเรื่องย่อย และ เขียนวิธีการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร อย่างเป็นรูปธรรมในกระบวนการที่ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้ (O)

การวัดและประเมินผล คำสองคำนี้มีแนวทางการปฏิบัติที่แยกจากกันชัดเจน การวัดผลเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้หรือไม่ การวัดผลจะต้องมีวิธีการและเครื่องมือที่จะตรวจสอบ การวัดผลที่ดีต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ การเขียนต้องมีการระบุที่ชัดเจนว่าต้องการวัดผลอะไร วัดอย่างไร และมีอะไรเป็นเครื่องมือในการวัด ส่วนการประเมินผลเป็นการตัดสินใจว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร โดยเอาคะแนนที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ การเขียนต้องมีการระบุที่ชัดเจนว่าต้องการประเมินผลอะไร ประเมินอย่างไร และมีอะไรเป็นเครื่องมือในการประเมิน เช่น ใช้วิธีเกณฑ์คุณภาพ (rubic) หรือวิธีเช็คลิสต์ (check list) ทั้งนี้แล้วแต่ธรรมชาติของวิชา การประเมินแบบเกณฑ์คุณภาพเป็นการประเมินที่เน้นคุณภาพของชิ้นงานหรือภาระงานชี้ให้เห็นระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน

2. การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการติดตามผลและประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ของครู โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการตรวจผลงาน ชิ้นงานของนักเรียน ปรากฏผลการเรียนรู้ในเชิงคุณภาพ ซึ่งแยกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และผลงานของนักเรียนที่วัดในด้านความรู้และการกระบวนการ ซึ่ง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1. สาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับผังมโนทัศน์กลุ่มสาระสังคมศึกษา และจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ มีความชัดเจนเพียงพอที่จะสร้างความรู้ให้กับนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมและประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของอำเภอเวียงแหง ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในชุมชน และมีความตระหนักถึงความสำคัญและการรักษาไว้ ซึ่งประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของอำเภอเวียงแหง ซึ่งเรื่องนี้นักศึกษาได้ศึกษาเป็นเรื่องที่มีหลักฐานอยู่ในท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ทำให้นักเรียนมีความสนใจและต้องการเรียนรู้ โดยมีการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กลวิธีที่เหมาะสม มุ่งพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ กระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และการกำหนดภาระงานที่มีความหมาย มีความสอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ตามสาระเนื้อหา

และกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะบูรณาการให้นักเรียนนำสาระการเรียนรู้มาใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม เช่น ได้เรียนรู้ทั้งจากสถานที่จริง โดยการศึกษาจากสถานที่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม ทำให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน การศึกษานอกชั้นเรียนทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ของอำเภอเวียงแหง เช่น อนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช วัดฟ้าเวียงอินทร์ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ระลึกถึงความสามารถของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในการปกป้องรักษาเมือง ทำให้นักเรียนเกิดความรักชาติ และเกิดความภาคภูมิใจต่อองค์พระมหากษัตริย์ การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนใจเรียนเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญและการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม มีการร่วมกิจกรรมที่จัดให้กล้าแสดงออก โดยการซักถาม และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาับเหตุการณ์ปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดจากกลุ่มเล็กสู่กลุ่มใหญ่ นักเรียนแต่ละกลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่ในกลุ่มให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการคิด เสนอความคิดเห็น อภิปราย ขอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานของนักเรียนจะปฏิบัติตามกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน มีความเอาใจใส่ต่อการทำงาน จนสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามกิจกรรมการเรียนรู้และใบงานที่กำหนด มีชิ้นงานที่แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน แต่มีนักเรียนบางคนที่ตอบคำถามในใบงาน หรือบันทึกข้อมูลไม่ดีหรือไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งนักเรียนยอมรับในจุดที่บกพร่อง พร้อมยอมรับในการนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาความรู้และให้เกิดผลงานที่ดี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอำเภอเวียงแหง บุคคลสำคัญ การเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นโดยนักเรียนได้ศึกษาจากสถานที่จริง หลักฐานจริง และเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมจากสำนักสงฆ์โรงเรียนปริยัติธรรมวัดกองลม อำเภอเวียงแหง

จากการนำหลักสูตรไปใช้ ครูผู้สอนจะต้องให้ความสำคัญกับ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริงซึ่งเราเรียกกันโดยทั่วไปว่า การเรียนรู้จากสภาพจริง (Authentic Learning) ซึ่งการที่จะก้าวไปสู่การเรียนรู้ดังกล่าวผู้จัดกิจกรรม (ครูผู้สอน) ต้องตระหนักในประเด็นดัง ต่อไปนี้ คือ

- 1) การเรียนของผู้เรียนมิใช่อยู่ที่การสอน และระยะเวลาที่ยาวนานแต่แก่นแท้ของการเรียนอยู่ที่การเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่งทุกเวลาอย่างต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต

3) บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่ควรได้รับการพิจารณา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดศรัทธา ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีอย่างหนึ่งของการเรียนอย่างเป็นระบบ

4) การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดจากการสัมผัส และสัมพันธ์กับผู้เรียนควรจะได้มีโอกาสสัมผัสของจริง สถานการณ์จำลอง การได้ทดลองทำ การได้ร่วมกระบวนการกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการอยู่ร่วมกันในสังคมและการแก้ปัญหาของชีวิตได้อย่างมีสติและ ใช้ปัญญา

5) ผลของกระบวนการเรียนรู้นั้น สามารถนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติจริงในชีวิตได้

บทสรุป จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นครูจะจัดการเรียน การสอนโดยให้ผู้เรียนรู้จักจำตามที่ครูบอกและใช้ข้อมูลความรู้เฉพาะในหนังสือที่เขียนไว้คงไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขได้ ครูจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้สร้างบรรยากาศ การเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง แสวงหาข้อมูล วิทยาการต่างๆก่อนที่จะมาพบกลุ่มหรือมาเรียนในห้อง เรียนและบทเรียนควรมีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันเน้นการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้กับ ชีวิตจริงและ ชีวิตการทำงาน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมทั้งในส่วนที่เป็นโลกาภิวัตน์และท้องถิ่นหรือชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมควรจัดในลักษณะของ " การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) " พร้อมทั้งมีการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ในลักษณะ " การประเมินตามสภาพจริง " (Authentic Assessment) ในโลกยุคของข้อมูลสารสนเทศหรือยุคโลกาภิวัตน์ มนุษย์สามารถสร้างความรู้และสติปัญญาได้ หากครูและผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้ โดยเลือกสิ่งที่จะเรียนมาจากความต้องการของผู้เรียนเอง จะทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและตอบสนองชีวิต จริงได้ การจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความเชื่อดังกล่าว จึงควรเป็นลักษณะของการจัดการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง โดยคำนึงถึงชีวิตและองค์ความรู้ของผู้เรียนที่มีอย่างหลากหลายรอบๆตัวผู้เรียน ครูจะทำการสอน จะต้องคำนึงถึงชีวิตและองค์ความรู้ที่อยู่รอบๆตัวผู้เรียนก่อน โดยครูจะต้องเป็น ผู้จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งสามด้านคือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ทักษะ (Attitude)

3.ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและ

หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม จากการวิจัยพบว่า มีปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยภายในตัวนักเรียน ประกอบด้วย อัตลักษณ์ของความ เป็นชาติพันธุ์ ความตระหนักในสำคัญของการพัฒนา และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ความตระหนักถึงสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรของผู้นำชุมชนบุคลากรด้านการการศึกษา เช่น ผู้บริหารสพท. ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ศักยภาพผู้ทำหลักสูตรของทีมวิจัย ครูผู้ช่วยวิจัย พระสงฆ์/สามเณร กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบ/ลักษณะกิจกรรม ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม แหล่งทุน/

งบประมาณ สกว อบต. และ การมีส่วนร่วมความต่อเนื่องของแหล่งทุน การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิชอบและมีความเป็นเจ้าของ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้อง กับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2545: 28-30) ที่ได้สรุปปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาใน ต่างประเทศ ไว้ดังนี้

1. ครูมีความรู้และความสามารถด้านการพัฒนาหลักสูตรไม่เพียงพอในด้านการ วางแผน ออกแบบ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ทัศนคติความมั่นใจ และวิตก กังวลในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น จึงควรมีโปรแกรมพัฒนาความรู้และความสามารถของครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาหลักสูตรก่อนพัฒนาหลักสูตร

2. ทัศนคติแรงจูงใจและมีเจตคติทางลบต่อการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนที่ล้มเหลวเกี่ยวกับ โครงการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องมาจากการที่ครูมีเจตคติทางลบและเกิดการต่อต้านจากครู ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะส่งเสริมและสนับสนุนบรรยากาศของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มต้น และมีการพัฒนากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องให้มีเจตคติ และแรงจูงใจที่ดีต่อการพัฒนาหลักสูตร

3. โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร โดยโครงสร้าง ของโรงเรียน และการบริหารจัดการเป็นสายงานบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม

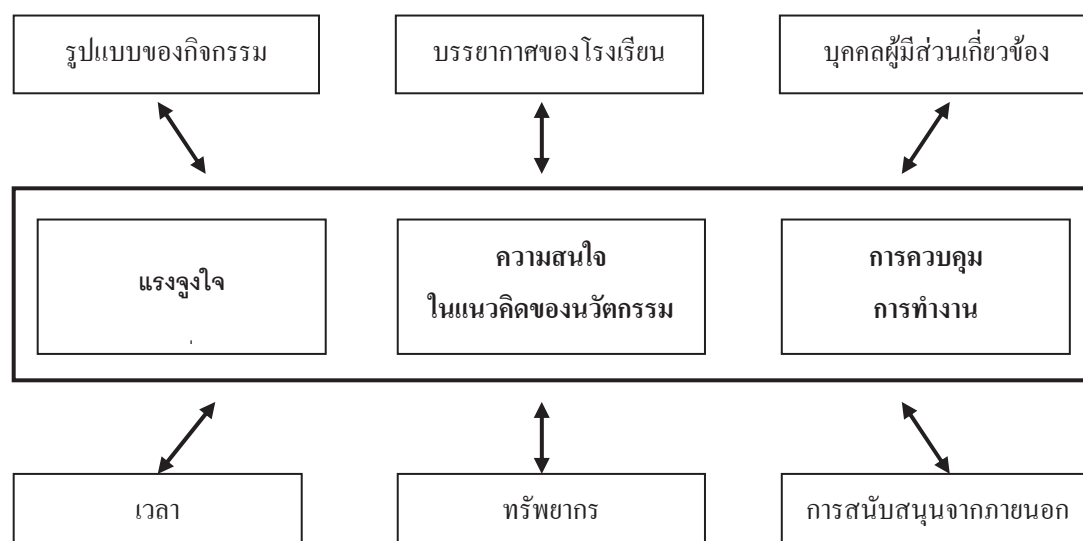
4. ขาดการวางแผนด้านเวลา การที่ไม่มีการวางแผนเรื่องเวลาในการทำงาน พัฒนาหลักสูตร ไม่ลดคาบสอน เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน การสะท้อนความคิดและการพัฒนา หลักสูตร ซึ่งเวลานี้เกี่ยวพันไปถึงเจตคติ และระดับแรงจูงใจของครู ครูและผู้มีส่วนร่วมบางส่วนจึง อาจมีปฏิกิริยาต่อต้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้

5. ขาดผู้เชี่ยวชาญสนับสนุน โดยขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะใน การให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

6. ขาดงบประมาณสนับสนุน ในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ และเงินสนับสนุนช่วยเหลือครู แต่ละวันในการพัฒนาหลักสูตร

7. บรรยากาศของโรงเรียนที่ไม่ส่งเสริมการทำงาน เนื่องจากขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และเกิดจากมีผู้ต่อต้านในการพัฒนาหลักสูตร

ปัญหาของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในต่างประเทศนี้มีความคล้ายคลึงกับ ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมาก แต่ต่างกันที่ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นเท่านั้น คือเกิดห่างกันประมาณ 40 ปี ทางออกของปัญหาเหล่านี้ Marsh et al. (1990: 175-194 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2545 : 14-17) ได้ ให้ข้อเสนอแนะไว้เป็นข้อเตือนใจสำหรับนักพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในยุคนี้ว่ามีปัจจัยสำคัญที่ ควรคำนึงถึงอย่างมากในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ 9 ปัจจัย โดยแบ่งเป็นปัจจัยหลัก 3 ประการ และปัจจัยสนับสนุน 6 ประการ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภูมิ 5.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (Marsh et al., 1990: 175)

จากแผนภาพที่ 1 ปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 3 ประการ คือ แรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความสนใจในแนวคิดของนวัตกรรม และการควบคุมการทำงาน และมีปัจจัยสนับสนุน 6 ประการคือ รูปแบบของกิจกรรม บรรยากาศของโรงเรียน บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เวลา ทรัพยากร รวมทั้งการสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งแต่ละปัจจัยสรุปดังนี้

1. แรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ผู้บริหารโรงเรียนและผู้มีส่วนร่วมจะมีอิทธิพลอย่างมากที่จะจูงใจผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเพื่อนร่วมงานให้มีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งแรงจูงใจเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ ถ้าเริ่มต้นด้วยการจูงใจที่ไม่เป็นที่ยอมรับ เช่น ไม่มีการสนับสนุนด้านเวลา ทรัพยากร ข้อมูล แต่ให้ทำงานใหญ่ หรือถ้าบรรยากาศของโรงเรียนที่ไม่เอื้ออำนวยก็จะเป็นอุปสรรคในการทำงานได้ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในโรงเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นในความพอใจที่จะเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ซึ่งช่วยกระตุ้นทีมงานให้ทำงานประจำโดยใช้การจูงใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งต้องใช้เวลาระยะยาวในการพัฒนาทีมงานทั้งหมดของโรงเรียน

2. ความสนใจในแนวคิดของนวัตกรรม

แนวคิดของนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับแรงจูงใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องถ้าครูหรือผู้บริหารไม่สามารถนำเสนอแนวคิดใหม่ที่น่าสนใจครูจะไม่เข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ดังตัวอย่าง ในประเทศอังกฤษผู้บริหารโรงเรียนจะเริ่มต้นโครงการโดยการเชิญบุคคลภายนอก เช่น ผู้อำนวยการทางการศึกษามาร่วมกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. การควบคุมการทำงาน

ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรทำให้ผู้มีส่วนร่วมในทีมงานพัฒนาหลักสูตร รู้สึกว่าไม่ถูกควบคุม แต่สร้างให้มีความรับผิดชอบต่องานและได้แสดงความเป็นเจ้าของในงาน หากมีการควบคุมมากจากส่วนกลางที่มาจากนักพัฒนาหลักสูตร จะเป็นการเสี่ยงอย่างมากต่อความล้มเหลวในการทำงาน

4. รูปแบบของกิจกรรม

กิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สามารถจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเวลา งบประมาณ และวัตถุประสงค์ กิจกรรมจะเน้นที่กระบวนการมากกว่าผลผลิต เช่น เน้นที่การจัดระบบองค์กรที่ดี การสื่อสารที่เหมาะสม ความสามารถของทีมงานที่จะร่วมกันแก้ปัญหา และขวัญกำลังใจของทีมงาน เพราะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทีมงานทั้งหมดของโรงเรียนหรือน้อยก็เกี่ยวข้องกับหมวดวิชา

5. บรรยากาศของโรงเรียน

บรรยากาศของโรงเรียนหรือบรรยากาศขององค์กรเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนโดยดูที่การให้การสนับสนุนของผู้บริหาร การจูงใจครู ความสัมพันธ์ของสังคม Brady (1988) พิจารณาที่ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศขององค์กรและสรุปว่าการสนับสนุนของผู้บริหารเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดในความสำเร็จของกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่ง Huberman and Miles (1984) เสนอว่า บรรยากาศทางบวกของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6. บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จำนวนของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรูปแบบการมีส่วนร่วมมีความสำคัญยิ่งต่อกิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งจากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ดังเช่นที่ Rutherford (1984) เน้นที่วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา Glatthorn (1987) กล่าวถึงเรื่องการสนับสนุนและแหล่งทรัพยากรที่ผู้บริหารสามารถนำมาใช้ในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา Leithwood and Montgomery (1982) กล่าวถึงผู้บริหารว่ามีหน้าที่รับผิดชอบและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะองค์กรระหว่างทีมงานและในปี ค.ศ.1986 Leithwood and Montgomery (1986) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงรูปแบบของผู้บริหารแบบผู้ริเริ่ม และนักแก้ปัญหา จะช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบความสำเร็จ รวมทั้ง Campbell (1985: 57) เสนอแนะว่าควรพัฒนาสิ่ง

ต่อไปนี้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการบริหารจัดการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ทักษะเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ทักษะการสร้าง การใช้ และประเมิน หลักสูตร และ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การเป็นผู้นำในการประชุม/อภิปราย การสื่อสาร การประสานงาน การให้คำปรึกษา เสนอแนะเพื่อนร่วมงาน การสอนเพื่อนร่วมงาน การบำรุงรักษาขวัญกำลังใจและลดความวิตกกังวลของเพื่อนร่วมงาน และการจัดการกับความขัดแย้ง

7. เวลา

กิจกรรมของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในแต่ละโรงเรียนที่จะสามารถขับเคลื่อนการทำงานของทีมงานและมีการเปลี่ยนแปลงต้องใช้ระยะเวลาที่ยาว เพราะต้องมีการสะท้อนความคิด และช่วงการอภิปรายของสมาชิกตลอดเวลา เช่น ในการทำงานของทีมโรงเรียน River Valley High School ใช้เวลาในการดำเนินการถึง 2 ปี ก่อนที่จะตัดสินใจนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนใหม่ หรือการดำเนินการของโรงเรียน Titahi Bay School และ โรงเรียน Green Bay Primary School เริ่มโครงการในปี 1994 ไปเสร็จสิ้นในปี 1996 และจากกรณีศึกษาในประเทศแคนาดา ผู้บริหารพยายามใช้เวลาพบกับกลุ่มในการทำงานระหว่างเวลาการเรียนปกติ แต่กรณีของประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้เวลาเต็มที่ในช่วงวันหยุดระหว่างปีภาคฤดูร้อน

8. ทรัพยากร

Huberman and Miles (1984: 94-95) เสนอแนะว่า ทรัพยากรของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย เงินบริจาค วัสดุ อุปกรณ์ เช่น เอกสารในการทำกิจกรรม เครื่องมือต่างๆ หลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก การสาธิตและการเขียนแผนเสนอแนะในการประชุมปฏิบัติการ การช่วยเหลือด้านเวลา เช่น ลดคาบการสอน จัดระบบชั้นเรียนใหม่ การให้เงินช่วยเหลือครู และการช่วยเหลือด้านข้อมูลต่าง ๆ

9. การสนับสนุนจากภายนอก หน่วยงาน/องค์กรจากภายนอก เช่น รัฐ จังหวัด หน่วยงานด้านการศึกษาในท้องถิ่น เป็นแหล่งข้อมูลที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงโรงเรียน Lawton and Chitty (1988) Reid et al. (1988) Campbell (1985) และ Simons (1988) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้อำนวยความสะดวกของรัฐ และหน่วยงานด้านวิทยาศาสตร์และการศึกษาเป็นหน่วยงานที่จะช่วยเพิ่มแรงผลักดันให้โรงเรียน โดยกำหนดนโยบายและสนับสนุนงบประมาณไปให้โรงเรียนและมีการแบ่งสรรทีมงานให้คำปรึกษาอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติตามนโยบาย ดังตัวอย่างในประเทศแคนาดา กระทรวงศึกษาธิการของรัฐ Ontario มีนโยบายเน้นให้ทีมของโรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีหน้าที่วางแผนด้านหลักสูตรด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครู ประสานงานกับหน่วยศึกษานิเทศก์ และนักการศึกษาอื่น ๆ ซึ่งจ้างโดยคณะกรรมการของโรงเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นต้องคำนึงถึง 3 ปัจจัยหลัก คือ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การเสนอนวัตกรรมที่น่าสนใจและการให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิชอบและมีความเป็นเจ้าของ ซึ่งจะมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้รูปแบบกิจกรรมต่างๆ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกโรงเรียนสนับสนุน มีทรัพยากร/ข้อมูลเพียงพอมีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับ ทักษะการพัฒนาหลักสูตรและทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

เมื่อมองย้อนกลับมาที่การปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่า เราขาดการนำเอาองค์ประกอบสำคัญหลายประการเข้ามาใช้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยที่กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของเรามุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้ครูเพียงเล็กน้อย แล้วให้ครูลงมือปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรทันที โดยมีเวลาอันจำกัด โดยไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพตามที่เสนอไว้ข้างต้น ผลที่เกิดขึ้นจึงทำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องขาดความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งขาดความรู้และประสบการณ์ที่ชัดเจนในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ถูกต้อง ส่งผลให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพต่ำ เพราะ สิ่งที่ขาดการเตรียมความพร้อม ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของประเทศไทย การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การเสนอนวัตกรรมที่น่าสนใจ การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิชอบและมีความเป็นเจ้าของ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้ออำนวย การมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกโรงเรียนสนับสนุน การมีทรัพยากร/ข้อมูลเพียงพอการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การวางแผนพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับ ทักษะการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม/ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

บทสรุป

จึงสรุปได้ว่าบริบททางสังคมในชุมชนท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน จะสำเร็จและสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ประกาศไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ตามมาตรา 22 คือ ครูผู้สอนจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ดังนั้น จากแนวการจัดการศึกษาตามมาตราที่ 22 และ มาตรา 24 ดังกล่าว จึงเป็นบทบาทที่โรงเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์กับความเป็นบริบททางสังคมในชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะบริบททางสังคมเป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ (Unit design) ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการจัดทำหลักสูตรอิงมาตรฐาน เพราะหน่วยการเรียนรู้จะมีรายละเอียดของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การประเมิน ซึ่งจะนำมาตรฐานไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ปรัชญาการศึกษาในยุคที่ผ่านมา นั้นมักจะเน้นการสอนเนื้อหาสาระ ดังนั้นรูปแบบหลักสูตรการเรียนการสอนในยุคก่อนจึงมีลักษณะเป็นหลักสูตรอิงเนื้อหา (Content-based curriculum) การวัดและประเมินผลในหลักสูตรรูปแบบนี้จึงเน้นที่การจดจำเนื้อหาให้ได้มากที่สุด และเกณฑ์การวัดและประเมินผลมักทำกำหนดเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมย่อย ๆ (Behavioral Objective) ซึ่งการจัดทำหลักสูตรลักษณะนี้จะค่อนข้างมีรูปแบบที่แน่นอนตายตัวไม่ยืดหยุ่น แต่ปัจจุบันหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจะเป็นแบบหลักสูตรอิงมาตรฐาน จะเน้นการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเป็นเป้าหมาย (Standards-based unit) โดยมีการกำหนดแก่นเรื่องของหน่วย (theme) ซึ่งเอื้อต่อการหลอมรวมเนื้อหาของศาสตร์สาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นหน่วยการเรียนรู้บูรณาการและกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อฝึกฝนและเป็นร่องรอยสำหรับประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถถึงระดับที่กำหนดไว้ในมาตรฐานหรือไม่ ดังนั้น มาตรฐานที่เป็นเป้าหมายในแต่ละหน่วยการเรียนรู้มีได้หลายมาตรฐานและอาจมาจากหลากหลายสาขาวิชา และอาจมีทั้งมาตรฐานที่เป็นเนื้อหา มาตรฐานที่เน้นกระบวนการ การจัดการเรียนรู้เป็นหน่วยลักษณะนี้ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมจึงเป็นเพียงหนทาง(means) ที่จะนำพาผู้เรียนไป

ถึงหลักชัย (Ends) คือมาตรฐานการเรียนรู้ ผู้เรียนอาจบรรลุถึงมาตรฐานเดียวกันด้วยเนื้อหาและวิธีการที่แตกต่างกัน ฉะนั้น หลักสูตรในลักษณะนี้จึงสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งบริบททางสังคมในชุมชนท้องถิ่นจะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาในการดำเนินการวิจัย

1. จากความคาดหวังของโครงการวิจัยฯ ที่หวังว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นแหล่งวิทยากร และตัวนำให้โครงการดำเนินไปได้ดี ซึ่งก็คือครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงตัวครูผู้สอนบ่อยครั้ง จึงทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการดำเนินงาน

2. การดำเนินงานวิจัยที่ได้วางไว้ในบางกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนเนื่องจากมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสถานการณ์ สาเหตุ และปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่จะมาจากปัญหาอุปสรรคเรื่องพื้นที่ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงตัวครูผู้สอน

3. การจัดเวทีประชุมคณะทำงานในแต่ละครั้งนั้น คณะทำงานวิจัยมีการกิจประจำหรือมีงานประจำ ทำให้งานวิจัยเกิดความไม่ต่อเนื่องหรือไม่เป็นไปตามแผนงานตามที่กำหนดไว้

4. มีปัญหาเรื่องของพื้นที่งานวิจัย ซึ่งมีอยู่ 1 ตำบล ที่มีปัญหาเรื่องการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะฤดูฝนครูผู้สอนมีการกิจมากในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร

5. ข้อจำกัดในด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรของส่วนจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน เช่น การแยกส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา การกิจในบริหารการจัดการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลง จึงมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพครูผู้ช่วยวิจัยในการทำงานร่วมกัน

6. ข้อจำกัดเรื่องเวลา มีช่วงเวลาของการดำเนินการวิจัยตรงกับการปิดภาคเรียน ครูผู้ช่วยนักวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ส่งผลให้แผนการดำเนินการวิจัยต้องมีการปรับใหม่

7. ทีมงานวิจัย ไม่เข้าใจกระบวนการทำงาน ความไม่เข้าใจร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การจัดทำแผนการเรียนรู้ ครูบางโรงเรียนไม่ได้มีส่วนร่วม อีกทั้งติดภาระงานด้านการเรียนการสอน ไม่สามารถทำงานวิจัยได้จนจบ ทำให้มีการปรับเปลี่ยนทีมงานวิจัยบ่อย ๆ เพื่อให้เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ และตามความถนัดของทีมงานวิจัย

ผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้องและบทเรียนของงานวิจัย

จากผลการดำเนินงาน โครงการวิจัยกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าการพัฒนากระบวนการคิดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ได้มีโอกาสมาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

ผลที่เกิดกับผู้เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย

1.1 ได้เกิดการพัฒนาด้านระบบคิดและกระบวนการทำงาน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักวิจัยและทีมงานวิจัยรุ่นพี่รวมทั้งชุมชนควบคู่กัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

1.2 ได้สัมผัสสภาพวิถีชีวิตของชุมชน เกิดความผูกพันที่ดีต่อชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ได้แสวงหาความร่วมมือและความเข้าใจ

1.3 นักวิจัยและทีมงานเกิดกระบวนการพัฒนาตนเอง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน และในกระบวนการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการพัฒนาคนด้านกระบวนการคิด กระบวนการทำงานของบุคคล เกิดทีมงานที่หลากหลายในการทำงาน เกิดกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาเป็นผู้นำทางด้านความคิด อภิปราย กลุ่ม และเป็นผู้นำเวทีได้ รู้จักคิดเชิงเหตุผล เชิงกระบวนการมากขึ้นและเป็นระบบมากขึ้น

1.4. จากงานวิจัยนี้พบว่าเกิดการเชื่อมโยงองค์ความรู้เครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนอย่างหลากหลาย เช่น ได้รับการสนับสนุนจากสภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงแหง อีกทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ในงานวิจัยนี้พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาให้ความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้อนุญาตและสนับสนุน ให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์เข้าร่วมเวทีโดยตลอด มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย 9 โรงเรียน

2. ทีมงานวิจัย

2.1 ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ จากผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ของเวียงแหง และพระสงฆ์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักเรียนด้านประวัติศาสตร์เวียงแหง และด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ได้พบปะแลกเปลี่ยนกับผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน เกิดกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ซึ่งกันและกันตลอดจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ

2.4 ได้มีส่วนร่วมสืบทอดประวัติศาสตร์เวียงแห่งตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนในอำเภอเวียงแหง

3. ครูผู้สอน

3.1 เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูล เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

3.2 มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา แนวทางแก้ไข การกำหนดหลักสูตรที่ตนเองต้องการให้สถานศึกษาทำ

3.3 มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความสามารถของภูมิปัญญาและวิทยาการของตนเองเพื่อประโยชน์ในการทำหลักสูตร

3.4 เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันของผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยระยะแรกนั้นได้ทำความเข้าใจและขอความร่วมมือในการนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 อบต. และโรงเรียนในอำเภอเวียงแหงและชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดการยอมรับจากภาครัฐและเอกชนพอสมควรได้ดังนี้

4.1 นายก อบต. ทั้ง 3 อบต. ได้ให้การสนับสนุนเข้าร่วมเวทีงานวิจัยโดยตลอด และเข้าร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นหลายครั้งตลอดจนกระทั่งกระตุ้นให้หน่วยงานสนับสนุนกับโครงการเป็นอย่างดี

4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้สนับสนุนนักวิชาการมาร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ 2 ท่าน คือ อาจารย์อรุณ จีศิริ ศึกษาานิเทศก์ 8 อาจารย์สมเด็ญ เกตุอินทร์ ศึกษาานิเทศก์ 6 มาร่วมเวทีและให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการอยู่เสมอ

4.3 โรงเรียนได้มาร่วมเป็นโรงเรียนนำร่องและนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้ในโรงเรียน 9 แห่ง

ข้อเสนอแนะ

1. หลักสูตรท้องถิ่นจะต้องมีทีมหนุนเสริมทุกภาคส่วนให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้จริง ๆ เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

2. หลักสูตรท้องถิ่นฯ ที่จะบรรจุและเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้นั้น ท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิดและร่วมให้ข้อเสนอแนะ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นฯ หรือเข้ามาร่วมในการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านบุคลากรและวิชาการ

4. หลักสูตรท้องถิ่นฯ จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับตัวของครู ผู้บริหาร และชุมชนในการให้ความสำคัญที่จะนำหลักสูตรไปใช้ และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. จากหลักสูตรสู่แผนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2534ค.
- _____. คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุ
สภาลาดพร้าว, 2536
- _____. ชุดฝึกการเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา, 2538
- _____. รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับ
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539
- _____. รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการ
สอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542
- กระทรวงศึกษาธิการ. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535ข.
- _____. ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539
- _____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2545
- _____. การปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุงใหม่).
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546
- กาญจนา คุณารักษ์. หลักสูตรและการสอน. นครปฐม ; โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
พระราชวังสนามจันทร์, 2527
- กิตติมา ปริดีดิลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อักษรนิพนธ์,
2532
- กิตติพิศ ศิริสูตร. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้
หลักสูตรสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อลีน เพลส, 2539

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ “การวางแผนการสอนและเขียนแผนการสอน” ใน เอกสารประกอบการสอนชุด
วิชาวิทยาการการสอน หน่วนที่ 8-15. หน้า 187. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. การพัฒนากระบวนการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตร สำหรับ
คณะกรรมการหลักสูตรของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุฎิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุ
สภาลาดพร้าว, 2532
- นิคม ชมภูหลง. วิธีและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.
มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์, 2545.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2545
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116. ตอนที่ 74 ก.
หน้า 141. สิงหาคม 2542
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
2525
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2523
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรือง
ธรรม, 2525
- วัลลภ กันทรัพย์. ข้อคิดเบื้องต้นในการสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, 2524
- วิจิตร ไชยศิลป์. การสำรวจการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2537
- สงบ ลักษณะ. แนวการทำแผนการสอน. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.
- สัจด์ อุทรานันท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : วงเดือนการพิมพ์, 2527.
_____. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : วงเดือนการ
พิมพ์, 2532.
- สันต์ ธรรมบำรุง. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2527.

- ลำลี ทองธิว. “การพัฒนาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นแก่น้อยงานไม้แกะสลักและงานไม้สำหรับหมู่บ้านหัตถกรรมไม้แกะสลักบ้านถวายเป็น : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านต้นแก้วอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่,” วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 6(1) : 7 มกราคม-เมษายน 2545
- ลำลี รักสุทธี. เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2544.
- สุจริต เพียรชอบ. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.
- สุชาติ วงศ์วรณ. หลักสูตรกับท้องถิ่น. ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ, 2539
- สุพล วังสินธุ์. “การจัดทำแผนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ,” การพัฒนาหลักสูตร. 12(144) : 3-4 ; เมษายน-พฤษภาคม, 2536.
- สมิตร์ คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2523
- สุมน อรวิวัฒน์. สุเมธ อมรวิวัฒน์. “ปัญหาการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ,” วารสารแนะแนว. 20 (ธันวาคม 2526)
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน กระทรวงศึกษาธิการ. การนำหลักสูตรไปใช้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534 (ชุดฝึกอบรมศึกษานิเทศก์ สปจ. สปอ.ก.)
- _____. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536.
- _____. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2542
- ลำลี รักสุทธี. (2544). เทคนิควิธีการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพฯ : เรื่องแสงการพิมพ์.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2540
- Campbell, R.J. **Developing the primary school curriculum.** London: Rinehart&Winston, 1985.
- Glatthorn,A.A. **Curriculum leadership.** Glenview,IL,Scott: Foresman & Co, 1987.
- Huberman, A.M. and Miles, M. **Innovation up close: How school improvement works.** New York: Plenum Press, 1984.
- Leithwood, K.A. and Montgomery, D.J. “A framework for planned educational change: Application to the assessment of program implementation”. **Education Evaluation and Policy Analysis** 4(1982): 2.
- Leithwood, K.A. and Montgomery, D.J. **Planned education change.** Toronto: OISE Press, 1986.

- Lawton, D. and Chitty, C. **The national curriculum.** London: University of London Institute Of Education, 1988.
- Reid, K. **An introduction to primary school organization.** London: Hodder & Stoughton, 1988.
- Rutherford, W.L. "Styles and behaviors of elementary School Principals: The relationship to school improvement". **Education and Urban Society** 17 (1984): 1.
- Saylor, J.G. & Alexander, W.M. **Planning Curriculum for Schools.** New York : Holt, Rinehart and Winston, 1974
- Simons, H. Teacher professionalism and the national curriculum in Lawton, D. and Chitty, C. **The National Curriculum.** Bedford Way Papers/33. London: University of London Institute of Education: 1988.
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development.: Theory and Practice.** New York : Harcourt, Brace and world Inc.
- Wheeler, D.K. **Curriculum Process.** London : University of London Press Ltd, 1974

ภาคผนวก ก

ตัวอย่าง หลักสูตรท้องถิ่น
(ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง)

แบบบันทึกผลการวิเคราะห์เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รหัสวิชา ส 22201 ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้

วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ

และธำรงความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้		
	ความรู้	สมรรถนะ	คุณลักษณะฯ
1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแหงได้ 2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเวียงแหงในแต่ละยุคสมัยได้ 3. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้	ที่มาและความสำคัญของ “เวียงแหง” 1. ประวัติความเป็นมาของ “เวียงแหง” 2. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” 3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”	1. ความสามารถในการสื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ
4. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหง 5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ 6. นักเรียนเห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหงเมืองโบราณ 1. โบราณสถาน 2. โบราณวัตถุ 3. บุคคลสำคัญ	1. ความสามารถในการสื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 22201 รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1

ศึกษาประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง มนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” ตีความหลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” ประเมินค่า วิเคราะห์และตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง ได้แก่ คุน้ำคันดินถิ่นเวียงแหง วัดพระธาตุแสนไห บ่อน้ำช้างศึก วัดฟ้าเวียงอินทร์ วัดสองแผ่นดิน วัดเวียงแหง วัดพระธาตุเวียงแหง เครื่องมือหินและลูกปัดที่ถ้ำแม่แตงในยุคก่อนประวัติศาสตร์ พระเจ้าแสนแสง(พระเจ้าออกเหงื่อ) พระสิงห์ 1 (วัดห้วยหก) เงินโบราณหลักฐานทางการค้า ศึกษาประวัติบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง ได้แก่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ่อแห่งชาววา เจ้ากองเจิงชนะศึก

โดยใช้กระบวนการตรวจสอบสืบค้น กระบวนการ อ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน กระบวนการกลุ่ม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักชาติ ศาสตร์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มีมารยาทดีและรักความสะอาด เคารพในสิทธิของความเป็นมนุษย์เห็นคุณค่า ชื่นชม วัฒนธรรมประเพณีไทย อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังต่อไปนี้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแหงได้
2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเวียงแหงในแต่ละยุคสมัยได้
3. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหงได้
4. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหงได้
5. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความจริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
6. นักเรียนเห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ

รวม 6 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

รหัสวิชา ส 22201 รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 1

ลำดับ	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
ปฐมนิเทศ				1	
1	เวียงแหงเมือง โบราณ	ข้อ 1, 2, 3	ที่มาและความสำคัญของ “เวียงแหง” 1. ประวัติความเป็นมาของ “เวียงแหง” 2. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” 3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ“ เวียง แหง ”	8 2 2 4	30 10 10 10
สอบระหว่างภาค				1	10
2	หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ ในอำเภอเวียง แหงเมือง โบราณ	ข้อ 4, 5, 6	หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 1. โบราณสถาน คูน้ำคันดินถิ่นเวียงแหง วัดพระธาตุแสนไห บ่อน้ำช้างศึก วัดฟ้าเวียงอินทร์วัดสองแผ่นดิน วัดเวียงแหง วัดพระธาตุเวียงแหง 2. โบราณวัตถุ เครื่องมือหินและลูกปัดที่ถ้ำแม่แตงใน ยุคก่อนประวัติศาสตร์ พระเจ้าแสนแสน(พระ เจ้าออกเหงื่อ) พระสิงห์ 1 (วัดห้วยหก) เงิน โบราณหลักฐานทางการค้า 3. บุคคลสำคัญ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ่อแห่งชาววา เจ้าน้อยซอหย่นตะ นายพลโมเฮง (เจ้ากอง เจิง)	9 3 3 3	40 20 10 10
สอบปลายภาค				1	20
รวม				20	100

การวัดผลประเมินผล

1. อัตราส่วนคะแนน ระหว่างภาค : ปลายภาค = 80 : 20
2. อัตราส่วนคะแนนความรู้ (K) : ทักษะกระบวนการ (P) : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) = 53 : 27 : 20
3. อัตราส่วนคะแนน K : P : A สอบระหว่างภาค = 6 : 2 : 2
4. อัตราส่วนคะแนน K : P : A รวมคะแนนระหว่างภาค = 37 : 20 : 13
5. อัตราส่วนคะแนน K : P : A สอบปลายภาค = 10 : 5 : 5

ตารางแสดงสัดส่วนคะแนน ความรู้ (K) : ทักษะกระบวนการ (P) : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค			
	ความรู้ (K)	ทักษะกระบวนการ (P)	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (A)	รวม
1	5	3	2	10
2	5	3	2	10
3	5	3	2	10
สอบ ระหว่างภาค	6	2	2	10
4	12	5	3	20
5	5	3	2	10
6	5	3	2	10
สอบ ปลายภาค	10	5	5	20
รวมทั้งหมด	53	27	20	100

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้

1. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้

คิดเป็นสัดส่วนคะแนน 80 : 20 หมายถึง คะแนนในระหว่างเรียน 80 คะแนน และคะแนนปลายปี 20 คะแนน ซึ่งสัดส่วนคะแนน 80 : 20 แบ่งเป็นดังนี้

สัดส่วนคะแนน 80 : 20		
คะแนนระหว่างเรียน 80 คะแนน		
1. คะแนนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	70	คะแนน
2. คะแนนการวัดผลกลางปีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	10	คะแนน
คะแนนปลายภาค 20 คะแนน		

2. การตัดสินผลการเรียนรู้

ระดับผลการเรียน	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ (โดยประมาณ)
4	80 – 100
3.5	75 – 79
3	70 – 74
2.5	65 – 69
2	60 – 64
1.5	55 – 59
1	50 – 54
0	0 – 49

3. ตัวอักษรแสดงผลการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไข

- มส หมายถึง ไม่มีสิทธิเข้ารับการประเมินผลปลายปี (เวลาเรียนไม่ถึง 80%)
- ร หมายถึง รอการตัดสินผลการเรียนรู้ หรือตัดสินไม่ได้

แบบบันทึกผลการวิเคราะห์เพื่อจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

รหัสวิชา ส 22202 ชื่อรายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 2

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้		
	ความรู้	สมรรถนะ	คุณลักษณะฯ
1. นักเรียนอธิบายความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย 2. นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของอำเภอเวียงแหง	1. ความสามารถในการสื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ
3. นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง 4. นักเรียนสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง	โครงการเยาวชนรักษ์วัยแห่งเมืองโบราณมรดกทางวัฒนธรรม	1. ความสามารถในการสื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการแก้ปัญหา 4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส 22202 รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 2

ศึกษาประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของอำเภอเวียงแหง จัดทำโครงการเยาวชนรักษ์เวียงแหงเมืองโบราณมรดกทางวัฒนธรรม

โดยใช้กระบวนการการสำรวจสืบค้น กระบวนการ อ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน กระบวนการกลุ่ม กระบวนการขัดเกลาทางสังคม กระบวนการทางจริยธรรม กระบวนการพัฒนาค่านิยม กระบวนการประชาธิปไตย กระบวนการแก้ปัญหากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มีมารยาทดีและรักความสะอาด เคารพในสิทธิของความเป็นมนุษย์เห็นคุณค่า ชื่นชม วัฒนธรรมประเพณีไทย อนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังดังต่อไปนี้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนเข้าใจความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
2. นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
3. นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง
4. นักเรียนสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

รวม 4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

รหัสวิชา ส 22202 รายวิชา ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน จำนวน 0.5 หน่วยกิต ภาคเรียนที่ 2

ลำดับ	ชื่อหน่วย การเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
ปฐมนิเทศ				1	
3	ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรม ท้องถิ่นของ อำเภอเวียง แหง	ข้อ 1, 2	ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอ เวียงแหง	12	50
			o ภูมิปัญญาท้องถิ่น	6	25
			- ไทยใหญ่		
			- จีน		
			- ลีซอ		
			o วัฒนธรรมท้องถิ่น	6	25
			- ไทยใหญ่		
			- จีน		
			- ลีซอ		
ระหว่างภาค				1	10
4	เวียงแหงเมือง มรดกทาง วัฒนธรรม	ข้อ 3, 4	โครงการเยาวชนรักษ์เวียงแหง เมืองโบราณมรดกทางวัฒนธรรม	6	20
ปลายภาค				1	20
รวม				20	100

การวัดผลประเมินผล

1. อัตราส่วนคะแนน ระหว่างภาค : ปลายภาค = 80 : 20
2. อัตราส่วนคะแนนความรู้ (K) : ทักษะกระบวนการ (P) : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A) = 55 : 30 : 15
3. อัตราส่วนคะแนน K : P : A สอบระหว่างภาค = 6 : 2 : 2
4. อัตราส่วนคะแนน K : P : A รวมคะแนนระหว่างภาค = 43 : 25 : 12
5. อัตราส่วนคะแนน K : P : A สอบปลายภาค = 10 : 5 : 5

ตารางแสดงสัดส่วนคะแนน ความรู้ (K) : ทักษะกระบวนการ (P) : คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	คะแนนระหว่างภาค			
	ความรู้ (K)	ทักษะกระบวนการ (P)	คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ (A)	รวม
1	15	7	3	25
2	14	8	3	25
สอบ ระหว่างภาค	6	2	2	10
3	4	4	2	10
4	4	4	2	10
สอบ ปลายภาค	12	5	3	20
รวมทั้งหมด	55	30	15	100

เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้

1. เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้

คิดเป็นสัดส่วนคะแนน 80 : 20 หมายถึง คะแนนในระหว่างเรียน 80 คะแนน และคะแนนปลายปี 20 คะแนน ซึ่งสัดส่วนคะแนน 80 : 20 แบ่งเป็นดังนี้

สัดส่วนคะแนน 80 : 20		
คะแนนระหว่างเรียน 80 คะแนน		
1. คะแนนผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	70	คะแนน
2. คะแนนการวัดผลกลางปีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	10	คะแนน
คะแนนปลายภาค 20 คะแนน		

2. การตัดสินผลการเรียนรู้

ระดับผลการเรียน	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ (โดยประมาณ)
4	80 – 100
3.5	75 – 79
3	70 – 74
2.5	65 – 69
2	60 – 64
1.5	55 – 59
1	50 – 54
0	0 – 49

3. ตัวอักษรแสดงผลการเรียนรู้ที่มีเงื่อนไข

- มส หมายถึง ไม่มีสิทธิเข้ารับการประเมินผลปลายปี (เวลาเรียนไม่ถึง 80%)
- ร หมายถึง รอการตัดสินผลการเรียนรู้ หรือตัดสินไม่ได้

แบบบันทึกหน่วยการเรียนรู้ ที่ 1

เรื่อง เวียงแขวงเมืองโบราณ

รหัสวิชา ส 22201 รายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเวียงแขวง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 8 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้ / เป้าหมายการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแขวงได้
2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแขวงในแต่ละยุคสมัยได้
3. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้

2. สาระสำคัญ

" เมืองแขวง " เป็นเมืองโบราณมาแต่ครั้งสมัย ราชวงศ์มังราย ปกครองอาณาจักรล้านนา (พ.ศ.1839 - 2101) เมืองตั้งอยู่บนพื้นที่ราบตอนต้นของแม่น้ำแดงซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาใหญ่ของแม่น้ำปิง และตัวเมืองวางตัวอยู่ในหุบเขาแนวเหนือ-ใต้จนถึงชายแดนไทย-พม่า เป็นเส้นทางเดินทัพและการค้าในยุคต่างดังปรากฏในเอกสาร และในสมัยรัชกาลที่ 1 เคยใช้เป็นเส้นแบ่งเขตพรมแดนระหว่างไทย กับพม่า

3. ความคิดรวบยอด

สาระหลัก

ที่มาและความสำคัญของ “ เวียงแขวง ”

- 1 ประวัติและความเป็นมาของ “ เวียงแขวง ”
 - 2 ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแขวง ”
 - 3 หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแขวง ”
- o อาณาจักรล้านนา พม่า รัตนโกสินทร์

ทักษะ/กระบวนการ

1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแขวงได้
2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแขวงในแต่ละยุคสมัยได้
3. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

3. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

4. การประเมินผลรวบยอด (ภาระงาน)

1. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติและความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”
2. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ”
3. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 เรื่อง หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”
4. แผนผังความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ
5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ

5. ความเข้าใจที่คงทน

ที่มาและความสำคัญของ “ เวียงแหง ”

1. ประวัติและความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”
2. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ”
3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”

o อาณาจักรล้านนา พม่า รัตนโกสินทร์

6. ทักษะการคิดบูรณาการ

วิชาภาษาไทย

การสรุปความรู้เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ

วิชาคณิตศาสตร์

การลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เทียบศักราชในระบบต่างๆ

วิชาวิทยาศาสตร์

การตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูล สืบหาข้อเท็จจริง

วิชาศิลปะ

ออกแบบ ตกแต่งแผนผังความคิด

วิชาภาษาต่างประเทศ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ประจำหน่วย

วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

สืบค้นข้อมูล/ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม โดยใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

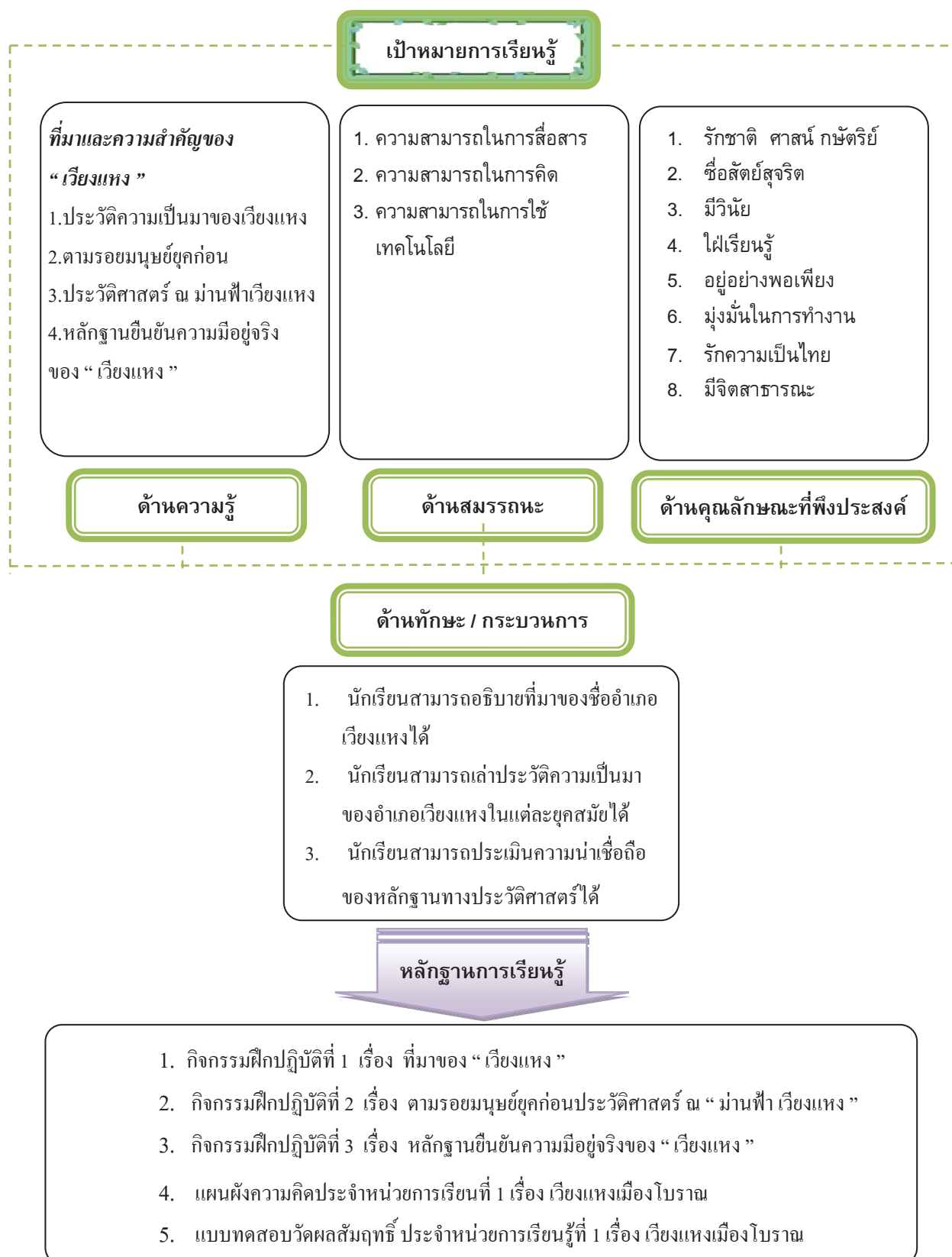
7. กรอบการวัดและประเมินผล

ประเด็นที่ประเมิน	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมิน
ความรู้ความเข้าใจเรื่องที่มาและความสำคัญของ “เวียงแหง” 1. ประวัติความเป็นมาของเวียงแหง 2. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” 3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” ○ อาณาจักรล้านนา ○ พม่า ○ รัตนโกสินทร์	- สังเกตจากการร่วมอภิปรายในระหว่างเรียน - ตรวจผลงานแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 - 3 - ตรวจแผนผังความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวียงแหง เมืองโบราณ - ตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ	- แบบประเมินการร่วมอภิปราย - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้าเวียงแหง ” - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 เรื่อง หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” - แผนผังความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ - แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับพอใช้ขึ้นไป
ทักษะ / กระบวนการ	สังเกตทักษะ/กระบวนการในการทำงาน การให้เหตุผลที่เหมาะสม สนับสนุนความคิดในการตอบคำถามโดยดูในด้าน 1.การสืบค้นข้อมูล 2.การปฏิบัติกิจกรรม 3.การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 4.การนำความรู้ไปใช้ 5.การคิดวิเคราะห์ 6.กระบวนการกลุ่ม	- การตั้งประเด็นคำถามของครูที่กระตุ้นความคิด - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 - 3 - แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สังเกตทักษะ/กระบวนการในการทำงานและพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน โดยดูในด้าน 1.ความสามารถในการสื่อสาร 2.ความสามารถในการคิด 3.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	- การตั้งประเด็นคำถามของครูที่กระตุ้นความคิด - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 - 3 - แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	- สังเกตจากพฤติกรรมกรเรียนและการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน	- แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์	
คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม	- สังเกตจากพฤติกรรมกรเรียนและการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรมกรเรียน	

ผังโน้ตสหหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง เวียงแห่งเมืองโบราณ

รหัสวิชา ส 22201 รายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เวลา 8 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงแห่งเมืองโบราณ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รหัสวิชา ส 22201 รายวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

เวลา 8 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

" เมืองแหง " เป็นเมืองโบราณมาแต่ครั้งสมัย ราชวงศ์มังราย ปกครองอาณาจักรล้านนา (พ.ศ.1893 - 2101) เมืองตั้งอยู่บนพื้นที่ราบตอนต้นของแม่น้ำแดงซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาใหญ่ของแม่น้ำปิง และตัวเมืองวางตัวอยู่ในหุบเขาแนวเหนือ-ใต้จนถึงชายแดนไทย-พม่า เป็นเส้นทางการเดินทัพและการค้าในยุคต่างดังปรากฏในเอกสาร และในสมัยรัชกาลที่ 1 เคยใช้เป็นเส้นแบ่งเขตพรมแดนระหว่างไทย กับพม่า

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแหงได้
2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแหงในแต่ละยุคสมัยได้
3. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้

3. ความคิดรวบยอด

สาระหลัก

ที่มาและความสำคัญของ “ เวียงแหง ”

- 1.ประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”
 - 2.ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ”
 3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”
- o อาณาจักรล้านนา พม่า รัตนโกสินทร์

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร

- เล่าประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ” มนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”

4.2 ความสามารถในการคิด

- วิเคราะห์เนื้อเรื่องประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”
- การสังเคราะห์ความคิดรวบยอดเวียงแหงเมืองโบราณลงในสมุดจินตทัศน์

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

- กระบวนการสืบค้นข้อมูล

- กระบวนการแก้ปัญหาระหว่างการจัดการกระบวนการเรียนการสอน ตามสถานการณ์ต่างๆ ที่ครูสร้างขึ้นเพื่อทดสอบทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน

4.4 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

- กระบวนการสืบค้นข้อมูลประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ” จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น Internet , สื่อ CAI

4.5 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

- กระบวนการสืบค้นข้อมูลประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”

เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ โดยแจกแบบทดสอบให้นักเรียนทุกคนและอ่านให้ฟัง แล้วให้นักเรียนเลือกวง ○ คำตอบที่ถูกต้องที่สุด จากนั้นตรวจให้คะแนนโดยไม่เฉลยคำตอบ
2. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยครูเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม ดังนี้
 - นักเรียนคิดว่าทำไมอำเภอของเราจึงมีชื่อว่า “ เวียงแหง ”
 - “ เวียงแหง ” เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีอายุยาวนานใช้หรือไม่ อะไรเป็นสาเหตุให้นักเรียนคิดเช่นนั้น
 - นักเรียนคิดว่าเราจะมีวิธีการใดบ้างที่จะสืบหาประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง
 นักเรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย โดยครูเป็นผู้ชี้แนะและสรุปสาระสำคัญในแต่ละประเด็นให้นักเรียนฟังอีกครั้ง
3. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

ขั้นสอน

1. นักเรียนดูสื่อ CAI เรื่อง ประวัติและความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง จากสื่อแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในชุมชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ของโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอ

เวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยครูใช้คอมพิวเตอร์แลปท็อปและเครื่องฉายวีดิทัศน์เป็นสื่อในการจัดกระบวนการเรียนรู้

2. นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาท้องถิ่นของเรา เรื่อง ไทยใหญ่ (Shan state) รวบรวมโดย ครูสุพัตรา วันติยา โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ จากนั้น นักเรียนและครูร่วมกันสนทนา ถึงชื่อและประวัติและความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง โดยวิเคราะห์สาระสำคัญ จากสื่อแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในชุมชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
3. นักเรียนอาสาสมัครจำนวน 2 คน ออกมาเล่า ประวัติความเป็นมาของ “ เวียงแหง ” เมื่อ นักเรียนนำเสนอแล้วครูเสริมแรงนักเรียนโดยการกล่าวชื่นชมและให้แต้มความดี/ความสามารถ
4. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง
5. ครูให้นักเรียนทำแผนผังความคิด เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง ลงในสมุดจินตสังคม
6. ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง

ขั้นสรุป

7. นักเรียนระดมสมองร่วมกันสรุปเนื้อหาและประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ได้โดยครูเป็นผู้ชี้แนะเพิ่มเติม
8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่ยังสงสัย

ขั้นประเมิน

9. สังเกตพฤติกรรมนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ในแบบสังเกต
10. ตรวจแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง
11. ทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สมรรถนะ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ โดยให้นักเรียนถือสมุดจินตสังคมของตน แล้วอธิบายสิ่งที่นักเรียนสังเคราะห์ได้ โดยครูผู้สุ่มถามสลับกับตัวแทนนักเรียนที่อาสาสมัครทดสอบเพื่อน
12. ตรวจสมุดจินตสังคม เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง ตามรอยมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ”

เวลา 2 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น ในประเด็นคำถาม ดังนี้
 - นักเรียนคิดว่าอำเภอเวียงแหง เป็นชุมชนโบราณหรือไม่
 - เพราะเหตุใดนักเรียนจึงเชื่อว่าเป็นเช่นนั้น
 - นักเรียนบอกหลักฐานยืนยันได้หรือไม่ ถ้าได้ ให้นักเรียนยกตัวอย่าง
 - วิธีการทางประวัติศาสตร์มีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์สืบหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหงได้หรือไม่ อย่างไร
2. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

ขั้นสอน

3. นักเรียนดูภาพมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์และการดำรงชีวิต จากสื่อ CAI เรื่อง ตามรอยมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” โดยครูใช้คอมพิวเตอร์แลปท็อปและเครื่องฉายวิดีโอทัศน์เป็นสื่อในการจัดกระบวนการเรียนรู้
4. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ในประเด็นความเหมือนและข้อแตกต่างของมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ และการดำรงชีวิต กับมนุษยยุคปัจจุบัน
5. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาในประเด็นหัวข้อ นักเรียนเชื่อหรือไม่ว่า ในอำเภอเวียงแหงมีมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์
6. นักเรียนดูสื่อ CAI เรื่อง มนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ จากสื่อแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในชุมชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ของโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ โดยครูใช้คอมพิวเตอร์แลปท็อปและเครื่องฉายวิดีโอทัศน์เป็นสื่อในการจัดกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หลักฐานยืนยันการมีอยู่จริงของมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหงและร่วมกันประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานนั้นๆ
7. นักเรียนอาสาสมัครออกมาเล่าลักษณะของมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ ลักษณะการดำรงชีวิต หลักฐานยืนยันการมีอยู่จริงของมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์และความน่าเชื่อถือของหลักฐานนั้นๆ เมื่อนักเรียนนำเสนอแล้วครูเสริมแรงนักเรียนโดยการกล่าวชื่นชมและให้แต้มความดี/ความสามารถ

ขั้นสรุป

8. นักเรียนร่วมกันระดมสมองหาข้อสรุปการมีอยู่จริงของมนุษยยุคก่อนประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหง โดยนักเรียนอาสาสมัครออกไปเขียนข้อสรุปบนกระดานเป็นแผนผังความคิด
9. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่ยังสงสัย

ขั้นประเมิน

10. ตรวจสอบกิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 2 เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ”
11. ตรวจสอบผังความคิด เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” ลงในสมุดจินตสังคม
12. ทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้นักเรียนถือสมุดจินตสังคมของตน แล้วอธิบายสิ่งที่นักเรียนสังเคราะห์ได้ โดยครูผู้สุ่มถามสลับกับตัวแทนนักเรียนที่อาสาสมัครทดสอบเพื่อน

กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”

เวลา 4 ชั่วโมง

ขั้นนำ

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาทบทวนความรู้ในเรื่องประวัติและความเป็นมาของอำเภอเวียงแหง จากนั้นครูตั้งประเด็นคำถามต่อว่า เราจะเชื่อได้อย่างไรว่าเวียงแหง หรือเมืองแหง นั้นมีอยู่จริง มีเอกสาร หรือหลักฐานอื่นอีกหรือไม่ที่มีความน่าเชื่อถือและยืนยันได้
2. ครูแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ

ขั้นสอน

3. นักเรียนดูสื่อ CAI เรื่อง หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” โดยครูใช้คอมพิวเตอร์ แลปทอปและเครื่องฉายวีดิทัศน์เป็นสื่อในการจัดกระบวนการเรียนรู้
7. นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 6 กลุ่ม ศึกษาหลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” จากเอกสารประกอบการสอนรายวิชาท้องถิ่นของเรา เรื่อง ไทยใหญ่ (Shan state) รวบรวมโดย ครูสุพัทธา วันติยา โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หลักฐานของอาณาจักรล้านนา

กลุ่มที่ 2 หลักฐานของอาณาจักรล้านนา

กลุ่มที่ 3 สหภาพเมียนมา

กลุ่มที่ 4 สหภาพเมียนมา

กลุ่มที่ 5 ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

กลุ่มที่ 6 ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์

โดยเวียนฐานศึกษาจากกลุ่มเลขคู่สลับกับกลุ่มเลขคี่

5. นักเรียนเล่นเกมหลอดดูดชุปัญญา โดยครูเป็นผู้ถามคำถามแล้วให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มแข่งขันกัน ตอบปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” ตามเอกสารหลักฐานต่างๆ จำนวน 20 ข้อ จากนั้นครูเสริมแรงนักเรียนโดยการกล่าวชื่นชมและให้แต้มความสามารถแก่กลุ่มที่ชนะเลิศทำคะแนนได้สูงสุด

6. นักเรียนช่วยกันประเมินความน่าเชื่อถือและวิเคราะห์ข้อสรุปของหลักฐาน ยืนยันความมืออยู่จริงของ “ เวียงแหง ” จากหลักฐานของอาณาจักรล้านนา สหภาพเมียนมา และประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ โดยให้นักเรียนอาสาสมัครเขียนสรุปผลการศึกษานกกระดานเป็นแผนผังความคิด ครูเสริมแรงนักเรียนโดยการกล่าวชื่นชมและให้แต้มความสามารถแก่นักเรียนอาสาสมัคร

ขั้นสรุป

7. นักเรียนร่วมกันระดมสมองสรุปการมืออยู่จริงของเวียงแหงในสมัยโบราณ โดยครูเป็นผู้ชี้แนะ
8. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่ยังสงสัย

ขั้นประเมิน

9. นักเรียนทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติที่ 3 เรื่อง หลักฐาน ยืนยันความมืออยู่จริงของ “ เวียงแหง ”
10. นักเรียนทำแผนผังความคิด เรื่อง หลักฐาน ยืนยันความมืออยู่จริงของ “ เวียงแหง ” ลงในสมุดจินตสังคม
11. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ จากนั้นนักเรียนช่วยกันเฉลยคำตอบและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง วิเคราะห์สาเหตุดังกล่าวและแนวทางการพัฒนาตนในลำดับต่อไป ครูบันทึกผลการประเมิน

7. สื่อการเรียนรู้/แหล่งการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ
2. สื่อ CAI แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในชุมชน อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ของโรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
3. สื่อ CAI เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ”
4. สื่อ CAI เรื่อง หลักฐานยืนยันความมืออยู่จริงของ “ เวียงแหง ”
5. เกมหลอดดูดซูปัญญา
6. คอมพิวเตอร์แล็ปทอป
7. เครื่องฉายวิทัศน์
8. ห้องสมุด
9. Internet
10. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาท้องถิ่นของเรา เรื่อง ไทยใหญ่ (Shan state) รวบรวมโดย ครูสุพัตรา วันติยา โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
11. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติและความเป็นมาของ “ เวียงแหง ”
12. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้าเวียงแหง ”
13. แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 เรื่อง หลักฐานยืนยันความมืออยู่จริงของ “ เวียงแหง ”
14. แผนผังความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ประเด็นที่ประเมิน	วิธีการวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การประเมิน
ความรู้ความเข้าใจเรื่องที่มาและความสำคัญของ “เวียงแหง” 4. ประวัติความเป็นมาของเวียงแหง 5. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” 6. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” ○ อาณาจักรล้านนา ○ พม่า ○ รัตนโกสินทร์	- สังเกตจากการร่วมอภิปรายในระหว่างเรียน - ตรวจผลงานแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 - 3 - ตรวจแผนผังความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวียงแหง เมืองโบราณ - ตรวจแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ	- แบบประเมินการร่วมอภิปราย - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 เรื่อง ประวัติความเป็นมาของ เวียงแหง - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียงแหง ” - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 3 เรื่อง หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ” - แผนผังความคิดประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ - แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน เรื่อง เวียงแหงเมืองโบราณ	ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับพอใช้ขึ้นไป
ทักษะ / กระบวนการ	สังเกตทักษะ/กระบวนการในการทำงาน การให้เหตุผลที่เหมาะสม สนับสนุนความคิดในการตอบคำถาม โดยดูในด้าน 7.การสืบค้นข้อมูล 8.การปฏิบัติกิจกรรม 9.การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 10. การนำความรู้ไปใช้ 11. การคิดวิเคราะห์ 12. กระบวนการกลุ่ม	- การตั้งประเด็นคำถามของครูที่กระตุ้นความคิด - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 - 3 - แบบประเมินด้านทักษะ/กระบวนการ	
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	สังเกตทักษะ/กระบวนการในการทำงานและพฤติกรรมระหว่างการเรียนรู้การสอน โดยดูในด้าน 3.ความสามารถในการสื่อสาร 4.ความสามารถในการคิด 5.ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	- การตั้งประเด็นคำถามของครูที่กระตุ้นความคิด - แบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ 1 -3 - แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	
คุณลักษณะที่พึงประสงค์	- สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ และการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน	- แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์	
คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม	- สังเกตจากพฤติกรรมการเรียนรู้ และการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้	

บันทึกหลังการสอน

1. ผลการจัดกิจกรรม

.....

.....

.....

2. สัมฤทธิผลการเรียนของนักเรียน

2.1. จำนวนนักเรียน.....คน ชาย.....คน หญิง.....คน

2.2. สรุปผลการประเมินการเรียนรู้

ผลการประเมิน		จำนวนนักเรียน			หมายเหตุ
		ชาย	หญิง	รวม	
ระดับ 1	ปรับปรุงอย่างยิ่ง				
ระดับ 2	ปรับปรุง				
ระดับ 3	พอใช้				
ระดับ 4	ดี				
ระดับ 5	ดีเยี่ยม				

3. นักเรียนได้รับผลการเรียนรู้ ไม่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่

.....

.....

4. ได้ดำเนินการดังนี้

.....

.....

.....

5. ปัญหาที่ อุปสรรค และแนวทางแก้ปัญหา

.....

.....

6. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ..... ครูผู้สอน

(นางสาวสุพัตรา วันติยา)

ครูผู้ช่วย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของผู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ตรวจ

(นายสุภาพ พิริยะสุนทรพร)

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ความคิดเห็นของผู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ตรวจ

(นายบัลลังค์ ยาคำ)

หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษาและพัฒนาวิชาการ

ความคิดเห็นของผู้ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้ตรวจ

(นายม่อนถิ่น นพคุณ)

รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

ความคิดเห็นของผู้อนุมัติ / เห็นชอบแผนการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ลงชื่อ..... ผู้อนุมัติ/เห็นชอบ

(นายชูศักดิ์ เนียมทอง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

ภาคผนวก ข

**ตัวอย่าง หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม
(กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน)**

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร คุณธรรมจริยธรรม เวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียน

ลำดับ	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
ปฐมนิเทศ				1
1	สติก่อเกิดปัญญา	1. นักเรียนได้ฝึกหัดการใช้สติในรูปแบบเกมส์ 2. นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดความเพลิดเพลินในการเรียน 3. นักเรียนจะได้สติในการเรียนและการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข	- ความหมายของสติ - ความสำคัญของสติ - เห็นคุณค่าของสติที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน - ชื่นชม สัทธาในหลักธรรมเกี่ยวกับการฝึกหัดให้มีสติ	1 1 1 1
2	จิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น	1. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของจิตอาสา 2. นักเรียนทำความดีด้วยจิตอาสา	- ความหมายของจิตอาสา - ความสำคัญของจิตอาสา - การปฏิบัติตามหลักจิตอาสา	1 1 2
3	อยู่กินอย่างพอเพียง	1 นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียงได้ 2นักเรียนสามารถปฏิบัติตามแนวทางการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้	- ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง - แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง	1 1
4	ร้อยเรียงกิจกรรม 5 ดี	1. นักเรียนสามารถอธิบายกิจกรรม 5 ดีได้ 2. นักเรียนปฏิบัติตามหลักกิจกรรม 5 ดีได้ 3. นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมุติในการปฏิบัติตามหลัก 5 ดีได้	กิจกรรม 5 ดี - เพื่อนที่ดี - ลูกที่ดี - ศิษย์ที่ดี - เยาวชนที่ดี - ศาสนิกชนที่ดี	2 1 1 1 1 1
สอบปลายภาค				
รวม				20

แผนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สติก่อเกิดปัญญา

ชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณธรรม จริยธรรม

เวลา 3 ชั่วโมง

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

ประจำปีการศึกษา 2554

1.สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

สติเป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันถ้าขาดสติการที่จะประกอบกิจการใด ๆ อาจนำมาซึ่งความผิดพลาดได้ และทำให้เกิดความเสียหายต่อกิจการนั้นได้ตลอดจนสติยังเป็นเครื่องยับยั้งชั่งใจไม่ให้ทำความชั่วนานัปการ

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1.นักเรียนได้ฝึกหัดการใช้สติในรูปแบบเกม
- 2.2นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดความเพลิดเพลินในการเรียน
- 2.3นักเรียนจะได้สติในการเรียนและการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3.สาระการเรียนรู้

- 3.1 ความหมายของสติ
- 3.2 ความสำคัญของสติ
- 3.3 เห็นคุณค่าของสติที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
- 3.4 ชื่นชม สัทธาในหลักธรรมเกี่ยวกับการฝึกหัดให้มีสติ

4. สมรรถนะของผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - ร่วมใช้ชีวิตในสังคมด้วยการสติรู้เท่าทัน
- 4.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
 - คิดก่อนทำ พูด อย่างมีเหตุผล
- 4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - ทำงานอย่างมีสติและรอบครอบ

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ใฝ่เรียนรู้
- 5.2 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.3 ซื่อสัตย์ กตัญญู

6. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 ชื่อกิจกรรมปิดตาค้นหาเสียง (เวลา 1 ชั่วโมง)

6.1 นำเข้าสู่บทเรียน

1.ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นบนท้องถนนว่า ส่วนใหญ่เกิดมาจากการที่คนขับรถขาดสติ ประมาท และให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า ผลเสียที่เกิดจากการขาดสติมีอะไรอีก

2.นำเข้าสู่เนื้อหาใหม่ โดยเปิดประเด็นให้นักเรียนช่วยกันคิดว่า นักเรียนคิดว่า การเรียน การทำงานของนักเรียนต้องใช้สติมากน้อยเพียงไร และนักเรียนได้นำหลักการมีสติไปใช้ในการทำงานอย่างไรบ้าง

6.2 ขั้นสอน

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 5 คน เพื่อที่จะเล่นเกมปิดตาฟังเสียง

ขั้นตอนที่ 1 ให้นำผ้ามาปิดตานักเรียนแต่ละกลุ่มและตั้งใจฟังเสียง

ขั้นตอนที่ 2 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มตั้งใจฟังเสียงที่ครูให้ฟัง

ขั้นตอนที่ 3 ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปว่ามีเสียงอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 4 ตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 ครูและนักเรียนร่วมสรุปเกี่ยวกับการเล่นเกมปิดตาฟังเสียงว่านักเรียนได้รับประโยชน์อะไรจากการเล่นเกมนี้

6.3 ขั้นสรุป ประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมปิดตาฟังเสียงคือฝึกให้นักเรียนใช้สติและสมาธิในการฟังอย่างตั้งใจเพื่อที่จะแยกแยะได้ว่าเสียงที่ฟังนั้นเป็นเสียงของวัตถุใดถ้าขาดสติไม่ตั้งใจฟังก็ไม่สามารถแยกแยะได้ เช่นเดียวกันในขณะที่ครูกำลังสอนหรืออธิบายบทเรียนถ้านักเรียนไม่ตั้งใจฟังหรือไม่สนใจนักเรียนก็ไม่สามารถที่จะเข้าใจบทเรียนที่ครูสอน

กิจกรรมที่ 2 ชื่อกิจกรรมน้ำใจแทนน้ำใสในขวดแก้ว (เวลา 1 ชั่วโมง)

6.1 นำเข้าสู่บทเรียน

ครูเกริ่นนำเกี่ยวกับเรื่องความมีน้ำใจของคนเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคม

6.2 ขั้นสอน

ขั้นตอนที่ 1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มละ 3-5 คน เพื่อที่จะเล่นเกมฝึกสติ (เกม ตักน้ำใส่ขวด)

ขั้นตอนที่ 2 ครูเตรียมอุปกรณ์การเล่น เกม ประกอบด้วย ขวดน้ำ ขันใส่น้ำ ช้อน ให้ครบกับจำนวนกลุ่มของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มยืนเข้าแถวห่างกัน ประมาณ 1 เมตร

ขั้นตอนที่ 4 ให้นักเรียนในกลุ่มคนที่หนึ่งนำช้อนตักน้ำจากภาชนะใส่น้ำแล้วส่งต่อให้เพื่อนจนถึงคนสุดท้ายเพื่อเทใส่ลงไปในขวดน้ำตามเวลาที่ครูกำหนดดูว่ากลุ่มไหนตักน้ำได้ปริมาณที่มาก

ขั้นตอนที่ 4 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากการเล่นเกม

6.3 ขั้นสรุป ประโยชน์ที่ได้รับจากการเล่นเกมตักน้ำใส่ขวดคือนักเรียนได้ฝึกการทำงานแบบกลุ่มอาศัยความสามัคคีและที่สำคัญอย่างยิ่งเป็นการฝึกสติและมีสมาธิในการเล่นและยังเป็นการควบคุมจิตใจในยามที่ประสบกับภาวะคับขันไม่ให้

กิจกรรมที่ 3 ชื่อกิจกรรมดำเนินชีวิตอย่างมีสติ (เวลา 1 ชั่วโมง)

6.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูนำวิดีโอทัศน์เกี่ยวกับการฝึกสติเรื่องแก้วน้ำของนางฟ้าให้นักเรียนได้ชม

6.2 ขั้นสอน

1. แต่ละกลุ่มอภิปรายและสรุปความรู้ที่ได้จากการดูวิดีโอทัศน์นำเสนอเป็นกลุ่ม
2. ร่วมกันวิเคราะห์ และ เขียนข้อเสนอแนะในการนำสติมาใช้ในการดำเนินชีวิต

6.3 ขั้นสรุป หาข้อสรุปร่วมกันว่า ถ้านักเรียนทุกคนใช้หลักธรรมคือ สติ ความระลึกได้ก่อนที่จะทำพฤติกรรม ในการดำเนินชีวิตจะทำให้ลดการผิดพลาด พลังผลในการทำกิจการนั้นๆ

7. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้

7.1. อุปกรณ์การเล่น

กิจกรรมที่ 1 ฟ้าปิดตา CD เพลงบรรเลงของไทยใหญ่

กิจกรรมที่ 2 แก้วน้ำ ขวดใส่น้ำ

7.2. ใบงานความรู้เรื่องสติ

7.4 .สื่อวิดีโอทัศน์เรื่องแก้วน้ำของนางฟ้า

8. การวัดประเมินผล

8.1 วิธีประเมิน

8.1.1 สังเกตการเล่นร่วมกับผู้อื่น

8.1.2 สังเกตความสนุกสนาน

8.1.3 สังเกตการเล่นตามกฎกติกาและมีสติอย่างรอบคอบ

8.2 เครื่องมือวัด

- แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมเด็ก

แผนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 จิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น

ชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณธรรม จริยธรรม

เวลา 5 ชั่วโมง

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

ประจำปีการศึกษา 2554

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

กิจกรรมจิตอาสาเป็นกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อตนเองและสังคมโดยการทำ
ความดีโดยไม่มีผู้ใดบังคับเป็นความรู้สึกรับผิดชอบอันเกิดมาจากภายในจิตสำนึกของผู้เรียนซึ่งจะส่งผล
ให้เกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนและสังคมโดยรวม

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของจิตอาสา
- 2.2 นักเรียนทำความดีด้วยจิตอาสา

3. สาระการเรียนรู้

- 3.1 ความหมายของจิตอาสา
- 3.2 ความสำคัญของจิตอาสา
- 3.3 การปฏิบัติตามหลักจิตอาสา

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - การนำเสนอผลการประชุม/วางแผนการพัฒนาท้องถิ่น
- 4.2 ความสามารถในการคิด
 - วางแผนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
- 4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - การบำเพ็ญตนตามจิตอาสาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 ใฝ่เรียนรู้
- 5.2 รักความเป็นไทย
- 5.3 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.4 มีจิตสาธารณะ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 ชื่อกิจกรรม ประชุมวางแผนการทำงานจิตอาสา (เวลา 1 ชั่วโมง)

6.1 นำเข้าสู่บทเรียน

1. นักเรียนร้องเพลง “งานสิ่งใด” พร้อมกัน แล้วบอกความหมายของเพลงที่ร้องร่วมกัน

6.2 ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีผู้ชายและหญิงกลุ่มรวมกันในกลุ่ม
2. ครูให้ความหมายของจิตอาสา และแนวทางการปฏิบัติกิจกรรมในลักษณะจิตอาสา
3. นักเรียนแต่ละกลุ่มปรึกษา / วางแผนการทำงานจิตอาสาในการพัฒนาท้องถิ่น
4. นักเรียนนำเสนอกิจกรรมจิตอาสาที่จะไปพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 2 ชั่วโมง
5. ครูช่วยเสนอแนะแนวทางที่ถูกต้อง รวมทั้งปรับเปลี่ยนให้สามารถปฏิบัติได้จริง ทันเวลาที่กำหนด

6.3 ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปกิจกรรมจิตอาสาที่แต่ละกลุ่มจะต้องออกไปพัฒนาท้องถิ่น พร้อมกับอุปกรณ์ที่ต้องเตรียมไป

กิจกรรม ที่ 2 เรื่อง จิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น

เวลา 4 ชั่วโมง

นำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนร่วมกันร้องเพลง “งานสิ่งใด” พร้อมทั้งเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานจิตอาสา

ครูเล่าเรื่องความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น การสร้างจิตสาธารณะให้เกิดในบุคคลในท้องถิ่น

ขั้นสอน

1. นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมจิตอาสาที่ได้วางแผนดำเนินกิจกรรม
2. นักเรียนสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนในกลุ่ม
3. นักเรียนบันทึกผลการทำกิจกรรมตามแบบบันทึกผลการดำเนินกิจกรรมที่เตรียมไว้

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปการทำงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงาน ภายในกลุ่มพร้อมทั้งเสนอความคิดเห็น

กิจกรรมที่ 3 เรื่อง การรายงานผลการดำเนินกิจกรรมจิตอาสา

เวลา 1 ชั่วโมง

นำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนเล่าถึงประสบการณ์การทำงานจิตอาสาโดยสุ่มตัวแทนออกมาเล่าให้เพื่อนฟัง 5 คน จากนั้นครูเล่านิทานเด็กดีทำเพื่อสังคม

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นพร้อมประเมินผลกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาของกลุ่มอื่น

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายกิจกรรมจิตอาสา

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

7.1 สื่อการเรียนรู้

1. นิทาน และเรื่องเล่าต่าง ๆ
2. ตัวอย่างกิจกรรมจิตอาสาพัฒนา
5. รูปภาพประกอบการทำกิจกรรมจิตอาสา

7.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. แหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน	-แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มที่ร่วมกันคิดวางแผนการทำกิจกรรมจิตอาสา	ดีมาก / ดี / ปรับปรุง
ตรวจการทำกิจกรรมต่างๆ	-แบบสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม -แบบประเมินผลการดำเนินกิจกรรม	ดีมาก / ดี / ปรับปรุง
แบบประเมินกิจกรรมที่ทำ	-แบบประเมินแผนการดำเนินกิจกรรมจิตอาสาที่นักเรียนนำเสนอ	ดีมาก/ดี/ปรับปรุง

แผนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 อยู่กันอย่างพอเพียง

ชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณธรรม จริยธรรม

เวลา 4 ชั่วโมง

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

ประจำปีการศึกษา 2554

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงเป็นปรัชญาเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชดำริและทรงปฏิบัติเป็นแบบอย่างและได้พระราชทานแนวคิดนี้ให้แก่ประชาชนราษฎรของพระองค์เพื่อจะน้อมนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตประจำวันให้แก่ผู้นำไปปฏิบัติและเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต

2. ผลการเรียนรู้

- 2.1 นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการใช้ชีวิตแบบพอเพียงได้
- 2.2 นักเรียนสามารถปฏิบัติตามแนวทางการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงได้

3. สาระการเรียนรู้

- 3.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
- 3.2 แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 4.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 5.1 มีวินัย
- 5.2 ใฝ่เรียนรู้

6. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 ชื่อกิจกรรม ชีวิตที่พอเพียง (เวลา 1 ชั่วโมง)

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียงและเปิดวิดีโอทัศน์บุคคลที่ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงให้

นักเรียนชม

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนประมาณ 3-4กลุ่มให้ประชุมหารือวางแผนแนวคิดเกี่ยวกับการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

2. ให้นักเรียนส่งตัวแทนออกมารายงานแนวความคิดที่สรุปภายในกลุ่มเพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. นักเรียนทั้งหมดร่วมกันวิเคราะห์แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะของแต่ละกลุ่ม
ขั้นสรุป

1. ร่วมกันสรุปแนวความคิดการใช้ชีวิตแบบพอเพียงเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมที่ 2 ชื่อกิจกรรม ศึกษาแหล่งเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (เวลา 3 ชั่วโมง)

โครงการหลวงแปกแจ่ม/โครงการพระราชดำริคอดำ

7. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งการเรียนรู้

7.1 สื่อการเรียนรู้

1. ฟังความคิดการใช้ชีวิตแบบพอเพียง
2. แบบเรียนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
3. วิดีทัศน์เรื่องตัวอย่างบุคคลที่ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

7.2 แหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน
2. โครงการหลวงแปกแจ่ม/โครงการพระราชดำริคอดำ
3. ห้องสมุด
4. บุคคลตัวอย่างในชุมชนที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง

8. การวัดประเมินผล

8.1 สังเกตพฤติกรรมกลุ่มที่ร่วมกันคิดวิเคราะห์

8.2 ตรวจผลงานที่นำเสนอ

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรม	ดี/พอใช้/ปรับปรุง
ประเมินผลงานที่นำเสนอ	แบบประเมินการนำเสนอผลงาน	ผ่าน 60%

แผนการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ร้อยเรียงกิจกรรม 5 ดี

ชื่อกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คุณธรรม จริยธรรม

เวลา 7 ชั่วโมง

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

ประจำปีการศึกษา 2554

1. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

กิจกรรม 5 ดี มีความหมายถึง เพื่อนที่ดี ลูกที่ดี ศิษย์ที่ดี เยาวชนที่ดี และศาสนิกชนที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นหลักในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน เพื่อนที่ดีย่อมนำไปสู่ชีวิตที่ปลอดภัย มีความสุข ลูกที่ดีนั้นต้องแสดงออกถึงความกตัญญูกตเวที สร้างความเข้มแข็งในครอบครัว ตอบแทนผู้ให้กำเนิด ผู้มีพระคุณ ศิษย์ที่ดีพึงกระทำด้วยการแสดงน้ำใจตอบแทนพระคุณครูที่อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดวิชาความรู้ เยาวชนที่ดีเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ศาสนิกชนที่ดีต้องรู้จักบำรุงรักษาศาสนา ศาสนสถานอันเป็นที่เคารพ เป็นที่พึ่งทางจิตใจ

2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายกิจกรรม 5 ดีได้
2. นักเรียนปฏิบัติตามหลักกิจกรรม 5 ดีได้
3. นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติในการปฏิบัติตามหลัก 5 ดีได้

3. สาระการเรียนรู้

- 3.1 กิจกรรม 5 ดี
- 3.2 เพื่อนที่ดี
- 3.3 ลูกที่ดี
- 3.4 ศิษย์ที่ดี
- 3.5 เยาวชนที่ดี
- 3.6 ศาสนิกชนที่ดี

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 4.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - นำเสนอกิจกรรม 5 ดี ตามแนวความคิดของกลุ่ม
- 4.2 ความสามารถในการคิด
 - วิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติตามหลัก 5 ดี
- 4.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - แสดงบทบาทสมมติตามหลักการปฏิบัติกิจกรรม 5 ดีที่เหมาะสม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. ใฝ่เรียนรู้ 2. รักความเป็นไทย 3. มุ่งมั่นในการทำงาน 4. มีจิตสาธารณะ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 ชื่อกิจกรรม เรื่อง 5 ดีคืออะไร เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับการทำความดีของนักเรียนเป็นตัวอย่าง คือ เด็กหญิงวัลลิ ที่ต้องวิ่งไปป้อนข้าวแม่ที่ป่วยเป็นอัมพาตที่บ้านทุกวันตอนเที่ยง

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 5 กลุ่ม
2. ให้นักเรียนได้รับหัวข้อ การปฏิบัติตามหลัก 5 ดี แต่ละกลุ่ม สร้างผังความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติตามหลัก 5 ดี
3. นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวทางการปฏิบัติตามหลัก 5 ดี
4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อความ บอกวิธีปฏิบัติของแต่ละกลุ่มร่วมกัน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายเป็นหลักปฏิบัติ 5 ดีร่วมกัน ครูคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ

กิจกรรมที่ 2 ชื่อกิจกรรม เรื่อง บทบาทสมมุติตามกิจกรรม 5 ดี เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับการทำความดีของนักเรียนเป็นตัวอย่าง คือ เด็กหญิงวัลลิ ที่ต้องวิ่งไปป้อนข้าวแม่ที่ป่วยเป็นอัมพาตที่บ้านทุกวันตอนเที่ยง

ขั้นสอน

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน 5 กลุ่ม
2. ให้นักเรียนได้รับหัวข้อ การปฏิบัติตามหลัก 5 ดี แต่ละกลุ่ม สร้างผังความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมที่ปฏิบัติตามหลัก 5 ดี
3. นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวทางการปฏิบัติตามหลัก 5 ดี
4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ข้อความ บอกวิธีปฏิบัติของแต่ละกลุ่มร่วมกัน

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปและอภิปรายเป็นหลักปฏิบัติ 5 ดีร่วมกัน ครูคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ จากนั้นมอบหมายให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดบทบาทสมมุติตามกิจกรรม 5 ดี คือ เพื่อนที่ดี ลูกที่ดี ศิษย์ที่ดี เยาวชนที่ดี และ ศาสนิกชนที่ดี แล้วนำเสนอในชั่วโมงต่อไป

กิจกรรมที่ 3 ชื่อกิจกรรม เรื่อง เรื่อง เพื่อนที่ดีเป็นคนไหน เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับมอบหมายแสดงบทบาทสมมติตามแนวคิดเพื่อนที่ดีต้องเป็นอย่างไร ออกมาแสดงหน้าชั้น

ขั้นสอน

1. นักเรียนเขียนชื่อเพื่อน พร้อมกับ เหตุผลที่นักเรียนคิดว่าเขาคือเพื่อนที่ดี ใส่ในกระดาษ จำนวน 2 คน โดยไม่ต้องบอกชื่อตนเอง
2. ตัวแทนนักเรียนออกมาเปิดกระดาษ พร้อมเขียนเหตุผล สรุปเป็นหัวข้อของแต่ละคน
3. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คนที่ได้คะแนนจากเพื่อนมากที่สุด ว่าพฤติกรรมที่เลือกคนนั้นเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดมีอะไรบ้าง
4. ให้นักเรียนเขียนว่าถ้านักเรียนจะเป็นเพื่อนที่ดีนักเรียนต้องปฏิบัติตัวอย่างไร

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายการประพัตคนเป็น เพื่อนที่ดี ร่วมกัน ครูคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ

กิจกรรมที่ 4 ชื่อกิจกรรม เรื่อง ลูกที่ดีที่พ่อแม่รัก เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. นักเรียนกลุ่มลูกที่ดีแสดงบทบาทสมมติตามแนวคิดลูกที่ดีต้องเป็นอย่างไร
2. ครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับการประพัตตัวเป็นลูกที่ดีเป็นตัวอย่าง คือ กล่องข้าวน้อยฆ่าแม่

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับลูกที่ดี
2. ให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับการประพัตเป็นลูกที่ไม่ดี
3. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความประพัตอย่างไรถึงเรียกว่าลูกที่ดี มาคนละ 2 ข้อ
4. ให้นักเรียนเขียนว่าถ้านักเรียนจะเป็นลูกที่ดีนักเรียนต้องปฏิบัติตัวอย่างไร

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายการประพัตตามหลัก ดีที่ 2 คือ ลูกที่ดี ร่วมกัน ครูคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ

กิจกรรมที่ 5 ชื่อกิจกรรม เรื่อง ทำอย่างไรถึงจะเป็นศิษย์ที่ดี เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนกลุ่มศิษย์ที่ดีแสดงบทบาทสมมติตามแนวคิดศิษย์ที่ดีต้องเป็นอย่างไรจากนั้นครูเล่าเรื่องเกี่ยวกับการประพัตตัวเป็นศิษย์ที่ดีเป็นตัวอย่าง คือ ครูคนหนึ่งได้ล้มกระเป๋าวีหนักรถจักรยานยนต์ นักเรียน 4 คน เดินผ่านมา เปิดกระเป๋าส่งในนั้นมีเงินอยู่พอสมควร ในกระเป๋ามีรูปถ่าย บัตรประจำตัวของครู

คนหนึ่งเสนอความคิดให้นำเงินไปซื้อขนมกินเสีย แล้วเอากระเป๋าไปทิ้ง อีกคนหนึ่งบอกว่าให้เอาเงินแล้วเอากระเป๋าไว้ที่เดิม ส่วนอีก 2 คนบอกว่าให้นำกระเป๋าและสิ่งของทั้งหมดไปคืนแก่ครู เพราะครูจะต้องเดือนร้อนถ้าเงินสูญหายไป และเราก็ได้ทำความดีด้วย

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนดูแผนภาพเกี่ยวกับการไหว้ การรับของ ต่าง ๆ
2. นักเรียนเรียนรู้การปฏิบัติจริง คือ การยื่นเคารพคุณครู , การยืนตรง , การรับของจากคุณครู , การพูดกับคุณครู โดยให้นักเรียนออกมาสาธิตการปฏิบัติต่าง ๆ ครูคอยแนะนำวิธีที่ถูกต้อง
3. นักเรียนบอกวิธีแสดงน้ำใจต่อคุณครูในฐานะที่เป็นศิษย์ที่ดี คนละ 1 ข้อ
4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความประพฤติอย่างไรถึงเรียกว่าศิษย์ที่ดี
5. ให้นักเรียนเขียนว่าถ้านักเรียนจะเป็นศิษย์ที่ดีนักเรียนต้องปฏิบัติตัวอย่างไร

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายการประพฤติตามหลัก ดีที่ 3 คือ ศิษย์ที่ดี ร่วมกัน ครูคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ

กิจกรรมที่ 6 ชื่อกิจกรรมเยาวชนที่ดี เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

ครูให้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับมอบหมายแสดงบทบาทสมมติตามแนวคิดกลุ่มเยาวชนที่ดี

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนเขียนข้อความว่านักเรียนจะประพฤติความดีในฐานะเยาวชนที่ดีอย่างไร
2. นักเรียนนำไปแขวนไว้บริเวณหน้าห้องโดยจัดเป็นต้นไม้เยาวชนทำดี เมื่อได้ทำความดีอย่างที่ดีตนเองเขียนครบให้นำไปความดีนั้นไปส่งมอบแก่ครู
3. นักเรียนบอกวิธีการประพฤติตนเป็นเยาวชนที่ดีมาคนละ 2 ข้อ
4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความประพฤติอย่างไรถึงเรียกว่าศิษย์ที่ดี
5. ให้นักเรียนเขียนว่าถ้านักเรียนจะเป็นศิษย์ที่ดีนักเรียนต้องปฏิบัติตัวอย่างไร

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายการประพฤติตามหลัก ดีที่ 3 คือ เยาวชนที่ดี ร่วมกัน ครูคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ

กิจกรรมที่ 7 ชื่อกิจกรรม ศาสนิกชนคนทำความดี

เวลา 1 ชั่วโมง

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนกลุ่มศาสนิกชนที่ดีแสดงบทบาทสมมุติตามแนวคิด ศาสนิกชนที่ดีต้องเป็นอย่างไร

ขั้นสอน

1. ให้นักเรียนเขียนข้อความว่านักเรียนจะประพฤติความดีในฐานะเยาวชนที่ดีอย่างไร
2. นักเรียนนำไปแขวนไว้บริเวณหน้าห้องโดยจัดเป็นต้นไม้เยาวชนทำดี เมื่อได้ทำความดีอย่างใดที่ตนเองเขียนครบให้นำไปความดีนั้นไปส่งมอบแก่ครู
3. นักเรียนบอกวิธีการประพฤติตนเป็นเยาวชนที่ดีมาคนละ 2 ข้อ
4. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ความประพฤติอย่างไรถึงเรียกว่าศิษย์ที่ดี
5. ให้นักเรียนเขียนว่าถ้านักเรียนจะเป็นศิษย์ที่ดีนักเรียนต้องปฏิบัติตัวอย่างไร

ขั้นสรุป

นักเรียนและครูร่วมกันสรุปและอภิปรายการประพฤติตามหลัก ดีที่ 5 คือ ศาสนิกชนที่ดี ร่วมกัน คุรุคอยเสริมหัวข้อที่ไม่ครบ

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

7.1 สื่อการเรียนรู้

- 7.1.1 ตัวอย่างแผนผังความคิด
- 7.1.2 วีดิทัศน์
- 7.1.3 นิทาน และเรื่องเล่าต่าง ๆ
- 7.1.4 รูปภาพประกอบทำทางการไหว้ การยืน การรับของ

7.2 แหล่งการเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. วัด

8. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่มที่ร่วมกันคิดวิเคราะห์	ดีมาก / ดี / ปรับปรุง
ตรวจการทำกิจกรรมต่างๆ	แบบตรวจสอบ	ดีมาก / ดี / ปรับปรุง
แบบประเมินกิจกรรมที่ทำ	แบบประเมินแผนผังความคิดหลักปฏิบัติ 5 ดี แบบฝึกหัดการเขียนการปฏิบัติตัวเป็นศาสนิกที่ดี	ดีมาก/ดี/ปรับปรุง
การทดสอบหลังเรียน	แบบประเมินการนำเสนอบทบาทสมมุติ	ผ่าน 70 % / ไม่ผ่าน น้อยกว่า 70%

เกณฑ์การประเมินและระดับคุณภาพ

พฤติกรรม	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดีมาก)	2 (ดี)	1 (พอใช้)
การร่วมกิจกรรมได้อย่างมั่นใจและเล่นตามกฎกติกาและมีสติอย่างรอบคอบ	ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้อย่างมั่นใจเล่นตามกฎกติกา มีสติในการเล่นอย่างรอบคอบ	ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้อย่างมั่นใจเล่นได้ตามกฎกติกา	ร่วมกิจกรรมกับเพื่อนได้ แต่มีผู้อื่นบอก
การเล่นร่วมกับผู้อื่น	การเล่นร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมั่นใจ	การเล่นร่วมกับผู้อื่นได้บางครั้ง	การเล่นร่วมกับผู้อื่นได้แต่ต้องมีผู้อื่นคอยบอกเสมอ
ความสนุกสนานในการเล่น	เกิดความสนุกสนานในการเล่น	เกิดความสนุกสนานในการเล่นบางครั้ง	ในขณะที่เล่นไม่เกิดความสนุกสนาน

ระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-9	3
4-7	2
1-3	1

ภาคผนวก ค

- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม
- คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมเวทีคืนหลักสูตรสู่ชุมชนหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓

ที่ ๗๓๒/ ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม
และหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

.....

ด้วย โครงการวิจัย “กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม” จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จะดำเนินการวิจัย ช่วงระยะเวลา เดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๓ – กันยายน ๒๕๕๔ ณ อำเภอเวียงแหง ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยตามโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตรที่เน้นประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชน อำเภอเวียงแหง) อย่างมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. คณะกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา และ ให้ข้อเสนอแนะกับคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย

๑. นายกิตินันท์ โนสุ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓
๒. นายพลศักดิ์ เข้มลออ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓
๓. นายประสาน ท่าข้าม	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
๔. นายอรุณ จีศิริ	ศึกษานิเทศก์ สพป.ชม.๓
๕. นายสมเด็ย เกตุอินทร์	ศึกษานิเทศก์ สพป.ชม.๓

๒. คณะกรรมการดำเนินงาน มีหน้าที่ สร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

๑. นายพลศักดิ์ เข้มลออ	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓
๒. นายประสานท่าข้าม	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
๓. นายอรุณ จีศิริ	ศึกษานิเทศก์ สพป.ชม.๓
๔. นายสมเด็ย เกตุอินทร์	ศึกษานิเทศก์ สพป.ชม.๓
๕. นางศิริพร เผ่าคำ	เจ้าพนักงานธุรการ สพป.ชม.๓

มีหน้าที่ สร้าง และพัฒนาหลักสูตร ตามโครงการวิจัย” กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรม จริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม” ดังนี้

๑.วิเคราะห์ข้อมูลหาแนวทางและวางแผนร่วมกันในการการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม หลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

๒. ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น

๓. จัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน

๔. จัดทำนวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ในหลักสูตร

๕. ทดลองใช้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน

๕. พัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมที่ใช้ในหลักสูตร

คณะกรรมการประกอบด้วย

โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

๑. พระสมุห์ ดร. ฐานี จิตวิริโย

ผู้อำนวยการ โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

๒. พระอธิการครรชิต สิริจันโท

ครูโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์

๑.นางสาวพัชรินทร์ เจริญบุญญากุล

ครูโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์

๒.นางสาวลลนา บัวหอม

ครูโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์

โรงเรียนม่วงป้อก

๑.นายมานพ วงศ์จุ

ครูโรงเรียนม่วงป้อก

๒.นายประชิด จันทรเรือง

ครูโรงเรียนม่วงป้อก

โรงเรียนบ้านจอง

๑.นายทินกร จองมว

ครูโรงเรียนบ้านจอง

๒.นายกิตติพงษ์ อุดทัย

ครูโรงเรียนบ้านจอง

โรงเรียนบ้านกงลม

๑.นางสาวเขมณิกา อมรศักดิ์

ครูโรงเรียนบ้านกงลม

๒.นางสาวพรทิพย์ เงินสัจจา

ครูโรงเรียนบ้านกงลม

โรงเรียนบ้านนามน

๑.นายพรหมลิขิต แก้วจันทร์

ครูโรงเรียนบ้านนามน

๒.นางสาวยุพิน บุญเทพ

ครูโรงเรียนบ้านนามน

โรงเรียนบ้านเวียงแหง

๑.นายมนูญ ทวีคุณ

ครูโรงเรียนบ้านเวียงแหง

๒.นายวินชัย สุจา

ครูโรงเรียนบ้านเวียงแหง

โรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม

๑.นางกฤตพร แก้วตา

ครูโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม

๒.นายสุรพงษ์ จอคำ

ครูโรงเรียนเวียงแหงวิทยาคม

โรงเรียนบ้านเปียงหลวง

๑.นายบัลลังก์ ยาคำ

ครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

๒.นายสุภาพ พิริยะสุนทรพร

ครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

๓. นางโนรี รินเขียว

ครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

๔. นางสาวสุพัตรา วันติยา

ครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวง

โรงเรียนบ้านปางป๋อ

๑.นางสาวนงคราญ ไชยเรืองศรี

ครูโรงเรียนบ้านปางป๋อ

๒.นางสาวกิริฎา กันทะนันท์

ครูโรงเรียนบ้านปางป๋อ

โรงเรียนบ้านห้วยไคร้

๑.นายฉลอง จันทรเภา

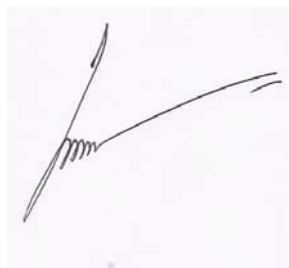
ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

๒. ศ.อ.นาท แพงพา

ครูโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

ทั้งนี้ ตั้งแต่ บัดนี้เป็นต้นไป

ตั้ง ณ วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(นายเทวินส์ สร้อยเพชร)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓

ที่ ศธ ๐๔๐๔๕/๖๕๕๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓
ถนนเจ็ดยอด อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๑๐

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจ้งครูเข้าร่วมประชุม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนทุกโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ ที่ ๗๓๒/๒๕๕๓ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย โครงการวิจัย “กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม” ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาพืช จังหวัดเชียงใหม่ หัวหน้าโครงการได้ร่วมกับ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓

ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์ ท่านแจ้งครูผู้สอนในอำเภอเวียงแหง ที่มีรายชื่อตามคำสั่งสิ่งที่ส่งมาด้วย และเกี่ยวข้องกับหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตรที่เน้นประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน อำเภอเวียงแหง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓ เข้าร่วมการประชุมร่วมกับนักวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเทวินส์ สร้อยเพชร)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต ๓

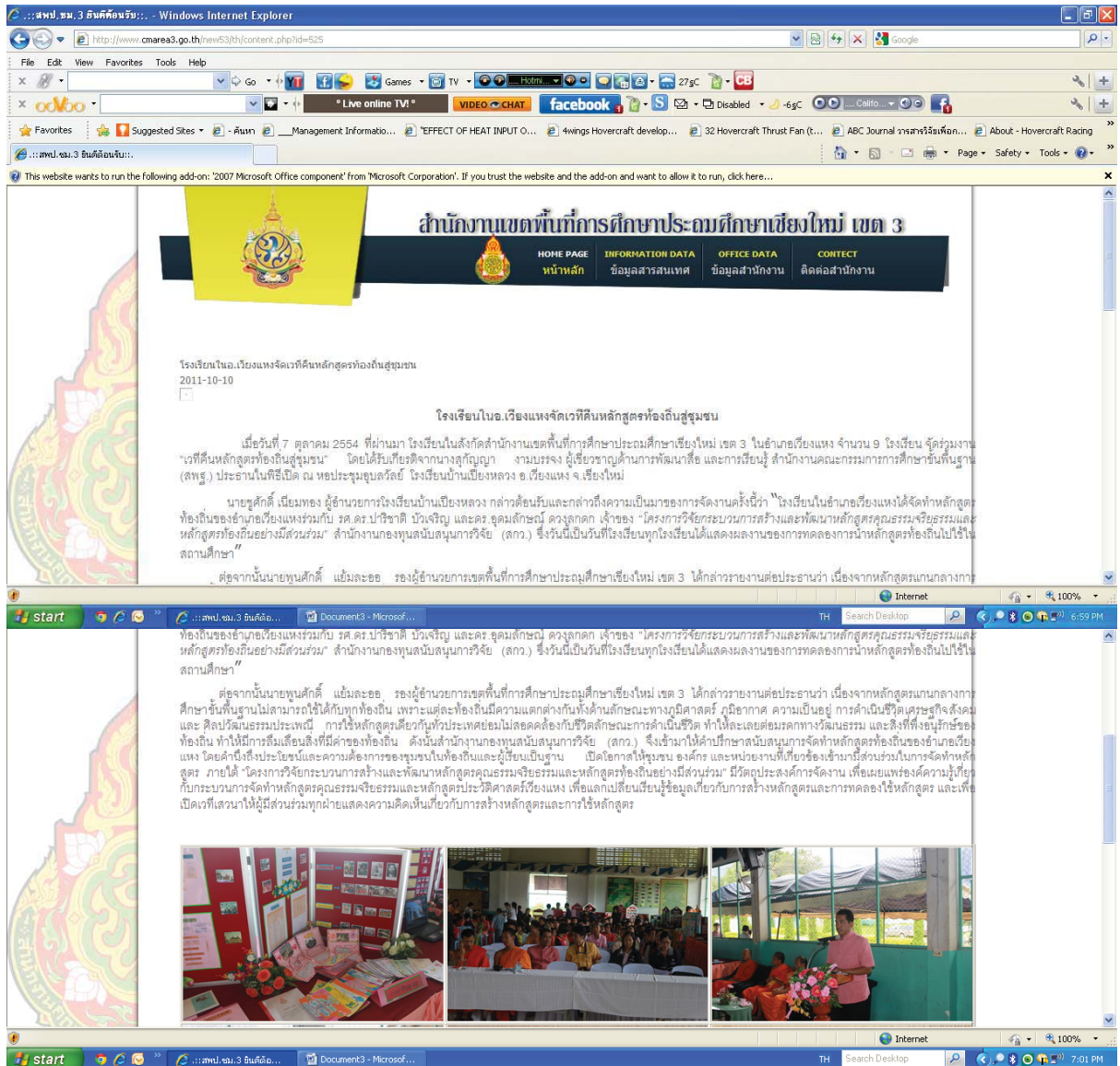
กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

โทร./โทรสาร ๐-๕๓๔๕-๑๓๑๖

ภาคผนวก ง

กิจกรรมการนำผลจากโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์และการเผยแพร่

ข้อมูลการเผยแพร่ โครงการวิจัย

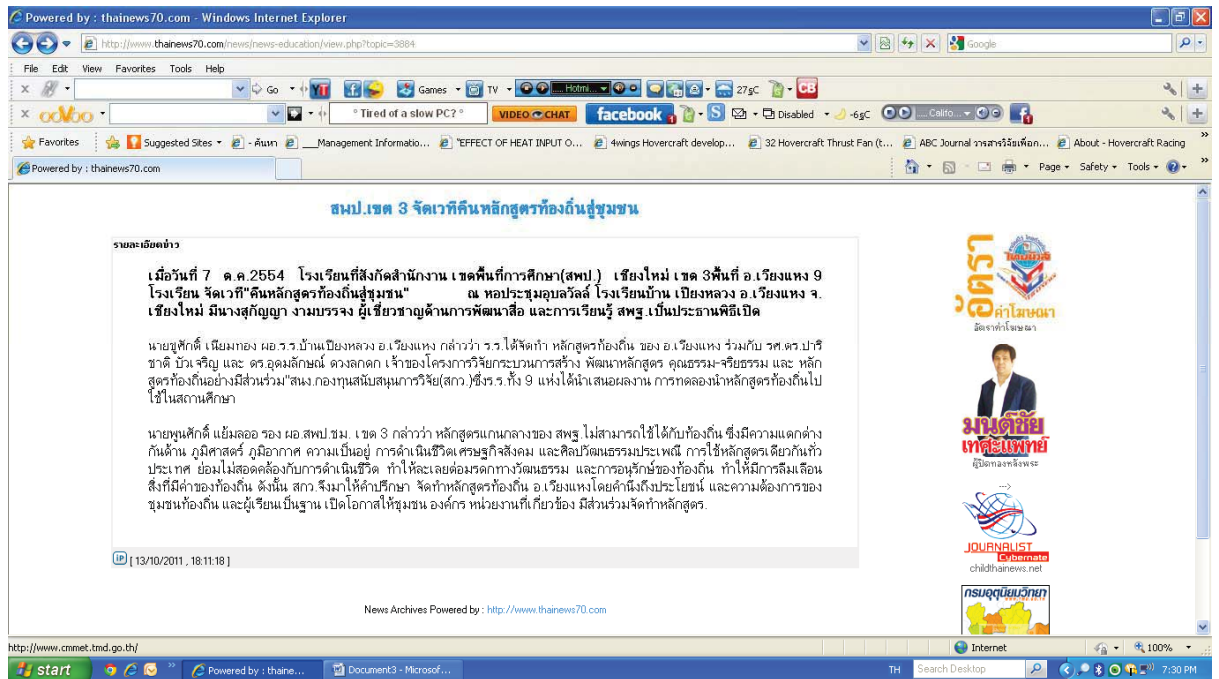

โรงเรียนในอ.เวียงแหงจัดเวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2554 ที่ผ่านมา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ในอำเภอเวียงแหง จำนวน 9 โรงเรียน จัดร่วมกัน “เวทีคืนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน” โดยได้รับเกียรติจากนางสุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อ และการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ประธานในพิธีเปิด ณ หอประชุมอุบลวัลย์ โรงเรียนบ้านเปียงหลวง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่

นายชูศักดิ์ เนียมทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเปียงหลวง กล่าวต้อนรับและกล่าวถึงความเป็นมาของการจัดงานครั้งนี้ว่า “โรงเรียนในอำเภอเวียงแหงได้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของอำเภอเวียงแหงร่วมกับ รศ.ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ และดร.อุดมลักษณ์ ดวงลกตก เจ้าของ “โครงการวิจัยกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งวันนี้เป็นวันที่โรงเรียนทุกโรงเรียนได้แสดงผลงานของการทดลองการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในสถานศึกษา”

สพป.เขต 3 จัดเวทีคืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

เมื่อวันที่ 7 ต.ค.2554 โรงเรียนที่สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา(สพป.) เชียงใหม่ เขต 3พื้นที่ อ.เวียงแหง 9 โรงเรียน จัดเวที"คืบหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน" ณ หอประชุมอุบลวัลย์ โรงเรียนบ้าน เปียงหลวง อ.เวียงแหง จ.เชียงใหม่ มีนางสุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่อ และการเรียนรู้ สพฐ. เป็นประธานพิธีเปิด

นายสุทัศน์ แย้มทอง รอง ผอ.สพป.ชม. เขต 3 กล่าวว่า หลักสูตรแกนกลางของ สพฐ. ไม่สามารถใช้ได้กับท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกันด้าน ภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ ความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต เศรษฐกิจสังคม และศิลปวัฒนธรรมประเพณี การใช้หลักสูตรเดียวกันทั่วประเทศ ย่อมไม่สอดคล้องกับความต้องการชีวิต ทำให้เสียต้นทุนการพัฒนาทางวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ท้องถิ่น ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีค่าของท้องถิ่น ดังนั้น สกว. จึงมาให้ความรู้ จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น อ.เวียงแหงโดยคำนึงถึงประโยชน์ และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และผู้เรียนเป็นฐาน เปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตร.

กิจกรรม รศ.ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ บรรยายกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมและ
จริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมให้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 วันที่ 24 พฤษภาคม 2554 ณ ห้องประชุมกลุ่ม
นิเทศ เขต 3 อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวก จ

บทความวิจัยสำหรับการเผยแพร่

(บทความเผยแพร่)

โครงการวิจัย กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและ หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

^{1*} ปาริชาติ บัวเจริญ^{2**} อุดมลักษณ์ ดวงลดก

^{1*} มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาควิชาฯ เชียงใหม่ 50300

^{2**} โรงเรียนสารภีพิทยาคม เชียงใหม่

^{1*} E-mail: panu_mas9@hotmail.com

Area Base Cooperative Research Program Upper Northern Region (ABC-UN)

1.บทคัดย่อ

โครงการวิจัยกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยทุกขั้นตอน มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ ต้นทุน/ศักยภาพ ของชุมชนในอำเภอเวียงแหง รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนที่อยู่ในเขตอำเภอเวียงแหงที่ผ่านมา 2. เพื่อศึกษากระบวนการและผลของการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในเขต อำเภอเวียงแหงทั้งในมิติของโรงเรียน หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง และชุมชนท้องถิ่น 3. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบในการทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในเขต อำเภอเวียงแหงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 4. เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม ของโรงเรียนใน อำเภอเวียงแหงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่วิจัย ได้แก่ ตำบลเมืองแหง ตำบลเปียงหลวง และ ตำบลแสนไห อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 ผู้บริหาร ครู นักเรียนโรงเรียนในพื้นที่วิจัยที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 9 โรงเรียน และเจ้าหน้าที่การศึกษาของ อบต.เมืองแหง อบต.เปียงหลวง

อบต.แสนไห ประชาชนชาวบ้าน ในชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ พระสงฆ์ที่รับผิดชอบโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

กระบวนการดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรม ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้อง และ เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสอนหลักสูตรท้องถิ่น และสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีผลต่อการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน เป็นการศึกษาปัญหา ทบทวนทุนเดิม และกำหนดกรอบหลักสูตรโดยทีมผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพปัญหาของชุมชนแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน รวมถึงการศึกษาศักยภาพ และตรวจสอบองค์ความรู้ในพื้นที่ เพื่อให้สามารถทราบปัญหา ทุนเดิม และศักยภาพด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนในชุมชน ระยะที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการจัดทำหลักสูตร และจัดทำปฏิทินปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตร ร่วมกันเรียนรู้สร้างและพัฒนาหลักสูตร ประมวลผลข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน และวางแผนการจัดทำสื่อตามแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อตามแผนการจัดการเรียนรู้ ประมวลผล และตรวจสอบข้อมูล และ ระดมเยาวชนในพื้นที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่น เป็นการสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยทีมวิจัย ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันสร้างหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมและจริยธรรม และ

หลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และระยะที่ 3 ประกอบด้วย กิจกรรม ทดลองใช้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน และเวทีคืนหลักสูตรสู่ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียน และชุมชนในท้องถิ่นโดยหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ค่ายคุณธรรมจริยธรรม มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เยาวชนเกิดเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาและมีภาวะผู้นำเยาวชนในท้องถิ่น และส่วนที่ 2 กิจกรรมต่อเนื่อง ตามโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และหลักสูตรท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม จากการวิจัยพบว่า มีปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยภายในตัวนักเรียน ประกอบด้วย 1. อัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ 2. ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาและ 3. การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1. ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรของผู้นำชุมชนบุคลากรด้านการศึกษา เช่น ผู้บริหาร สภท. ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครู 2. ศักยภาพผู้จัดทำหลักสูตร ได้แก่ ทีมวิจัย ครูผู้ช่วยวิจัย พระสงฆ์/สามเณร 3. กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบ/ลักษณะกิจกรรม ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม 4. แหล่งทุน/งบประมาณ 5. ความต่อเนื่องของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิตชอบและมีความเป็นเจ้าของ

คำสำคัญ: หลักสูตรท้องถิ่น การมีส่วนร่วม

Abstract

The community Participation-Based Curriculum Development involved the participation of the researchers, teachers, folk teachers, students and the community. The objectives of this study were to study the capital and the potential situation of the community together with factors towards the moral and ethical curriculum, and the local curriculum at

Wiang Haeng District, to study the process and local curriculum development result in three dimensions; schools, related organizations and community, to create and develop the process pattern of moral and ethical curriculum and local curriculum involved the participation of the community, and to analyze the factors towards the development of moral and ethical curriculum and local curriculum involved the participation of the community.

Regarding the research, Muang Haeng Sub-District and Saen Hai Sub-District were the main area in this study. Meanwhile, the populations were the education supervisors from the elementary educational service area office 3, the directors, teachers, and students from 9 schools, educational officers from Piang Luang Sub-District Administrative Organization, Saen Hai Sub-District Administrative Organization, Muan Haeng Sub-District Administrative Organization, knowledgeable people, local philosophers, school committees, and Buddhist monks who were responsible for moral and ethical workshop at Wiang haeng Pariyat Suksa School

According to the research methodology, three main steps were carried out, the first step included having a meeting for research introduction, staging and exchanging the local curriculum, and investigating and collecting useful information towards local curriculum development which the curriculum framework could be formed. These activities were taken action by research teams and related organizations. Not only the community problem situations were collected, analyzed and synthesized but also the potential. The researchers also examined the local knowledge for understanding problems and various parts of the potential.

Second step included analyzing data, planning the curriculum development and making the curriculum development calendar, participating in creating and developing the curriculum, compiling

data from local philosophers. Furthermore, learning materials has been created according to the learning management. They were from compiling and examining by students. The exchange of moral and ethical curriculum and the local curriculum (Wiang Haeng historical curriculum) were created and developed by research teams, research assistants, education supervisors, and related organizations. Those curriculums have been done by the participation process. Thirdly, after carrying out those activities, all curriculums have been tried out, followed up, and given back to their community.

The results have shown that the participation to create and develop the moral and ethical curriculum and local curriculum responded the needs of schools and community. In term of moral and ethical curriculum, two activities have been done; moral and ethical camp continuous activities due to lesson plans and Wiang Haeng historical curriculum of Prathom 5 and Mathayom 2.

There were internal and external factors effected to the participation for creating and developing process of moral and ethical curriculum, and local curriculum. The internal factor was students themselves included various ethnic groups, awareness of the development, and recognition from other people. The external factor included awareness of the development from community leaders, educational officers for instance administrators, education supervisors, school administrators, teachers, research teams, research assistants and Buddhist monks. Moreover, there were learning activities, activities pattern, activities period, scholarship or budget, participation continuity, participants' motivation and participants' responsibility.

Keyword: Community Participation-Based Curriculum, Participatory.

2. บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552-2560) เป็นนโยบายที่รัฐบาลปัจจุบันได้ดำเนินการอยู่ ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการศึกษา ของสถาบันการศึกษา ปัญหา คุณธรรม จริยธรรม และ ปัญหาความรุนแรงของเด็ก และ เยาวชนในสถานศึกษา ทำให้สะท้อนเห็นถึงสภาพปัญหา ของระบบการศึกษาไทยเป็นอย่างดี นับตั้งแต่มีการ ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นต้นมา และเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปการศึกษารอบ แรก ซึ่งได้ ผ่านมา 10 ปีแล้ว โดยเน้นให้มีการจัดการ เรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาขีดความสามารถของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีความสมดุลทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และ วัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการ เรียนรู้ (บุญยิ่ง ประทุม, 2553: ออนไลน์)

การศึกษาในอดีตที่ผ่านมาได้ถูกจัดขึ้นโดย ครอบครัวยุคชน หรือสถาบันทางศาสนา ที่มีส่วนร่วมใน การถ่ายทอดความรู้หรือภูมิปัญญาที่เชื่อมโยงบนรากฐาน ประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งสมมาของสังคม ทำให้ความรู้ เหล่านั้นคงอยู่และถ่ายทอดสืบสานต่อกันมา จนกระทั่ง มาสู่การศึกษาในระบบโรงเรียน และสถาบันการศึกษาที่ จัดโดยรัฐ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การจัดการศึกษาใน ประเทศไทยได้เกิดความแปลกแยกไปจากชุมชนท้องถิ่น ระบบการศึกษากลายเป็นเรื่องของการรวมศูนย์อำนาจไว้ ที่ส่วนกลาง และครูผู้สอนได้มีบทบาทสำคัญในการเรียน การสอน และครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน รวมทั้งหลักสูตรที่ผลิตจากส่วนกลาง ไม่สอดคล้องกับ บริบทของชุมชนท้องถิ่น จากสถานการณ์ด้านการศึกษาที่ ผ่านมาจะเห็นว่าสถานศึกษาจะแยกออกจากชุมชนไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุตา ทฬัฐวรรณ (2545 : 23) ที่กล่าวไว้ ว่า "สถานศึกษากับชุมชนนั้นจะแยกออกจากกันเด็ดขาด ไม่ได้ เพราะสถานศึกษาเปรียบเสมือนต้นไม้ ชุมชนเปรียบ เหมือนพื้นดิน ยิ่งดินมีคุณภาพเพียงใดก็ย่อมทำให้ต้นไม้ เติบโตได้เร็วแข็งแรง มีลำต้น กิ่งก้าน ใบ และผลที่ดี มีอายุ ยืนยาว นอกจากนี้ต้นไม้ยังช่วยยึดดินให้ติดอยู่ด้วยกันไม่ พังทลายไปง่าย ๆ ส่วนชุมชนเปรียบเหมือนพื้นดินให้ ประโยชน์กับต้นไม้ พื้นดินจะมีคุณภาพดังที่ได้อธิบาย มาแล้วก็เพราะเมื่อต้นไม้เติบโตมากขึ้น ใบไม้ ดอกไม้ ผลไม้แก่จัดก็จะร่วงหล่นลงพื้นดินมันก็จะกลายเป็นปุ๋ยในดิน ให้ประโยชน์กับต้นไม้ต่อไปอีกเช่นกัน ฉะนั้นต้นไม้และ

พื้นดินต้องพึงพาอาศัยกันฉันใด ชุมชนกับสถานศึกษาก็ต้องพึ่งพาอาศัยกันฉันนั้น”

กระทรวงศึกษาธิการ โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดนโยบาย ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ ในการเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และความต้องการของท้องถิ่นสู่การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อให้การจัดการศึกษายภายในท้องถิ่นบรรลุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสำหรับสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น โดยดำเนินการให้ฝ่ายต่าง ๆ อาทิ ผู้บริหาร สพท. ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน พระสงฆ์สามเณร ปรมาจารย์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ครู และ นักเรียน มีส่วนร่วม ในกระบวนการจัดทำกรอบหลักสูตร ระดับท้องถิ่นเพื่อให้ได้แนวคิด มุมมองที่หลากหลาย ครอบคลุมเรื่องสำคัญที่ผู้เรียนในท้องถิ่นควรเรียนรู้และมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย ท้องที่ อำเภอฝาง อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง อำเภอแม่อาย และอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับ อำเภอเวียงแหง มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 3 ตำบล 23 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลเมืองแหง 12 หมู่บ้าน ตำบลเปียงหลวง 6 หมู่บ้าน และตำบลแสนไห 5 หมู่บ้าน อาณาเขตทิศเหนือ ติดกับ ประเทศพม่า ทิศใต้ ติดกับตำบลเมืองคอง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลเมืองงาย ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่และทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอป่าาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงส่งผลให้ มีลักษณะของสังคมและวัฒนธรรมหลากหลาย ผสมระหว่าง ชนภาคเหนือ กับชนเชื้อสายไทยใหญ่ กับชนกลุ่มน้อยต่างๆ ราษฎรส่วนใหญ่ อาศัยอยู่รวมกันหลายกลุ่ม เช่น ชาวไทยลื้อ/ไทยพื้นเมือง/ ลีซอ/ กระเหรี่ยง /มูเซอ ปะโอ /ปะหล่อง/จีนฮ่อ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน แต่แบ่งเขตกันอยู่เป็นกลุ่ม ๆ โดยมีหัวหน้ากลุ่มปกครองดูแลอยู่ในความควบคุมของผู้ใหญ่บ้านและส่วนราชการไทย นอกจากนี้ได้มีการสะท้อนปัญหาและความต้องการของ ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนพระสงฆ์ นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงแหง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2553 ณ องค์การบริหารส่วนตำบล

เปียงหลวง พบว่า ชุมชนต้องการให้นักเรียนมีความผูกพันและรักท้องถิ่นของตนเอง เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมชุมชนของตนเอง และเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น อย่างไรก็ตามสิ่งที่ตัวแทนชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนพระสงฆ์ นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเวียงแหง เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2553 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลเปียงหลวง ให้ความเห็นว่าการพัฒนานักเรียนที่ผ่านมาใน ด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งดำเนินการโดยค่ายคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมดีขึ้นเป็นที่น่าสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง จะส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา ทำให้นักเรียนมีความตื่นตัว มีความสนใจและมีความสุขกับการเข้าค่าย และมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมในค่ายคุณธรรมจริยธรรม จะมีความแตกต่างจากค่ายคุณธรรมจริยธรรมอื่น ๆที่เคยพบเห็น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือพระสงฆ์ที่ดำเนินการจัดกิจกรรมค่าย ต้องมีกิจของสงฆ์ที่จะต้องกระทำ จึงไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการ ของโรงเรียนและชุมชน ดังนั้นจึงเห็นสมควรนำมาพัฒนาจัดทำเป็นหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น กรณีหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนมีความต้องการหลักสูตรที่เน้นประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญๆ ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ในอำเภอเวียงแหง โดยเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ต้องการหลักสูตรที่นำไปใช้ในโรงเรียนแล้ว เห็นผลที่เป็นรูปธรรมเกิดกับเด็กและท้องถิ่นอย่างชัดเจน และนักเรียนจบหลักสูตรนี้แล้วสามารถเป็นมัคคุเทศก์น้อยได้อย่างถูกต้อง โดยให้ความรู้กับคนเข้ามาเยี่ยมชมศิลปวัฒนธรรมในพื้นที่

3.วิธีดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการดำเนินการวิจัย สำนักสงฆ์โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา โรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนบ้านจอง โรงเรียนม่วงปอก โรงเรียนบ้านกองลม โรงเรียนบ้านนามน โรงเรียนบ้านเวียงแหง โรงเรียนบ้านเปียงหลวง โรงเรียนบ้านปางป้อ และโรงเรียนบ้านห้วยไคร้

กระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม มีกระบวนการ ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

กระบวนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 1

1. ประชุมชี้แจงโครงการวิจัยแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วยผู้บริหาร สพท. ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน พระสงฆ์สามเณร ปราชญ์ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ครูและ นักเรียน 2. เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสอนหลักสูตร ท้องถิ่น และสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีผลต่อการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น ในแต่ละโรงเรียน โดยมีผู้ที่เข้าร่วม กิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครูและ ผู้เข้าร่วม สังเกตการณ์

รูปที่1 ประชุมแลกเปลี่ยนแนวทางการจัดกิจกรรมคุณธรรม จริยธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของแต่ละโรงเรียน

รูปที่ 2. ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหาร ครู ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดทำ หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและประวัติศาสตร์เวียงแหง

กระบวนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 2

1.วิเคราะห์ข้อมูล วางแผนการจัดทำหลักสูตร และจัดทำปฏิทินปฏิบัติการในการจัดทำหลักสูตรโดยมีผู้ที่ เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ทีมวิจัยร่วม คณะ ครู นักเรียน ศึกษาในเทศก์มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.ร่วมกันเรียนรู้สร้างและพัฒนาหลักสูตร โดย มีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ผู้บริหาร สพท. ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน พระสงฆ์สามเณรปราชญ์ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ครู และ นักเรียน

3.ประมวลผลข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน และวางแผนการจัดทำสื่อตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมี ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ศึกษาในเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียน พระสงฆ์สามเณร ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล ครู และ นักเรียน

4.การจัดทำสื่อตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดย มีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ผู้บริหาร สถานศึกษา คณะครู และ ศึกษาในเทศก์

5. ประมวลผลและตรวจสอบข้อมูล และระดม เยาวชนในพื้นที่ร่วมเรียนรู้ และสืบทอดข้อมูล โดยมีผู้ที่ เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย พระสงฆ์สามเณร ปราชญ์ชาวบ้าน คณะครู นักเรียน

6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักสูตรคุณธรรม จริยธรรมและหลักสูตรประวัติศาสตร์ โดยมีผู้ที่เข้าร่วม กิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครูกลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พระสงฆ์ สามเณร และ ศึกษาในเทศก์

รูปที่ 3. ผู้วิจัย ครู พระสงฆ์ ร่วมกันแลกเปลี่ยน เรียนรู้แนวทางการจัดทำหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

รูปที่ 4. พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน และครู ร่วมกันแลกเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

รูปที่ 5. ตัวแทนนักเรียนนำเสนอข้อมูลเรื่องราวประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหงที่ต้องการเรียนให้ที่ประชุมครูรับทราบ

รูปที่ 6 พระสงฆ์ ผู้วิจัยและ คณะครู ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานจัดทำหลักสูตรฯ

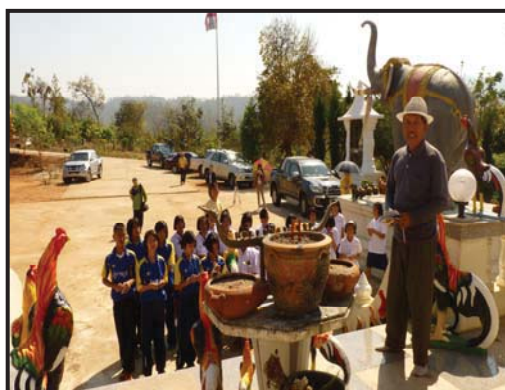
รูปที่ 7 พระอธิการปรีชา ปัญญาสาร และ พ่อก้านัน กิตติวัฒน์ เดชะบุญนำพา ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้านให้ความรู้เกี่ยวกับทางหลักฐานโบราณสถานในอำเภอเวียงแหง

กระบวนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 3

1. ทดลองใช้หลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย คณะครู พระสงฆ์ และ ศิษยานิเทศก์

2. ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน โดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ครูผู้ช่วย นักวิจัย คณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พระสงฆ์และ ศิษยานิเทศก์

3. เวทีคืนหลักสูตรสู่ชุมชนโดยมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ทีมวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู พระสงฆ์ และ ศิษยานิเทศก์

รูปที่ 8 กิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ของนักเรียนเยาวชน ในการทดลองใช้หลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

รูปที่ 9 กิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ ในการทดลองใช้หลักสูตรประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเวียงแหง ณ วัดฟ้าเวียงอินทร์

รูปที่ 12 ประชุมติดตามผลการใช้หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง และหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม โดยครูผู้สอนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

รูปที่ 10 รศ.ดร.ปาริชาติ บัวเจริญ และ คุณครูสุพัตรา วันติยาครูโรงเรียนบ้านเปียงหลวงร่วมนำเสนอกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและ หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

รูปที่ 13 คณะผู้วิจัย ติดตามผลการใช้หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง และหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในการใช้หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน

รูปที่ 11 ผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ และครูผู้สอน ร่วมแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและ หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม

รูปที่ 14 คณะผู้วิจัยจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการวางแผนการจัดกิจกรรมเวทีคีนหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

รูปที่ 15 อาจารย์สุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ ประธานในพิธี กล่าวเปิดงานเวทีคิณหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน

รูปที่ 16 ประธานในพิธี อาจารย์สุกัญญา งามบรรจง ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ เยี่ยมชมนิทรรศการการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ให้คำแนะนำ พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ครูผู้สอน และ ชมผลงานของนักเรียน

รูปที่ 17 คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมเวทีคิณหลักสูตรท้องถิ่นสู่ชุมชน อำเภอเวียงแหง

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น จึงสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ทำให้ได้หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ซึ่งมีสาระสำคัญของหลักสูตรดังนี้

1.1 หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม

เป็นหลักสูตรที่ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.1.1 ค่ายคุณธรรมจริยธรรม เป็นค่ายจำนวน 3 วัน 2 คืน มีลักษณะเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เยาวชน เกิดเจตคติที่ดีต่อพระพุทธศาสนาและมีภาวะผู้นำเยาวชนในท้องถิ่น จึงจัดให้เยาวชนได้ปฏิบัติและฝึกฝนจริงเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยสอดแทรกคุณธรรมผ่านกิจกรรมที่หลากหลายไม่ใช่เพียงการสวดมนต์ ไหว้พระ เช่น การทำบ้านดิน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ที่เห็นถึงวิถีธรรมะที่สอนเรื่องความเรียบง่าย สมถะ ผ่านวิถีทางธรรมชาติ เป็นต้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชน เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม มีเจตคติต่อพระพุทธศาสนา และมีภาวะผู้นำในชุมชน และมีทักษะด้านการเป็นผู้นำในชุมชน เช่น เป็นผู้จัดกิจกรรมด้านพัฒนาชุมชน จัดกิจกรรมอาสาพัฒนาท้องถิ่น ดำเนินชีวิตเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวันไปในแนวทางที่ดีเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของท้องถิ่นและประเทศชาติสืบไปประกอบด้วยกิจกรรมมีดังนี้

กิจกรรมเรียนรู้วิถีพุทธศาสนา ได้แก่กิจกรรมนอนสมาธิ, ทำวัตร สวดมนต์เช้า-เย็น, สดชื่นยามเช้า (เดินจงกลม),นั่งสมาธิ ใต้ร่มกลด, วิถีธรรม วิถีไทย

กิจกรรมเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม ได้แก่กิจกรรมชักชวนปฏิเสธ, อุทาหรณ์สอนจิต คิดทำแต่กรรมดี, แทนคุณบิดามารดา สำนึกบาป, ธรรมะนำพ้นหนทางแห่งความเสื่อม, ปัญหาที่มีคำตอบ (ปฏิจาตังคยา), ผ้าป่าความดี บิณฑบาตความซื่อ

กิจกรรมเรียนรู้ธรรมะกับธรรมชาติ ได้แก่กิจกรรมสร้างเสริมความสามัคคี เรียนรู้การทำบ้านดิน, เรียนรู้ การทำน้ำยา EM, เรียนรู้ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

กิจกรรมเพิ่มเติมหนุนเสริมทักษะกระบวนการ
ถ่าย ได้แก่ กิจกรรมสะอาดกาย สบายตาพัฒนาสถานที่
ความประทับใจ หลังป้ายชื่อ

1.1.2 กิจกรรมต่อเนื่อง สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง
จำนวน 18 สัปดาห์ ดังโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ต่อไปนี้
หน่วยเรียนที่ 1 สติก่อเกิดปัญญา

ผลการเรียนรู้

1. นักเรียนได้ฝึกหัดการใช้สติในรูปแบบเกม
2. นักเรียนได้เรียนรู้และเกิดความเพลิดเพลินในการเรียน
3. นักเรียนจะได้สติในการเรียนและการดำเนินชีวิตอยู่ใน
สังคมอย่างมีความสุข

สาระการเรียนรู้

- ความหมายของสติ
- ความสำคัญของสติ
- เห็นคุณค่าของสติที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน
- ชื่นชม ศรัทธาในหลักธรรมเกี่ยวกับการฝึกหัดให้มีสติ

หน่วยเรียนที่ 2 จิตอาสาพัฒนาท้องถิ่น

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายความสำคัญของจิตอาสา
2. นักเรียนทำความดีด้วยจิตอาสา

สาระการเรียนรู้

- ความหมายของจิตอาสา
- ความสำคัญของจิตอาสา
- การปฏิบัติตามหลักจิตอาสา

หน่วยเรียนที่ 3 อยู่กินอย่างพอเพียง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการใช้ชีวิตแบบ
พอเพียงได้
2. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามแนวทางการใช้ชีวิตอย่าง
พอเพียงได้

สาระการเรียนรู้

- ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง
- แนวทางการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

หน่วยเรียนที่ 4 ร้อยเรียงกิจกรรม 5 ดี

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายกิจกรรม 5 ดีได้
2. นักเรียนปฏิบัติตามหลักกิจกรรม 5 ดีได้

3. นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมุติในการปฏิบัติตาม
หลัก 5 ดีได้

สาระการเรียนรู้

กิจกรรม 5 ดี

- เพื่อนที่ดี
- ลูกที่ดี
- ศิษย์ที่ดี
- เยาวชนที่ดี
- ศาสนิกชนที่ดี

1.2 หลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตร

ประวัติศาสตร์เวียงแหง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอำเภอเวียงแหง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

หน่วยเรียนที่ 1 เวียงแหงเมืองโบราณ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถอธิบายที่มาของชื่ออำเภอเวียงแหงได้
2. นักเรียนสามารถเล่าประวัติความเป็นมาและความสำคัญ
ของเวียงแหงในแต่ละยุคสมัยได้
3. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ได้

สาระการเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญของ “เวียงแหง”

1. ประวัติความเป็นมาของ “เวียงแหง”
2. ตามรอยมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ ณ “ ม่านฟ้า เวียง
แหง ”
3. หลักฐานยืนยันความมีอยู่จริงของ “ เวียงแหง ”

หน่วยเรียนที่ 2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในอำเภอ
(เวียงแหงเมืองโบราณ)

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์ในอำเภอเวียงแหง
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความ
จริงกับข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
3. นักเรียนเห็นความสำคัญของการตีความหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ

สาระการเรียนรู้

หลักฐานทางประวัติศาสตร์

1. โบราณสถาน

คูน้ำคันดินถิ่นเวียงแห่ง วัดพระธาตุแสนไหปอน้ำช้าง
ศึก วัดฟ้าเวียงอินทร์วัดสองแผ่นดินวัดเวียงแห่ง วัดพระ
ธาตุเวียงแห่ง

2. โบราณวัตถุ

เครื่องมือหิน และลูกปัดที่ถ้ำแม่ตะ ในยุคก่อน
ประวัติศาสตร์ พระเจ้าแสนแสง(พระเจ้าออกเหงือ) พระ
สิงห์ 1 (วัดห้วยหก) เงินโบราณหลักฐานทางการค้า

3. บุคคลสำคัญ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ่อแห่งชาววา เจ้าน้อย
ซอหย่นตะ นายพลโมเฮง (เจ้ากองเจิง)

หน่วยเรียนที่ 3 ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของ
อำเภอเวียงแห่ง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนอธิบายความเป็นมาของอำเภอเวียงแห่ง
วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย
2. นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของวัฒนธรรม
ภูมิปัญญา ประเพณี มีความรัก ความภูมิใจและธำรง
ความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

สาระการเรียนรู้

ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นอำเภอเวียงแห่ง

- O ภูมิปัญญาท้องถิ่น
-ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ลีซอ
- O วัฒนธรรมท้องถิ่น
-ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ลีซอ

หน่วยเรียนที่ 4 เวียงแห่งเมืองมรดกทางวัฒนธรรม

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นอำเภอเวียงแห่ง
2. นักเรียนสามารถอนุรักษ์และเผยแพร่ประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นอำเภอเวียงแห่ง

สาระการเรียนรู้

โครงการเยาวชนรักษ์เวียงแห่งเมืองโบราณมรดกทาง
วัฒนธรรม

1.3 หลักสูตรท้องถิ่น (หลักสูตร

ประวัติศาสตร์เวียงแห่ง) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้

รหัสวิชา 15201 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อำเภอเวียงแห่ง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยเรียนที่ 1 เวียงแห่งเมืองโบราณ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถบอกถึงที่มาของชื่ออำเภอเวียงแห่งได้
2. นักเรียนสามารถบอกประวัติความเป็นมาของอำเภอ
เวียงแห่งในแต่ละสมัยได้

สาระการเรียนรู้

1. ที่มาของคำว่า"เมืองแห่ง"
2. ประวัติความเป็นมาของอำเภอเวียงแห่ง

หน่วยเรียนที่ 2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถสืบค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์
อำเภอเวียงแห่งได้
2. นักเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์อำเภอเวียงแห่งตามแหล่งต่างๆได้อย่างเป็น
ระบบ
3. นักเรียนสามารถบอกชื่อโบราณสถานที่สำคัญของ
อำเภอเวียงแห่งได้
4. นักเรียนสามารถบอกถึงโบราณวัตถุที่สำคัญของอำเภอ
เวียงแห่งได้

สาระการเรียนรู้

1. โบราณสถาน
2. โบราณวัตถุ
3. บุคคลสำคัญ

หน่วยเรียนที่ 3 ศูนย์รวมชาติพันธุ์

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนสามารถระบุที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอเวียง
แห่งจากอดีตจนถึงปัจจุบันได้
2. นักเรียนสามารถบอกถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละ
ชาติพันธุ์ได้
3. นักเรียนสามารถสืบค้นและรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจจาก
อดีตถึงปัจจุบันได้อย่างเป็นระบบ

สาระการเรียนรู้

1. ชาติพันธุ์
-คนเมือง
-กะเหรี่ยง -ลีซู
-มูเซอ -จีนฮ่อ
-ไทยใหญ่
2. ประเพณีวัฒนธรรม
3. ภูมิประเทศ

2.จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมประกอบไปด้วยปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกมีดังนี้

ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายในตัวนักเรียน	● อัตลักษณ์ของความเป็นชาติพันธุ์ ● ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนา ● การได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น
------------------------	---

ปัจจัยภายนอก

ความตระหนักถึง	● ผู้นำชุมชน
ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร	● บุคลากรด้านการศึกษา เช่น ผู้บริหารสพท.ศึกษานิเทศก์ ● ผู้บริหารโรงเรียน ครู
ศักยภาพของผู้ทำหลักสูตร	● ทีมวิจัย ● ครู ● พระสงฆ์/สามเณร
กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้	● รูปแบบ/ลักษณะกิจกรรม ● ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม
แหล่งทุน/งบประมาณ	● สกว ● อบต. ● ความต่อเนื่องของแหล่งทุน
การมีส่วนร่วม	● การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม ● การให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิดชอบและมีความเป็นเจ้าของ

อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการสร้างและพัฒนา หลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีส่วนร่วม ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยจากการเรียนรู้ตามสภาพจริง โดยอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้เรียนจะรู้อะไร อยากทำอะไรและสามารถจะทำอะไรได้ แทนที่ผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ครู) คิดว่าตนเองชอบอะไร ต้องการสอนอะไร และต้องการให้ผู้เรียนเป็นอะไร ดังนั้นครูจึงต้อง ร่วมกับผู้เรียนในการเขียนแผนการสอน (หลักสูตรท้องถิ่น) ซึ่งในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรม และหลักสูตรท้องถิ่น(หลักสูตรประวัติศาสตร์เวียงแหง) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

1.การกำหนดหัวข้อเนื้อหา (Theme) ของการเรียนการสอน หรือชื่อของหลักสูตร ได้มาจากความต้องการของผู้เรียน โดยวิธีการ NP (New Participatory Technique) ซึ่งเป็นกลวิธีหนึ่งของการหาความจริงเป็นเชิงคุณภาพ ภายใต้ความเชื่อว่าคุณรู้ความสามารถของมนุษย์มีอยู่มากมายมหาศาล แต่ได้ถูกนำออกมาใช้เพียงเล็กน้อย การที่มนุษย์จะเปิดเผยความรู้ความสามารถและปัญหาที่มีอยู่อย่างแท้จริงต้องอาศัยเวลา สถานการณ์ ประสบการณ์ และการกระตุ้นหรือกลวิธีหลายๆวิธีเช่นการสัมภาษณ์ สังคมมิติ ซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การสร้างสถานการณ์ การพูดคุย ฯลฯ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้น มาหล่อหลอมรวมกันโดยวิธีฉันทานุมัติ (Consensus)

2. การเขียนสาระสำคัญ(Concept) สาระสำคัญหมายถึงบทสรุป ใจความสำคัญของเรื่อง เน้นถึงความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะหรือ ลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน แต่ละหัวข้อเรื่องนั้นเป็นหัวใจหรือตะกอนของความรู้ที่จะติดตัวผู้เรียนไปใช้ในอนาคต สาระสำคัญในแต่ละเรื่อง อาจมีประเด็นที่หลากหลาย ซึ่งผู้เขียนสาระสำคัญต้องกำหนดว่า อะไรคือความต้องการที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และ การเขียนสาระสำคัญ ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ปลายทาง สาระสำคัญเป็นแก่นของเรื่องหรือเป็นสาระที่จะต้องติดตัวผู้เรียนอย่างถาวรหลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้นๆ แล้วการเขียน

สาระสำคัญต้องได้ใจความตรงกับเนื้อหาที่จะสอนในหลักสูตรท้องถิ่นจะกำหนดขอบข่ายของสาระสำคัญไว้แล้ว

2.การเขียนสาระสำคัญ(Concept) สาระสำคัญ หมายถึงบทสรุป ใจความสำคัญของเรื่อง เน้นถึงความคิดรวบยอด หลักการ ทักษะหรือ ลักษณะนิสัยที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน แต่ละหัวข้อเรื่องนั้นเป็นหัวใจหรือตะกอนของความรู้ ที่จะติดตัวผู้เรียนไปใช้ในอนาคต สาระสำคัญในแต่ละเรื่อง อาจมีประเด็นที่หลากหลายซึ่งผู้เขียนสาระสำคัญต้องกำหนดว่าอะไรคือความต้องการที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และ การเขียนสาระสำคัญ ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ปลายทางสาระสำคัญเป็นแก่นของเรื่องหรือเป็นสาระที่จะต้องติดตัวผู้เรียนอย่างถาวร หลังจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องนั้นๆแล้วการเขียนสาระสำคัญต้องได้ใจความตรงกับเนื้อหาที่จะสอนในหลักสูตรท้องถิ่น จะกำหนดขอบข่ายของสาระสำคัญไว้แล้ว

2.1. การกำหนดขอบเขตเนื้อหา เป็นการระบุว่าหัวข้อเนื้อหานั้นครอบคลุมและสัมพันธ์กับวิชาใดสามารถระบุจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ และบูรณาการการเรียนการสอน ซึ่งหลักสูตรที่มีลักษณะกระจาย และเป็นการเกินไปมักประสบความล้มเหลวในการตอบสนอง ทางความต้องการของบุคคลทางสังคมและวิชาการ การบูรณาการหลักสูตรการเรียนการสอน จึงเป็นกระบวนการสร้าง และพัฒนาเพื่อกำจัดความกระจุกกระจิกและความโดดเดี่ยวของหมวดวิชาเป็นการรวมกิจกรรมต่างๆเข้าด้วยกัน

2.2การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไปหรือจุดประสงค์ปลายทาง เป็นจุดประสงค์ที่คาดว่าผู้เรียนเมื่อเรียนจบในเนื้อหาวิชานั้นๆแล้ว จะทำอะไรได้บ้าง หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไร ควรเขียนให้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2.3 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ดำเนินการโดยวิธีของทฤษฎีเชิงระบบ

(System Approach) โดย

- ครูและผู้เรียน ร่วมกันรวบรวมความรู้ ซึ่งเป็นขั้นตอนของการจัดกิจกรรมหรือ Input (I) แก่ผู้เรียน

- ผู้เรียน แสดงผลของความรู้ที่ได้รับไปอภิปรายหรือคิดค้นวิธีปรับ / ประยุกต์ ใช้ในวิถีชีวิตของผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนของ กระบวนการหรือ Process (P)

- ผู้เรียน แสดงผลของความรู้ หรือการเรียนรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ กับชีวิต ซึ่งเป็นขั้นตอนของผลผลิตหรือ Output (O)

2.4 สื่อการเรียนการสอน เป็นการระบุว่าในการเรียนการสอนตามหัวข้อเนื้อหา (Theme) นั้นๆ จะต้องใช้สื่ออุปกรณ์อะไรบ้าง จะได้สื่อและอุปกรณ์มาด้วย วิธีใด และระบุตามจุดประสงค์เฉพาะเป็นรายชื่อ

2.5 การประเมินผล เป็นการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการใช้แฟ้มสะสมงานซึ่งเป็นผลการทำงานที่ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ แล้วเก็บเข้าแฟ้มสะสมงานไว้ ปล่อยให้ผู้เรียนประเมินชิ้นงานของตนเอง โดยการเลือกชิ้นงานที่ดีที่สุดเพื่อไว้ประเมินผลต่อไปโดยมีหลักการ คือ เขียนวิธีการประเมินผล โดยจำแนกตามจุดประสงค์เฉพาะของเนื้อหาแต่ละเรื่องย่อย และ เขียนวิธีการประเมินผลที่สามารถตรวจสอบพฤติกรรมของผู้เรียนว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร อย่างเป็นรูปธรรมในกระบวนการที่ผู้เรียนแสดงผลการเรียนรู้ (O)

2. การนำหลักสูตรไปใช้

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการติดตามผล และประเมินผล การนำหลักสูตรไปใช้ของครู โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน การสัมภาษณ์ การบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการตรวจผลงาน ชิ้นงานของนักเรียน ปรากฏผลการเรียนรู้ในเชิงคุณภาพ ซึ่งแยกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านสาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เวลา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และผลงานของนักเรียนที่วัดในด้านความรู้และการกระบวนการ ซึ่ง ผลการเรียนรู้ของนักเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

2.1. สาระการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับผังมโนทัศน์กลุ่มสาระสังคมศึกษา และจุดประสงค์การเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ มีความชัดเจนเพียงพอที่จะสร้างความรู้ให้กับนักเรียนให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของอำเภอเวียงแหง ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันในชุมชน และมีความตระหนักถึงความสำคัญและการรักษาไว้ ซึ่งประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมและประเพณีของอำเภอเวียงแหง ซึ่งมี

ลักษณะบูรณาการให้นักเรียนนำสาระการเรียนรู้มาใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม เช่น ได้เรียนรู้ทั้งจากสถานที่จริง โดยการศึกษานอกสถานที่ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม ทำให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน การศึกษานอกชั้นเรียนทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญ และคุณค่าของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ของอำเภอเวียงแหง เช่นวัดฟ้าเวียงอินทร์ และ อนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งทำให้นักเรียนได้ระลึกถึง ความปรีชาสามารถของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในการปกป้องรักษาเมือง ทำให้นักเรียนเกิดความรักชาติ และเกิดความภาคภูมิใจต่อองค์พระมหากษัตริย์ สำหรับการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีความสนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนใจเรียนเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ และการเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม มีการร่วมกิจกรรมที่จัดให้กล้าแสดงออก โดยการซักถาม และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมากับเหตุการณ์ปัจจุบัน มีการแลกเปลี่ยนแนวคิดจากกลุ่มเล็กสู่กลุ่มใหญ่ นักเรียนแต่ละกลุ่มมีการจัดแบ่งหน้าที่ในกลุ่มให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการคิด เสนอความคิดเห็น อภิปราย ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำงานของนักเรียนจะปฏิบัติกิจกรรม ได้รับมอบหมาย ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน มีความเอาใจใส่ต่อการทำงาน จนสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามกิจกรรมการเรียนรู้และใบงานที่กำหนด มีชิ้นงานที่แสดงให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน แต่มีนักเรียนบางคนที่ตอบคำถามในใบงาน หรือบันทึกข้อมูลไม่ดีหรือไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งนักเรียนยอมรับในจุดที่บกพร่องพร้อมยอมรับในการนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาความรู้และให้เกิดผลงานที่ดีมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอำเภอเวียงแหง บุคคลสำคัญ การเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่นโดยนักเรียนได้ศึกษาจากสถานที่จริง หลักฐาน

จริง และเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมจากสำนักสงฆ์โรงเรียนปริยัติธรรมวัดทองลม อำเภอเวียงแหง

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรคุณธรรมจริยธรรมและ หลักสูตรท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม จากการวิจัยพบว่า มีปัจจัยภายใน คือ ปัจจัยภายในตัวนักเรียน ประกอบด้วย อัตลักษณ์ของความ เป็นชาติพันธุ์ ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนา และการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนา หลักสูตรของผู้นำชุมชนบุคลากรด้านการการศึกษาเช่น ผู้บริหาร สพท. ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้ทำหลักสูตรของที่มีวิทยากรผู้ช่วยวิจัย พระสงฆ์/ สามเณร กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ รูปแบบ/ ลักษณะกิจกรรมช่วงเวลาในการจัดกิจกรรม แหล่งทุน/ งบประมาณ สกว อบต. และ การมีส่วนร่วมความต่อเนื่องของแหล่งทุน การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับผิดชอบ และมีความเป็นเจ้าของซึ่ง ผลการวิจัยมีความสอดคล้อง กับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2545: 28-30) ที่ได้สรุปปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในต่างประเทศ ไว้ดังนี้

1.ครูมีความรู้ และความสามารถ ด้านการพัฒนา หลักสูตรไม่เพียงพอในด้านการวางแผน ออกแบบ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร ครูขาดความมั่นใจ และวิตกกังวลในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้น จึงควรมีโปรแกรมพัฒนาความรู้และความสามารถของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาหลักสูตรก่อน พัฒนาหลักสูตร

2.ครูขาดแรงจูงใจ และมีเจตคติทางลบต่อการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียน ที่ล้มเหลวเกี่ยวกับโครงการการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เนื่องมาจากการ ที่ครูมีเจตคติทางลบและเกิดการต่อต้านจากครูซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะส่งเสริม และสนับสนุนบรรยากาศของโรงเรียนตั้งแต่เริ่มต้น และมีการพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องให้มีเจตคติ และแรงจูงใจที่ดีต่อการพัฒนาหลักสูตร

3.โครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตร โดยโครงสร้างของโรงเรียน และการบริหารจัดการเป็นสายงานบังคับบัญชาแบบดั้งเดิม

4. ขาดการวางแผนด้านเวลา การที่ไม่มีการวางแผนเรื่องเวลาในการทำงานพัฒนาหลักสูตร ไม่ลดคาบสอน เพื่อวางแผนการทำงานร่วมกัน การสะท้อนความคิด และการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเวลานี้เกี่ยวพันไปถึงเจตคติ และระดับแรงจูงใจของครู ครูและผู้มีส่วนร่วมบางส่วนจึงอาจมีปฏิกิริยาต่อต้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้

5. ขาดผู้เชี่ยวชาญ สนับสนุน โดยขาดผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

6. ขาดงบประมาณสนับสนุน ในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และเงินสนับสนุนช่วยเหลือครู แต่ละวันในการพัฒนาหลักสูตร

7. บรรยากาศของโรงเรียนที่ไม่ส่งเสริมการทำงาน เนื่องจากขาดผู้นำที่มีประสิทธิภาพและเกิดจากมีผู้ต่อต้านในการพัฒนาหลักสูตร

ปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษานั้นต้องคำนึงถึง 3 ปัจจัยหลัก คือ การสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วม การเสนอแนะนวัตกรรมที่น่าสนใจและการให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับผิดชอบและมีความเป็นเจ้าของ ซึ่งจะมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้รูปแบบกิจกรรมต่างๆ การสร้างบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยมีบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งภายในและนอกโรงเรียนสนับสนุน มีทรัพยากร/ข้อมูลเพียงพอ มีการจัดสรรเวลาที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งมีการวางแผนที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถของผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับ ทักษะการพัฒนาหลักสูตร และ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลให้การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

ปัญหาในการดำเนินการวิจัย

1. จากความคาดหวังของโครงการวิจัยฯ ที่หวังว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นแหล่งวิทยากรและตัวนำให้โครงการดำเนินไปได้ดี ซึ่งก็คือครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนในอำเภอเวียงแหงแต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่เนื่องมาจากมีการเปลี่ยนแปลงตัวครูผู้สอนบ่อยครั้ง จึงทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการดำเนินงาน

2. การดำเนินงานวิจัยที่ได้วางไว้ในบางกิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนเนื่องจากการปรับเปลี่ยนไปตาม

สภาพสถานการณ์ สาเหตุ และปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่จะมาจากปัญหาอุปสรรคเรื่องพื้นที่ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงตัวครูผู้สอน

3. การจัดเวทีประชุมคณะทำงานในแต่ละครั้งนั้น คณะทำงานวิจัยมีการกิจประจำหรือมีงานประจำ ทำให้งานวิจัยเกิดความไม่ต่อเนื่อง หรือไม่เป็นไปตามแผนงานตามที่กำหนดไว้

4. มีปัญหาเรื่องของพื้นที่งานวิจัย ซึ่งมีอยู่ 1 ตำบล ที่มีปัญหาเรื่องการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะฤดูฝนครูผู้สอนมีภารกิจมากในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนอกหลักสูตร

5. ข้อจำกัดในด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรของส่วนจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน เช่น การแยกส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภารกิจในบริหารการจัดการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลง จึงมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพครูผู้ช่วยวิจัยในการทำงานร่วมกัน

6. ข้อจำกัดเรื่องเวลา มีช่วงเวลาของการดำเนินการวิจัยตรงกับการปิดภาคเรียน ครูผู้ช่วยนักวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ส่งผลให้แผนการดำเนินการวิจัยต้องมีการปรับใหม่

7. ทีมงานวิจัย ไม่เข้าใจกระบวนการทำงาน ความไม่เข้าใจร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การจัดทำแผนการเรียนรู้ ครูบางโรงเรียนไม่ได้มีส่วนร่วม อีกทั้งติดภาระงานด้านการเรียนการสอน ไม่สามารถทำงานวิจัยได้จนจบ ทำให้มีการปรับเปลี่ยนทีมงานวิจัยบ่อย ๆ เพื่อให้เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถและตามความถนัดของทีมงานวิจัย

ผลกระทบกับผู้เกี่ยวข้องและบทเรียนของงานวิจัย

จากผลการดำเนินงานโครงการวิจัย กระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น พบว่าการพัฒนากระบวนการคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ผู้บริหาร ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษามีโอกาสมาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันผลที่เกิดกับผู้เกี่ยวข้องมีดังนี้

1. นักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย

1.1 ได้เกิดการพัฒนาด้านระบบคิด และกระบวนการทำงาน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ

นักวิจัยและทีมงานวิจัยรุ่นพี่รวมทั้งชุมชนควบคู่กัน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

1.2 ได้สัมผัสสภาพวิถีชีวิตของชุมชนเกิดความผูกพันที่ต่อชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ได้แสวงหาความร่วมมือและความเข้าใจ

1.3 นักวิจัยและทีมงานเกิดกระบวนการพัฒนาตนเอง กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและในกระบวนการเก็บข้อมูลแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการพัฒนาค้นด้านกระบวนการคิด กระบวนการทำงานของบุคคล เกิดทีมงานที่หลากหลายในการทำงาน เกิดกระบวนการถ่ายโยงองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน สามารถพัฒนาเป็นผู้นำทางด้านความคิด อภิปรายกลุ่ม และเป็นผู้นำเวทีได้ รู้จักคิดเชิงเหตุผลเชิงกระบวนการมากขึ้นและเป็นระบบมากขึ้น

1.4.จากงานวิจัยนี้พบว่าเกิดการเชื่อมร้อยองค์ความรู้เครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนอย่างหลากหลาย เช่น ได้รับการสนับสนุนจากสภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงแหง อีกทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ในงานวิจัยนี้ พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาให้ความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้อนุญาตและสนับสนุน ให้ครูผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์เข้าร่วมเวทีโดยตลอด โดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการวิจัย 9 โรงเรียน

2.ทีมงานวิจัย

2.1ได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ จากปราชญ์ชาวบ้าน เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเวียงแหง และพระสงฆ์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.2 ได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนด้านประวัติศาสตร์เวียงแหงและด้านคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ได้พบปะแลกเปลี่ยนกับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน เกิดกระบวนการถ่ายโยงองค์ความรู้ซึ่งกันและกันตลอดจนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆ

2.4ได้มีส่วนร่วมสืบทอดประวัติศาสตร์เวียงแหงตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชนในอำเภอเวียงแหง

3.ครูผู้สอน

3.1 เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการสำรวจข้อมูล เก็บข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

3.2 มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาแนวทางแก้ไข การกำหนดหลักสูตรที่ตนเองต้องการให้สถานศึกษาทำ

3.3 มีโอกาสแสดง ความคิดเห็น และความสามารถของภูมิปัญญาและวิทยาการของตนเองเพื่อประโยชน์ในการทำหลักสูตร

3.4 เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันของปราชญ์ชาวบ้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ถูกต้อง

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยระยะแรกนั้นได้ทำความเข้าใจและขอความร่วมมือในการนำเสนอข้อมูลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 อบต. และโรงเรียนในอำเภอเวียงแหงและชุมชนท้องถิ่น ทำให้เกิดการยอมรับจากภาครัฐและเอกชนพอสรุปได้ดังนี้

4.1 นายกอบต. ทั้ง 3 อบต.ได้ให้การสนับสนุนเข้าร่วมเวทีงานวิจัยโดยตลอด และเข้าร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นหลายครั้งตลอดจนกระทั่งกระตุ้นให้หน่วยงานสนับสนุนกับโครงการเป็นอย่างดี

4.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้สนับสนุนบุคลากรมาร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ 2 ท่านคือ อาจารย์อรุณ จีศิริ ศึกษานิเทศก์ 8 อาจารย์สมเดี้ยว เกตุอินทร์ ศึกษานิเทศก์ 6 มาร่วมเวทีและให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์โครงการอยู่เสมอ

4.3 โรงเรียนได้มาร่วมเป็นโรงเรียนนำร่องและนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้ในโรงเรียน 9 แห่ง

ข้อเสนอแนะ

1. หลักสูตรท้องถิ่นจะต้องมีทีมหนุนเสริมทุกภาคส่วนให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้จริง ๆ เกิดเป็นรูปธรรมขึ้น

2.หลักสูตรท้องถิ่น ที่จะบรรลุและเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้นั้น ท้องถิ่นจะต้องเข้ามาร่วมคิดและร่วมให้ข้อเสนอแนะ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ และส่งเสริมให้บุคลากรได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หรือเข้าร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านบุคลากรและวิชาการ

4. หลักสูตรท้องถิ่น จะบรรจุวัตถุประสงค์และเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับตัวของครู ผู้บริหาร และชุมชนในการให้ความสำคัญที่จะนำหลักสูตรไปใช้ และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. จากหลักสูตรสู่แผนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534ค.

_____คู่มือการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536 .

_____ชุดฝึกการเขียนแผนการสอนให้สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2538

_____. รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว , 2539

_____. รายงานการวิจัยเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรกับการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542

กระทรวงศึกษาธิการ. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2535

_____. ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2539

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2545

_____. การปรับกระบวนการทัศน์และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ อีสัน เพลส, 2539

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. การพัฒนากระบวนการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับ คณะกรรมการหลักสูตรของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.

ธำรง บัวศรี. **ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา.** พิมพ์ครั้งที่ . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2532

นิคม ชมภูหลง. **วิธีและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา.** มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์, 2545.

บุรชัย ศิริมหาสาร. **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, 2545

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542.” **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 116. ตอนที่ 74 ก. หน้า 141. สิงหาคม 2542

ราชบัณฑิตยสถาน . **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525

Lawton, D. and Chitty, C. **The national curriculum.** London: University of London Institute Of Education, 1988.

Saylor, J.G. & Alexander, W.M. **Planning Curriculum for Schools.** New York : Holt, Rinehart and Winston, 1974

Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development: Theory and Practice.** New York : Harcourt, Brace and world Inc.

Wheeler. D.K. **Curriculum Process.** London : University of London Press Ltd, 1974

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล(ภาษาไทย) นางปาริชาติ บัวเจริญ

(ภาษาอังกฤษ) MRS. PARICHAT BUACHAROEN

วันเดือนปีเกิด 2 กพ. 2502

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์ ระดับ 9

สถานที่ติดต่อ(ที่ทำงาน) 128 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาภาคพายัพ เชียงใหม่ ถนน
ห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์ ที่ทำงาน 053 – 892780 ต่อ 2810 โทรศัพท์มือถือ 089 262 6558 โทรสาร 053 213183

E-mail – address panu_mas9@hotmail.com

ที่อยู่(ที่บ้าน)11 หมู่ 6 ตำบลสันพระเนตร อำเภอ สันทราย จ.เชียงใหม่ 50210

โทรศัพท์/โทรสาร... 053 343857

ประวัติการศึกษา (ปริญญาตรี – เอก ; สาขา และสถาบัน)

ปริญญาตรี สาขาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ปริญญาโท สาขาการวัดผลและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปริญญาเอก สาขาบริหารศาสตร์(การศึกษาเพื่อบริหารทรัพยากรมนุษย์) มหาวิทยาลัย
แม่โจ้

ผลงานวิจัย

ก. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและนานาชาติ

- การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีอุดมศึกษาวิชาชีพ (Hawaii Conference Education 2009)
- การพัฒนาแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (การประชุมวิชาการของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 46 (2551) - Hawaii Conference Education 2008)
- การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ รายวิชา การวัดผลและประเมินผลการศึกษาโดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (Global Learn Asia Pacific 2011--Global Conference on Learning and Technology 2011)

ข. ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

- แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ
สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา(2554)

- การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในการบริหารจัดการการขะ
ชุมชน : กรณีศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน (2552)

- การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีอุดมศึกษาวิชาชีพ (2551)
- การพัฒนาและประเมินเทคโนโลยีชุมชน : กรณีตัวอย่าง หมู่บ้านหนองขาวกลาง ตำบลห้วยปูลิง
อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ วิชาการและชุมชน(2551)

- การพัฒนาแผนกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา(2551)

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สหิทธิบัตร ฯลฯ

- ตำรา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา (2542)

- ตำรา การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ : การวัดผลงานภาคปฏิบัติ (2548)

- บทความวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา
การวัดผล และการประเมินผลการศึกษาของนักศึกษาสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม ในวารสาร
ศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2552)

ง. รางวัลผลงานวิจัยที่เคยได้รับ

ได้รับรางวัล ชมเชย สาขาศึกษาศาสตร์ ในการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 41
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในหัวข้อเรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุง
คุณภาพการเรียนการสอน วิชา สถิติ 1 ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาค
พายัพ จังหวัดเชียงใหม่”

จ. สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

สาขาการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษา การวิจัยการศึกษา การประกันคุณภาพ
การศึกษา

ผู้ประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ของ สกอ.

ผู้ประเมินการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ของ สมศ.

ผู้ประเมินอภิมานการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ของ สมศ.

สาขาบริหารศาสตร์ การบริหารจัดการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ที่ปรึกษาการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ(PMQA) ของสำนักงาน กพร.

ผู้ตรวจรับรองการผ่าน เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน(Certified FL)

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ นางอุดมลักษณ์ ดวงลกคก MRS. UDOMLUCK DUANGLOKDOK
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 3 5019 00585 359
3. ตำแหน่งวิชาการ ครูชำนาญการพิเศษ ระดับ คศ. 3 อาจารย์สอนสาขาวิชาชีววิทยา
4. ตำแหน่งบริหาร หัวหน้างานพัฒนาศูนย์วิชาชีพครู
5. หน่วยงานที่สามารถติดต่อได้

ที่อยู่ : - โรงเรียนสารภีพิทยาคม ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ 50140

- เลขที่ 15 หมู่ 1 ตำบลป่า อำเภอ สารภี จ. เชียงใหม่ 50140

โทรศัพท์ที่ทำงาน 053 – 321254 โทรศัพท์มือถือ 081 6718321

โทรสารที่ทำงาน 053 – 422782

6. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี สาขาชีววิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิชญ์โลก

ปริญญาโท สาขาการสอนชีววิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ปริญญาเอก สาขาบริหารศาสตร์ (การศึกษาเพื่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์)

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ประสบการณ์

- ปี 2533-2537 คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
- ปี 2543-2545 คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษาจังหวัดลำพูน
- ปี 2542-2548 รองหัวหน้างานพัฒนาบุคลากรโรงเรียนจักรคำคณาทร จ. ลำพูน
- ปี 2545- 2550 คณะกรรมการประสานงานอนุรักษ์ แม่ปิงและสิ่งแวดล้อม (คอปส)
- ปี 2553-ปัจจุบัน หัวหน้างานศูนย์วิชาชีพครู โรงเรียนสารภีพิทยาคม

ประสบการณ์วิทยากรบรรยายหัวข้อ

- การจัดกิจกรรมค่ายสิ่งแวดล้อมศึกษา
- Out Door Education
- กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory Action Research)

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย:

1. กระบวนการฟื้นฟูทรัพยากรลำน้ำแม่สารอย่างมีส่วนร่วม (2550)
2. กระบวนการพัฒนาศักยภาพเยาวชนในการอนุรักษ์ลำน้ำแม่สาร (2553)
3. การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้น ม.4 โรงเรียนสารภีพิทยาคม(2553)

ประวัติผู้ช่วยนักวิจัยในพื้นที่

ชื่อ. พระ ดร. ธาณี นายา จิตวิริโย นามสกุล จองเจน

Name PHRA Dr. THANEE Surname JONGJEN

เกิดวันที่ 15 เดือน ตุลาคม พุทธศักราช 2518 จังหวัดเชียงใหม่

บรรพชา เมื่อ วันที่ 2 เมษายน 2531 อุปสมบท เมื่อ วันที่ 9 กรกฎาคม 2538

15 พรรษา อายุ 34

จำพรรษา วัดกองลม ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ตำแหน่ง รองเจ้าอาวาสวัดกองลม

เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมปลีกวิเวก

ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

อาจารย์พิเศษ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยเทพพนบุรี

อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยทักษิณ

การศึกษาสายปริยัติธรรม

พ.ศ. 2535 นักธรรมเอก

การศึกษาสายสามัญ

ปี	ระดับการศึกษา	สาขา/วิชาเอก	สถานศึกษา	ผลการศึกษา
2533	มัธยมศึกษาตอนปลาย		โรงเรียนเขตพนศึกษา	3.03
2538	ประกาศนียบัตร	วิชาชีพครู (ปว.ค.)	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยลานนา	3.84
2541	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต	(เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์)	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่	3.43 เกียรตินิยม เหรียญเงิน
2544	ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	(ส่งเสริมการเกษตร)	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่	3.64
2550	ประกาศนียบัตร	การบริหารเชิงยุทธศาสตร์	Lincoln University, New Zealand	
2552	ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	สาขาบริหารศาสตร์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่	3.68

ประสบการณ์การทำงาน

ด้านการศึกษา

- ครูสอนนักเรียนประจำอำเภอเวียงแหง
- ครูสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประจำอำเภอเวียงแหง
- ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จัดตั้งศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดมะกายซอน
- ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

ด้านการเผยแผ่

- จัดตั้งศูนย์เผยแผ่คุณธรรมเพื่อชุมชนอำเภอเวียงแหง
- จัดตั้ง จุดปฏิบัติการวิทยุชุมชนเพื่อการศึกษา อำเภอเวียงแหง 89 MHz วัดกองลม จัดรายการวิทยุธรรมะ
- จัดทำโครงการ “เดินตามรอยพ่อ พอศพอเพียง” อบรมคุณธรรม แก่ ประชาชน
- จัดค่ายพุทธบุตรแก่เยาวชนในพื้นที่ชายแดน ตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

ด้านการพัฒนาชุมชน

- โครงการ “บ้านจ๋มเมืองเย็นฯ” มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพในชุมชนสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง
- จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ตามแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา เป็นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผลงาน ของผู้สนใจเข้ามาศึกษา
- ร่วมดำเนินการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ จำนวน 12 ชุมชน

ด้านผลงานทางวิชาการ

- วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต เรื่อง การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท จังหวัดเชียงใหม่
- ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เรื่อง การพัฒนาจิตความสามารถของพระสงฆ์ในการหนุนเสริมการแก้ไขปัญหาความยากจน
- แสงธรรมนำทาง จากท้องนา สู่ฟ้ากาสำราญ

รางวัลที่ได้รับ

โครงการ Novices AIDS Intervention And Rehabilitation Network (NAIRN) จากสถานธรรมปลีกวิเวก โรงเรียนเวียงแหงปริยัติศึกษา

- ได้รับรางวัล Red Ribbon Award จาก UNAIDS
- รางวัล Red Ribbon Award Specials MDGs จาก UNAIDS และ UNDP เมื่อวันที่ 23

กรกฎาคม 2553 ณ กรุงเวียนนา ประเทศ ออสเตรีย